1991 • 2011

ΕΤΕΚ

20 ΧΡΟΝΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ
ΠΟΡΕΙΑ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Στα είκοσι αυτά χρόνια παρουσίας, το όραμα και το έργο του Επιμελητηρίου ήταν ο τόπος, γιατί ο τόπος είναι και το Επιμελητήριο, είναι και οι μηχανικοί. Η δραστηριότητα και το έργο του Επιμελητηρίου ήταν και θα είναι πάντοτε συναφής με τη ζωή και τις ανάγκες των ανθρώπων της Κύπρου. Το Επιμελητήριο αγωνίστηκε έτσι ώστε τα τεχνικά έργα να έχουν βέλτιστη απόδοση, η δημόσια περιουσία ορθολογιστική αξιοποίηση, ο φυσικός πλούτος της γης της Κύπρου να τυγχάνει σεβασμού, οι άνθρωποι της να παίρνουν την ευτυχία που τους αξίζει, τα επιτεύγματα του τεχνικού κόσμου να χαρακτηρίζονται από υψηλά επίπεδα ποιότητας και ασφάλειας.

Αυτή η εικοσαετής παρουσία και δράση του Επιμελητηρίου, άφησε βαριά κληρονομιά και προδιέγραψε με ασυγχώρητη σαφήνεια το μέλλον του. Το Επιμελητήριο θα συνεχίσει να είναι συνυπεύθυνο, θα συνεχίσει να συμμετέχει και να συνδιαμορφώνει τις πολιτικές που καθορίζουν το μέλλον μας, το μέλλον των μελλοντικών γενεών, το μέλλον τούτου του τόπου.

Θα συνεχίσει να αγωνίζεται για την αειφόρο και ορθολογική ανάπτυξη της χώρας και για τη δημιουργία περιβάλλοντος στο οποίο θα επικρατεί ο αλληλοσεβασμός μεταξύ όλων των εταίρων, ώστε ο καθένας να μπορεί απρόσκοπτα να επιτελεί το ρόλο του έναντι του νόμου αλλά και έναντι του συμπολίτη του, με στόχο την ευημερία των συμπολιτών μας και της Κύπρου μας.

Το Επιμελητήριο έχει σκοπό την προαγωγή της επιστήμης στους διάφορους τομείς που σχετίζονται με την ειδικότητα των μελών του, της μηχανικής και της τεχνολογίας γενικά, καθώς και την ανάπτυξη τους για αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή:

04 - 05 • Προλογισμός Προέδρου ΕΤΕΚ

06 - 07 • Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ο Μηχανικός και η Κοινωνία

10 - 12 • Ο ρόλος της τεχνολογίας και της επιστήμης στην ανάπτυξη της κοινωνίας και του πολιτισμού

13 - 17 • Σε αναζήτηση του ρόλου και της αξίας του μηχανικού

18 - 19 • Η τεχνολογία και η μηχανική επιστήμη μπροστά στο σταυροδρόμι του αύριο. Το καθήκον της μηχανικής επιστήμης

Η Παράδοση

22 - 27 • Η δημιουργία του ΕΤΕΚ: Παράδοση

28 - 31 • Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του ΕΤΕΚ, ως ο Τεχνικός Σύμβουλος της Πολιτείας - Ο Νόμος σε απλή γλώσσα

Η Πορεία

34 - 35 • Δημόσιες Παρεμβάσεις

36 - 42 • Ποιότητα στις Κατασκευές και Προστασία του Πολίτη

43 - 47 • Μηχανικός στην Πολιτεία και Κοινωνία

48 - 53 • Μηχανικός και Περιβάλλον

54 - 61 • Μηχανικός και Πόλη

62 - 73 • Μηχανικός, Επιστήμη, Τεχνολογία, Ανάπτυξη

Η Προοπτική

76 - 79 • Η πρόκληση

80 **Ευχαριστίες**

Το ΕΤΕΚ από την ίδρυση του επιδιώκει τη συνεργασία με την Πολιτεία

Παράδοση
Πορεία
Προοπτική

«Σας προσκαλώ λοιπόν να ψάξουμε μαζί μέσα από κείμενα, φωτογραφίες, διάλογο και αντίλογο, για να βρούμε το μηχανικό της Κύπρου»

ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΕΤΕΚ

Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου συμπληρώνει φέτος είκοσι χρόνια ζωής. Με την ευκαιρία αυτή αποφασίσαμε να προχωρήσουμε στην ετοιμασία μιας ειδικής έκδοσης που να καταγράφει την πορεία του μέσα στο χρόνο, με στόχο να παρουσιάσουμε και να αναδείξουμε το ρόλο του ΕΤΕΚ στην κοινωνία μας.

Προβληματιστήκαμε αρκετά για τον τρόπο που θα παρουσιάζαμε το θέμα, αφού εύκολα θα πέφταμε στην παγίδα της έπαρσης και της αυτοπροβολής. Δύσκολο το εγχείρημα και λεπτές οι γραμμές και ισορροπίες, διότι κριτές δεν μπορούμε να είμαστε εμείς, αλλά ο απλός πολίτης και η κοινωνία. Αν δεν δώσεις δεν θα πάρεις, και αν η κοινωνία δεν σε νοιώσει να δημιουργείς, εύκολα σε κατακεραυνώνει και σε ρίχνει στην άβυσσο της λήθης.

Επιλέξαμε τότε να διαφοροποιήσουμε την κοινότυπη εικόνα και να επιχειρήσουμε να προκαλέσουμε την έρευνα μέσα από τον λόγο. Τον λόγο όχι κατ' ανάγκη τον δικό μας αλλά τρίτων σε θέματα δικά μας, τουλάχιστον για όσα εμείς πιστεύουμε έτσι. Καλέσαμε και προκαλέσαμε πρόσωπα με λόγο και άποψη να μας βοηθήσουν σε αυτό μας το εγχείρημα και κάτω από τον τίτλο «ΕΤΕΚ Παράδοση-Πορεία-Προοπτική», να ψάξουμε μαζί το έργο, τον ρόλο και την προοπτική της οικογένειας των μηχανικών του ΕΤΕΚ. Σας μεταφέρουμε τη δική τους θεώρηση με το δικό τους τρόπο αντίληψης συγκεκριμένων θεμάτων που επιλέξαμε να δώσουμε βαρύτητα.

Μέσα από τα κείμενα θα εντοπίσετε εκφράσεις και ύφος διαφορετικό, που δυνατόν να παραπέμπει σε ένα μωσαϊκό. Η μαρτυρία και η άποψη όταν περιστρέφεται γύρω από έναν κεντρικό πυλώνα δεν θα πρέπει απαραίτητα να είναι μονόχρωμη και μονοσήμαντη, αλλά είναι δυνατό να επιτυγχάνει μια συνεχή πλοκή και ανέλιξη προς την κορυφή, τον στόχο. Στην έκδοση που έχετε στα χέρια σας δεν φιλοδοξούμε να καλύψουμε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων μας. Άλλωστε ένα απλό φυλλομέτρημα των εκδόσεων απολογισμού δράσης που εκδίδουμε ανά τριετία καλύπτει εξαντλητικά το αντικείμενο. Το έργο του ΕΤΕΚ είναι εκεί και καταγράφεται.

Σκοπός αυτής της έκδοσης δεν είναι η απλή καταγραφή της δράσης, αλλά η ανεξάρτητη μαρτυρία για θέματα με τα οποία το ΕΤΕΚ ασχολήθηκε και άφησε έργο. Πιστεύουμε ότι με αυτόν τον τρόπο αναδεικνύουμε καλύτερα το μηχανικό και τη μηχανική επιστήμη.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες αξίζουν σε όσους αφιέρωσαν από τον πολύτιμο χρόνο τους για να εμπλουτίσουν την ιδέα της έκδοσης αυτής και σε όσους συνεργάτες και συναδέλφους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση της. Τα ονόματά τους καταγράφονται σε ειδικό μέρος της παρούσας έκδοσης.

Χρίστος Ευθυβούλου
Πρόεδρος ΕΤΕΚ

«Θα συνεχίσουμε να αξιοποιούμε το Επιμελητήριο ως τεχνικό σύμβουλο στις μεγάλες αποφάσεις που αφορούν την τεχνολογία και την ανάπτυξη του τόπου»

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης είκοσι χρόνων από την ίδρυση του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου, απευθύνω θερμό χαιρετισμό στο Γενικό Συμβούλιο και σε όλα τα μέλη του Επιμελητηρίου.

Τόσο το Γενικό Συμβούλιο, όσο και τα μέλη του Επιμελητηρίου μπορούν σήμερα να νοιώθουν περήφανοι. Μετά από είκοσι χρόνια λειτουργίας, το ΕΤΕΚ κατάφερε να αναδειχθεί σε ισότιμο κοινωνικό εταίρος και να αποκτήσει σημαντικό κύρος και αξιοπιστία στην κυπριακή κοινωνία.

Το ΕΤΕΚ ως θεσμικός σύμβουλος και συνεργάτης του κράτους και της κυπριακής κοινωνίας, συμβουλεύει υπεύθυνα το κράτος και τον πολίτη σε τεχνικά και τεχνολογικά θέματα. Οι επιστημονικές γνώσεις και οι εξειδικευμένες μελέτες των μελών του συμβάλλουν, αξιόπιστα και τεκμηριωμένα, στην προαγωγή της επιστήμης στους διάφορους τομείς της μηχανικής και της τεχνολογίας γενικότερα. Προσφέρουν στην πολιτεία και στην κυπριακή κοινωνία, ως σύνολο, επιστημονική στήριξη σε σημαντικά θέματα που αφορούν τις μεγάλες στρατηγικές επιλογές και κατευθύνσεις της πατρίδας μας και τους νευραλγικούς τομείς της οικονομίας του τόπου μας όπως η ενέργεια, η βιομηχανία, οι κατασκευές, οι συγκοινωνίες, η τεχνική εκπαίδευση.

Σήμερα, το ΕΤΕΚ καλείται να συνεχίσει την παράδοση που άξια δημιούργησε και με την προοδευτική πορεία του να συμβάλει δημιουργικά και αποτελεσματικά στην προσπάθεια της χώρας μας για αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων, μέσα στην ενωμένη Ευρώπη, αλλά και μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον που αλλάζει δυναμικά. Η πρόκληση για το ΕΤΕΚ και τα μέλη του είναι να συνεισφέρουν στην αναβάθμιση της χώρας μας σε τέτοια επίπεδα, ώστε να συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο αναπτυγμένων χωρών σε θέματα τεχνολογίας και ανάπτυξης. Η μικρή μας Κύπρος έχει τις δυνατότητες να το πετύχει. Από την πλευρά μας, θα συνεχίσουμε να αξιοποιούμε το Επιμελητήριο ως τεχνικό σύμβουλο, αξιόπιστο εταίρο και συμμέτοχο στις μεγάλες αποφάσεις που αφορούν την τεχνολογία και ανάπτυξη του τόπου, ενισχύοντας και διευρύνοντας τα θεσμικά πλαίσια που διέπουν την ίδρυση και λειτουργία του.

Συγχαίρω το Γενικό Συμβούλιο και τα μέλη του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου, για την εικοσαετή ευδόκιμη προσφορά τους στον τόπο και την κοινωνία μας και εύχομαι καλή συνέχεια.

Δημήτρης Χριστόφιας
Πρόεδρος Κυπριακής Δημοκρατίας

Ο ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν λαός τόσο πολύ στραμμένος στην τεχνολογία ώστε από τα βάθη των αιώνων την είχαν ήδη προβάλει σε μύθο-θρησκευτικό επίπεδο

Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν πλάσει με τη φαντασία τους μυθικά γιγάντια ρομπότ, όπως ο Τάλως

Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία και το μύθο του Προμηθέα, η τεχνολογία γεννήθηκε την επόμενη κιόλας ημέρα της Δημιουργίας

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πριν από 4 εκατομμύρια χρόνια περίπου, ο άνθρωπος προσπαθούσε να επιβιώσει σ' ένα αφιλόξενο και σκληρό περιβάλλον, όντας κυνηγός και συλλέκτης. Ο σοφός άνθρωπος, αυτός που γνωρίζει και σκέπτεται (Homo Sapiens), εξαπλώνεται σε όλες τις ηπείρους και αναπτύσσει μεγάλους πολιτισμούς. Η γεωργία δίνει το έναυσμα για την ανάπτυξη των εργαλείων και των πρώτων μορφών επιστήμης. Μέσα από τη σχέση του αυτή με τη φύση, ο άνθρωπος ανέπτυξε την τεχνολογία που αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη της κοινωνίας και του πολιτισμού. Κορυφαία τεχνολογικά επιτεύγματα στα αρχαία χρόνια ήταν η χρήση της φωτιάς καθώς, και η επινόηση του τροχού και του μοχλού.

Σπουδαίοι πολιτισμοί εμφανίζονται σε όλα τα σημεία της γης, οι οποίοι μας άφησαν για κληρονομιά και παρακαταθήκη κορυφαία τεχνολογικά επιτεύγματα, αλλά και επιστημονικές ιδέες στην αστρονομία, την τέχνη και τη φιλοσοφία. Η διαδρομή του ανθρώπου από την αρχή της εμφάνισής του στη γη μέχρι σήμερα δεν ήταν εύκολη, είναι όμως αξιοθαύμαστη. Καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη του ανθρώπου είχε η επιστήμη και η τεχνολογία, οχήματα τα οποία αξιοποίησε ο άνθρωπος στην εξέλιξη του.

Η λέξη "technology" προέρχεται από την ελληνική λέξη τεχνολογία, η οποία στην αρχαία ελληνική έχει και τη σημασία «της γραμματικοσυντακτικής ανάλυσης της γλώσσας!» «Τέχνη γραμματική» είναι η αρχική πλήρης ονομασία της γραμματικής και τεχνολόγοι ήταν αρχικά οι αναλυτές της γλώσσας, οι αρχαίοι γραμματικοί! Δεν είναι τυχαία η συνύπαρξη και η ανάπτυξη των ανθρωπιστικών φιλοσοφικών επιστημών, των θετικών επιστημών και προάγγελων της τεχνολογίας και της σύγχρονης μηχανικής επιστήμης στην Ελλάδα του χρυσού αιώνα του Περικλή.

Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν λαός τόσο πολύ στραμμένος στην τεχνολογία, ώστε απ' τα βάθη των αιώνων την είχαν ήδη «προβάλει» σε μυθο-θρησκευτικό επίπεδο. Ο προμηθεϊκός μύθος είναι καταλυτικής σημασίας για το συγκεκριμένο. Ο Προμηθέας παρατηρεί ότι το νεοδημιούργητο ον «άνθρωπος» είναι γυμνό, ξυπόλητο, άοπλο και άστεγο. Σπεύδει δε να επανορθώσει το σφάλμα αυτό της Δημιουργίας, προσφέροντας στους ανθρώπους «έντεχνον σοφίαν» (δηλαδή τεχνογνωσία) και «πυρ» (δηλαδή ενέργεια).

Έτσι σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία και το μύθο του Προμηθέα, η τεχνολογία γεννήθηκε την επόμενη κιόλας ημέρα της Δημιουργίας. Η δε επιλογή του Προμηθέα Πυρφόρου ως λογότυπου του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, του πιο ιστορικού και πιο φημισμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος της Ελλάδας στον τομέα της τεχνολογίας και της μηχανικής, επιβεβαιώνει και ενισχύει την αλληγορία του μύθου. Η αντίληψη που υπήρχε στην αρχαία Ελλάδα για την επιστήμη και την τεχνολογία ενδυναμώνεται επιπλέον από το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες είχαν ένα από τους δώδεκα Θεούς του Ολύμπου μηχανικό (τον Ήφαιστο) και είχαν πλάσει με τη φαντασία τους μυθικά γιγάντια ρομπότ, όπως ο Τάλως, ο οποίος περιδιάβαζε ταχύτατα όλη την Κρήτη κι έριχνε θεόρατους βράχους πάνω στα πλοία των εχθρών.

Ο Έλληνας ήταν λοιπόν εξοικειωμένος με τις μηχανικές κατασκευές από πολύ νωρίς. Δηλαδή, η ελληνική μυθολογία μέσω του προμηθεϊκού μύθου, του Ήφαιστου, αλλά και άλλων αναφορών, αναγνωρίζει και αναδεικνύει ότι η επιστήμη και η τεχνολογία είναι αυτές που διαφοροποίησαν τον άνθρωπο από τα υπόλοιπα όντα και του έδωσαν τη δυνατότητα να επιβιώσει, να εξελίσσεται και να είναι ικανός σήμερα να υλοποιήσει πράγματα τα οποία πριν εκατοντάδες χρόνια φάνταζαν ως εξωπραγματικά ή ακατόρθωτα.

Εάν θεωρήσουμε ως δεδομένο ότι η λέξη μηχανικός προέρχεται από το μηχανεύομαι, δηλαδή βρίσκω λύσεις χρησιμοποιώντας τεχνικά μέσα -και όχι από τη μηχανή- τότε ήταν ο μηχανικός Οδυσσέας, που έδωσε τη λύση του Δούρειου Ίππου στην απέλπιδα προσπάθεια των γενναίων πολεμάρχων που ταλαιπωρούνταν για δέκα χρόνια άπρακτοι μπροστά στα τείχη της Τροίας!

Ήταν φυσικό επακόλουθο ότι η αντίληψη, η αναγνώριση και η ανάδειξη της επιστήμης και της τεχνολογίας στη μυθολογία συνοδεύτηκε με απτές εφαρμογές. Ο Θαλής ο Μιλήσιος εφαρμόζει τα μαθηματικά του στο μεγάλο χωματουργικό έργο εκτροπής του Αλιός ποταμού. Το ίδιο άλλωστε κάνει κι ο Πυθαγόρας όταν, χάρις στην αριθμητικοποίηση της μουσικής κλίμακας, διευκολύνει την κατασκευή

Δεν είναι τυχαίο που η πυρσεία, ο πρόγονος των σύγχρονων τηλεπικοινωνιών έχει επιλεγεί ως λογότυπο του ΕΤΕΚ

μουσικών οργάνων. Έτσι σιγά-σιγά, η γνώση και η θεωρητική επιστήμη άρχισε να βρίσκει εφαρμογή. Η χρήση της γεωμετρίας συγκεκριμένα, οδήγησε στη μέτρηση του χρόνου με ακρίβεια και στην καταγραφή της τοπογραφίας ενός χώρου, καθώς και στην κατασκευή οργάνου σκόπευσης (διόπτρα) και καθορισμού συντεταγμένων (οδόμετρον). Αυτή τη γνώση χρησιμοποίησε ο Ευπαλινός για την κατασκευή της θαυμαστής σήραγγας του υδραγωγείου της Σάμου, μήκους ενός χιλιομέτρου, από δύο αντίθετα σημεία συγχρόνως. Με ύψος 2.5μ. και μήκος 835μ. η σήραγγα αυτή εντυπωσιάζει ακόμη και για τα σημερινά δεδομένα.

Ιδιαίτερη ανάπτυξη και εφαρμογή στην αρχαία Ελλάδα είχαν επίσης η τεχνολογία της μετρητικής, οι αυτοματισμοί, η μηχανολογία, τα τεχνικά υδραυλικά έργα, οι στρατιωτικές εφαρμογές (οπτική, πολιορκητικές μηχανές), η ναυπηγική, η χημική τεχνολογία, η μεταλλουργία, η αστρονομία και οι επικοινωνίες.

Ειδικά στις επικοινωνίες αξιοσημείωτη είναι η πυρσεία, δηλαδή η διάδοση σημάτων σε μακρινές αποστάσεις μέσω δομημένων και κωδικοποιημένων σημάτων φωτιάς. Δεν είναι τυχαίο που η πυρσεία, ο πρόγονος των σύγχρονων τηλεπικοινωνιών, έχει επιλεγεί ως λογότυπο του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου. Επειδή για το ΕΤΕΚ η ελεύθερη επικοινωνία και η διάχυση της πληροφορίας και της γνώσης είναι δημοκρατία.

Το αποκορύφωμα των ικανοτήτων μετρικής των Αρχαίων Ελλήνων ίσως αναπαρίσταται αντιπροσωπευτικότερα στο μηχανισμό των Αντικυθήρων. Ο μηχανισμός αυτός στηρίζεται στην αρμονική σύζευξη 29 γραναζιών τα οποία έμπαιναν σε κίνηση ταυτοχρόνως με μια χειρολαβή και προσδιόριζαν τις κινήσεις του Ήλιου και της Σελήνης στο ζωδιακό κύκλο. Κατασκευάστηκε το 80π.Χ. πιθανότατα στη Ρόδο από τη σχολή του Ποσειδώνιου. Όλα τα πιο πάνω είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής θετικής επιστήμης των θεωρητικών γνώσεων και μπορούν να θεωρηθούν ως οι προάγγελοι ή τα πρώτα σημάδια εφαρμοσμένης μηχανικής.

Ο χαρισματικός μηχανικός είναι προικισμένος με την ικανότητα να μηχανεύεται. Να αξιοποιεί πόρους, να αναπτύσσει μηχανισμούς και να τους απλουστεύει

ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

Ο Ικτίνος, ο Καλλικράτης, ο Περικλής και η μυστηριώδης ιδιοφυία

« Ο δρόμος προς τη σοφία είναι πολύ απλός.
Να λανθάνεσαι, να λανθάνεσαι και πάλι,
να λανθάνεσαι και πάλι αλλά όλο και λιγότερο
και λιγότερο και λιγότερο » [1]

Τι είναι η ιστορία, παρά ένας συμφωνημένος μύθος;' [2]

Το λαμπρότερο μνημείο του αθηναϊκού πολιτισμού είναι αναμφισβήτητα ο Παρθενώνας. Η αρχιτεκτονική του όλου οικοδομήματος, οι αρμονικές αναλογίες του και οι τεχνικές που εμπνεύστηκαν οι σχεδιαστές του, για να μεταφέρουν στον παρατηρητή τη χωροαντιληπτική ψευδαίσθηση της κίνησης προς τα μέσα και προς τα πάνω, συνεχίζουν να γοητεύουν αμείωτα μέχρι σήμερα.

Ο Παρθενώνας αποτελούσε ένα κομμάτι του οικοδομικού προγράμματος που εφάρμοσε ο Περικλής στην Αθήνα και κατείχε περίοπτη θέση στο εμπνευσμένο όραμα προόδου και ανάπτυξης που είχε ο περίφημος αυτός Αθηναίος πολιτικός ηγέτης. Οι αρχιτέκτονες του Παρθενώνα, Ικτίνος και Καλλικράτης, από τη στιγμή που έλαβαν το πρόσταγμα για την υλοποίηση του μεγαλεπήβολου αυτού έργου, μέχρι τη στιγμή της αποπεράτωσης του, εργάστηκαν αφοσιωμένα 15 ολόκληρα χρόνια.

Με την ολοκλήρωση του, ο Παρθενώνας έμελλε να μείνει στην ιστορία ως ένα από τα πιο αξιομνημόνευτα και αναγνωρίσιμα έργα. Ταυτόχρονα σηματοδότησε τη δημιουργία της σύνδεσης του έργου με τον Περικλή στη συνείδηση της ανθρωπότητας, αποδίδοντας έτσι τις πρέπουσες τιμές στο πρόσωπό του. Πανάξια λοιπόν αποδίδεται απέραντη τιμή και αξία στον εμπνευστή του έργου, τον πολιτικό ηγέτη που ενέπνευσε τους κατασκευαστές του Παρθενώνα και ανέλαβε τη χρηματοδότηση του. Ή μήπως όχι; Μήπως ακούσια στερούμε από τους αρχιτέκτονες και τους μηχανικούς του έργου την τιμή που τους αναλογεί και την εναποθέτουμε ακέραια στο πρόσωπο του εμπνευστή της ιδέας; Συνειδητά ο άνθρωπος έχει ανάγκη από εμπνευστές, ενώ ταυτόχρονα έχει διδαχθεί από το κοινωνικό περιβάλλον και την ίδια την εξέλιξη μέσω χιλιάδων χρόνων λειτουργίας της δαρβινικής φυσικής επιλογής, ότι κατέχει ικανότητες και μπορεί να φτάσει σε επιτεύγματα που προκαλούν δέος. Το ένστικτο της αυτοσυντήρησης δεν επιτρέπει σε κανέναν άνθρωπο να παραδεχτεί πλήρη ανικανότητα σε έργα τα οποία είναι μετρήσιμα, έχουν υλική υπόσταση και μπορούν να γίνουν αντιληπτά με τις ανθρώπινες αισθήσεις. Αντίθετα, όλοι οι άνθρωποι έχουμε μια τάση να μυθοποιούμε τους ιδεαλιστές, τους πρωτοπόρους και τους επικοινωνιακά χαρισματικούς. Άλλωστε όλοι οι άνθρωποι παρουσιάζουμε αδυναμία σε όποιον μας πείσει ότι είμαστε σημαντικό μέρος ενός οράματος,

1. Piet Hein (1905 – 1996, Δανός επιστήμονας, μαθηματικός, εφευρέτης, συγγραφέας και ποιητής)
2. Ναπολέων Βοναπάρτης (1769 – 1821, Γάλλος στρατηγός και Αυτοκράτορας της Γαλλίας)

έστω και του δικού του οράματος. Αναπόφευκτα, το έργο του μηχανικού ποτέ δεν μπορεί να εκτιμηθεί στην ολότητα του ενώ η συνδρομή του εμπνευστή-χρηματοδότη πάντα θα εκθειάζεται υπέρμετρα. Κάθε λαός έχει ενσωματώσει στην ιστορία του το μοντέλο ανάπτυξης έργου βασιλιάς-μεσολαβητής-μηχανικός, όπου ο βασιλιάς έχει το όραμα και μέσω του μεσολαβητή γίνεται η μεταφορά της ιδέας στο μηχανικό για να γίνει η κατασκευή ενός έργου. Το αξιοσημείωτο σε αυτές τις παραδόσεις είναι ότι όλοι θυμούνται το βασιλιά αν το έργο ήταν πετυχημένο και το μηχανικό αν όχι. Και αν οι Ικτίνος-Καλλικράτης είναι γνωστοί γιατί ο Περικλής ταυτόχρονα με τον Παρθενώνα θεμελίωνε και το δημοκρατικό πολίτευμα, λάτρευε τις τέχνες και τον πολιτισμό και φρόντιζε να γίνονται γνωστοί οι διανοούμενοι της πόλης του, ας διερωτηθούμε αν γνωρίζουμε ή αν μπορούμε να ανακαλύψουμε τον αρχιτέκτονα του Κολοσσαίου. Ένα μηχανικό που αποτελεί μία μυστηριώδη ιδιοφυή μορφή της παγκόσμιας ιστορίας.

«Για τον αισιόδοξο, το ποτήρι είναι μισογεμάτο. Για τον απαισιόδοξο είναι μισοάδειο. Για το μηχανικό το ποτήρι είναι διπλάσια μεγάλο από όσο χρειάζεται να είναι»

‘Ου μηχανευτείς’

‘Για τον αισιόδοξο, το ποτήρι είναι μισογεμάτο. Για τον απαισιόδοξο είναι μισοάδειο. Για το μηχανικό το ποτήρι είναι διπλάσια μεγάλο από όσο χρειάζεται να είναι’

Οι λόγοι που το επάγγελμα του μηχανικού εξωτερικεύει μια εικόνα στο γενικό πληθυσμό που δεν συνάδει με την προσφορά του είναι κάπως ασαφείς. Ίσως επειδή η διεκπεραίωση ενός έργου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το κέρδος, ή έναν καθορισμένο προϋπολογισμό, περισσότερο από ότι του εφευρέτη και του ερευνητή. Ίσως επειδή η διαχείριση ενός έργου ταυτίζεται με την τυραννική συμπεριφορά ανάξιων μηχανικών του παρελθόντος (ή και του παρόντος). Ίσως πάλι, η προσπάθεια των εμπορικών λειτουργών να εκμεταλλευτούν μια ανάγκη ή να δημιουργήσουν μια ανάγκη στον καταναλωτή για να αυξήσουν την εμπορευσιμότητα του προϊόντος, να εξωθούν τον τελικό χρήστη στην προβολή αυτής της χειραγώγησης στον κατασκευαστή του αγαθού. Κατά συνέπεια, η προσωποποίηση της έντεχνης αυτής χειραγώγησης δεν ενσαρκώνει την ανικανότητα και την ματαιοδοξία όλων όσων έχουν δουλέψει και παραγάγει ιδέες, πολύ πριν ο μηχανικός αναλάβει να μετουσιώσει σε υλικό προϊόν τις επιθυμίες τους. Αντίθετα, μοιραία ο καταναλωτής προσωποποιεί τη χειραγώγηση στον μηχανικό.

Ο χαρισματικός μηχανικός είναι προικισμένος με την ικανότητα να μηχανεύεται. Να αξιοποιεί πόρους, να αναπτύσσει μηχανισμούς και να τους απλουστεύει. Ο καλός επιστήμονας ανακαλύπτει πρωτοπόρες ιδέες, ενώ ο καλός μηχανικός εφαρμόζει το σχεδιασμό του με όσο λιγότερες πρωτοπόρες ιδέες γίνεται. Το τελικό προϊόν πρέπει να είναι λειτουργικό και να ικανοποιεί τις προδιαγραφές, σύμφωνα με τις οποίες σχεδιάστηκε. Αν το τελικό προϊόν δεν κατέχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και δεν προσφέρει κάποιο βαθμό ικανοποίησης στο χρήστη, ο μηχανικός έχει αποτύχει και ταυτόχρονα έχει κοστίσει χρήμα και χρόνο στον εργοδότη. Οι καινοτόμες ιδέες ενός επιστήμονα δεν διέπονται από ξεκάθαρες μετρικές ποιότητας. Μία αυθεντική ανακάλυψη μπορεί να μην περάσει το ορόσημο της μαθηματικής επιβεβαίωσης, αλλά είναι ήδη μεταφέρσιμη, μετατρέψιμη και επαναχρησιμοποιήσιμη. Εμφαντικό παράδειγμα είναι η σχετικά πρόσφατη θεωρία των χορδών. Παρόλο που η μαθηματική της θεμελίωση έγινε μέσα στη δεκαετία του 1940, δεν της δόθηκε η δέουσα προσοχή. Το γεγονός ότι η επιστημονική κοινότητα έστρεψε την προσοχή της μαζικά στη θεωρία αυτή, στα τέλη του περασμένου αιώνα, δείχνει τη μετατρεψιμότητα και επαναχρησιμοποίηση των ιδεών της θεωρητικής φυσικής (επιστήμης). Στη μηχανική, κάθε φάση ανάπτυξης του έργου κοστίζει και δεν μπορεί να αναβληθεί και να επανεξεταστεί σε βάθος χρόνου, αν υπάρχει η επιθυμία το έργο να κατασκευαστεί εντός χρονικών πλαισίων.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει βήματα προόδου στην ανάπτυξη συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, πρόοδος η οποία έχει προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις όσον αφορά την ηθική που διέπει την ανάπτυξη και εκμετάλλευση μιας τέτοιας τεχνολογίας. Προβλήματα τα οποία δεν μπορούν να λυθούν με ντετερμινιστικούς αλγόριθμους προσεγγίζονται με μη κλασσικές μεθόδους επίλυσης, όπως οι γενετικοί αλγόριθμοι και γενικά αλγόριθμους εμπνευσμένους από τη βιολογία. Το χάρισμα του μηχανικού να μηχανεύεται και να εκμεταλλεύεται υπάρχουσες αρχές, για να λύσει κάποιο πρόβλημα, εκλαμβάνεται σαν μια μορφή διαστρέβλωσης και εκμετάλλευσης της πραγματικότητας. Όλοι όμως εξαίρεσαν από τη διαμαρτυρία κατασκευές όπως τον μαγνητικό τομογράφο, τα οικολογικά μαγνητικά τρένα, τις ανθρακοΐνες, τις κυψέλες καυσίμων, το παγκόσμιο σύστημα εντοπισμού στίγματος κτλ. Χωρίς την ανάγκη υπέρ ανάλυσης, συμπεραίνεται ότι ο βαθμός ηθικής μιας κατασκευής-καινοτομίας είναι ανάλογος της διαφοράς των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της με το ανάλογο πρόσημο. Όλοι οι σώφρονες άνθρωποι αντιτίθενται στη χρήση των ατομικών όπλων, αλλά κανένας δεν αιτιάται τον άνθρωπο που ανακάλυψε το νετρόνιο και άνοιξε το δρόμο για το βομβαρδισμό ουρανίου και, κατά συνέπεια, της εκμετάλλευσης της πυρηνικής διάσπασης. Οι ιατρικές εφαρμογές των ακτινών λέιζερ δεν συνδέονται με σχέση εξάρτησης από τη χρήση τους για τον έλεγχο έξυπνων βομβών.

Υπάρχει φυσικά και το γεγονός ότι οι πολεμικές συρράξεις και αντιπαραθέσεις βοηθούν περισσότερο τη μηχανική και την πρόοδο της τεχνολογίας, παρά τις θεωρητικές επιστήμες, αφού απελευθερώνονται τεράστια κονδύλια και παγοποιούνται, άλλα, για να καλύψουν τις ανάγκες σε πολεμικό υλικό και βελτιωμένα όπλα. Αυτό από μόνο του μολύνει την εικόνα των μηχανικών και τους τοποθετεί μπροστά από ηθικά διλήμματα. Κάποιος καθοδηγούμενος από ανήθικα κίνητρα είναι πιο εύκολο να φέρει την καταστροφή με την υπάρχουσα τεχνογνωσία παρά να προσπαθήσει να ανακαλύψει μια καινούρια θεωρία, για την οποία δεν έχει ιδέα ακόμα και για την ύπαρξη της, με σκοπό να την κατευθύνει για να ικανοποιήσει τους ανήθικους σκοπούς του. Αυτός ήταν και ο λόγος που μετά το τέλος του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου οι σύμμαχοι επιδόθηκαν σε ένα ανελέητο αγώνα χρόνου εντοπισμού, αιχμαλωσίας και μεταφοράς των Γερμανών μηχανικών στις πατρίδες τους για να εκμεταλλευτούν την τεχνογνωσία τους, αποκτώντας χρονικό πλεονέκτημα ο ένας απέναντι στον άλλο. Γενικά η ηθική συνδέεται άμεσα με την αξιοποίηση και διαχείριση της τεχνογνωσίας και έμμεσα με τη μαθηματική μοντελοποίηση του φυσικού κόσμου. Κατά συνέπεια, η ηθική της μηχανικής θα είναι πάντοτε ένα επιπρόσθετο βάρος στους ώμους των εκφραστών της, που σε αντίθεση με άλλα επαγγέλματα που δεσμεύονται με μία τάξη δεοντολογίας (δάσκαλοι, γιατροί, δικηγόροι), η εφαρμογή της θεωρείται δεδομένη και η καταπάτησή της θανάσιμο αμάρτημα, αφού το έργο του μηχανικού μπορεί να ευεργετήσει ή να καταστρέψει πιο μαζικά από τα έργα άλλων επαγγελματιών.

Οι άγνωστοι κύριοι Ισαάκ Νεύτωνας και Αλβέρτος Αϊνστάιν

‘Δεν υπάρχει αρκετός αριθμός πειραμάτων που μπορούν να αποδείξουν ποτέ την ορθότητά μου. Αλλά ένα και μόνο πείραμα θα μπορούσε να αποδείξει ότι λανθάνομαι’. [3]
‘Ο Θεός δεν ρίχνει ζάρια’ [4]

Ο Αϊνστάιν, αν και προικισμένο άτομο, δεν έπαυε από το να είναι άνθρωπος. Και ως τέτοιος δεν του άρεσε το γεγονός ότι ένας άλλος περίφημος θεωρητικός φυσικός, ο Μαξ Μπορν, απειλούσε την κυριαρχία της περίφημης γενικής θεωρίας της σχετικότητας με τη θεώρηση της κβαντικής μηχανικής. Ακόμα και με τη θεμελίωση και την απόδειξη της κβαντικής μηχανικής, ο Αϊνστάιν δεν μπορούσε να χωνέψει ότι η θεωρία της σχετικότητας αποτύγχανε όταν εφαρμοζόταν σε μικροσκοπική κλίμακα σε αντίθεση με την εφαρμογή της σε τεράστια κλίμακα. Για παράδειγμα στο διαστημικό χώρο, η θεωρία της σχετικότητας του Αϊνστάιν ολοκλήρωσε με απίστευτη αρμονία τη θεώρηση του Νεύτωνα, που παρουσίαζε αδυναμία στο να εξηγήσει κάποια φαινόμενα στην κίνηση των πλανητών. Ο Αϊνστάιν πέθανε ψάχνοντας μια θεωρία που θα ενοποιούσε τις παραπάνω θεωρίες με ένα τρόπο ολοκληρωμένο και αμετάκλητα στεγανό (θεωρία των πάντων). Κάποια χρόνια αργότερα άρχισαν να μπαίνουν τα θεμέλια για τη θεωρία των χορδών. Η έννοια όμως του χωροχρόνου και το πώς μπορεί να λυγίσει υπό την επήρεια μιας απίστευτα πυκνής μάζας σώματος, έχει σημαδέψει την ανθρωπότητα ποικιλοτρόπως και στο μέλλον το πιθανότερο να αποδειχθεί κοσμογονική ανακάλυψη. Η απόλυτη απόδειξη της θεωρίας του έγινε τη δεκαετία του 1970, όταν μηχανικοί τοποθέτησαν ατομικά ρολόγια σε υπερηχητικά αεροπλάνα και εκτέλεσαν υπερατλαντικά ταξίδια για να συγκρίνουν τις ενδείξεις των ρολογιών μετά το τέλος των ταξιδιών και να επιβεβαιώσουν ότι ο χρόνος ταξιδεύει πιο αργά για ένα σώμα παρά από κάποιο άλλο, όταν η ταχύτητα του πρώτου είναι μεγαλύτερη. Συγκεκριμένα στο πείραμα, η διαφορά ήταν κάποια πολύ μικρά κλάσματα του δευτερολέπτου. Σήμερα το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι η ανάπτυξη του παγκόσμιου συστήματος εντοπισμού στίγματος, όπου αν οι μηχανικοί σχεδίασης δεν λάμβαναν υπόψη τη σχετικότητα, το σύστημα δεν θα μπορούσε να δώσει ακριβείς μετρήσεις.

Από το θάνατο του Αϊνστάιν μέχρι σήμερα, η θεωρία της σχετικότητας έχει ελάχιστα αξιοποιηθεί σε σχέση με τη σημασία της. Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κάποιος ότι, αν δεν επιβεβαιωνόταν η θεωρία του Αϊνστάιν πειραματικά και υλοποιούνταν κάποια προϊόντα βασισμένα στη θεωρία, κάτι δηλαδή απτό, ο Αϊνστάιν θα μπορούσε να έχανε πολύ μεγάλο μέρος της δόξας, την οποία απολαμβάνει μετά θάνατον σήμερα. Η μηχανική χρωστά μέρος της ώθησης που πήρε από το έργο του Αϊνστάιν, ενώ ταυτόχρονα
ο μεγάλος αυτός επιστήμονας χρωστά το μεγαλύτερο μέρος της δόξας του στη διάθεση και την ικανότητα της μηχανικής επιστήμης να λειτουργήσει προς την κατεύθυνση απόδειξης και χρήσης του έργου του.

Η αμφίδρομη αυτή σχέση γίνεται πιο εύκολα αντιληπτή, αν φανταστεί κάποιος τι θα γινόταν αν υπήρχαν μηχανικοί δίπλα του με την κατάλληλη τεχνογνωσία να εκτελέσουν τα πειράματα που χρειάζονταν οι θεωρίες του. Τότε, το πιθανότερο ο Αϊνστάιν θα εξελισσόταν όχι μόνο σαν επιστήμονας, αλλά και ως ιστορική μορφή που θα επηρέαζε τη ροή της ιστορίας. Ταυτόχρονα, θα ήταν πολύ πιθανό να είχαν ήδη δοθεί λύσεις ή κατευθυντήριες γραμμές προς κάποιες λύσεις σε θέματα ποικίλης σημαντικότητας και δυσκολίας: από το ταξίδι στο χρόνο μέχρι την ολοκληρωτικά οικολογική παραγωγή ενέργειας.

Η μηχανική πιθανότερο να μην έσωσε την υστεροφημία του Αϊνστάιν, αλλά σίγουρα την ενίσχυσε. Έτσι κι αλλιώς οι σημαντικότερες του θεωρήσεις αποδεικνύονται μαθηματικά πέραν πάσης αμφιβολίας και το μόνο που μένει είναι να τις εφαρμόσει η μηχανική. Σε σχέση όμως με το ποιος θα ήταν (ή πιο σωστά ποιος θα θεωρείτο από την ανθρωπότητα ότι ήταν) αν είχε την υποστήριξη της μηχανικής, ο Αϊνστάιν σήμερα είναι άγνωστος. Η μηχανική ήταν ανέτοιμη για τον Αϊνστάιν και η ανθρωπότητα ανέτοιμη για την ανάλογη μηχανική.

3. Αλβέρτος Αϊνστάιν (1879 – 1955), φυσικός γερμανοεβραϊκής καταγωγής, ο οποίος έχει βραβευθεί με το Νόμπελ Φυσικής. Θεμελιωτής της Θεωρίας της Σχετικότητας
4. Αλβέρτος Αϊνστάιν αρνούμενος να δεχτεί τη θεώρηση της κβαντικής φυσικής

Το κύρος του ταχυδακτυλουργού [5]

Κάθε εξαιρετικό μαγικό κόλπο αποτελείται από τρία μέρη. Το ενέχυρο, όπου ο ταχυδακτυλουργός σου δείχνει κάτι συνηθισμένο - ένα πουλί, ένα αντικείμενο ή ένα άλλο άτομο και σε καλεί να το ερευνήσεις και να δεις ότι είναι αληθινό και κανονικό.
Όμως στην πραγματικότητα δεν είναι. Το δεύτερο μέρος ονομάζεται η μετατροπή. Ο ταχυδακτυλουργός μετατρέπει κάτι συνηθισμένο σε κάτι μαγικό και εσύ ψάχνεις το μυστικό της μετατροπής, στο κόλπο που χρησιμοποίησε. Αλλά δεν θα το βρεις γιατί δεν βλέπεις, απλά κοιτάζεις. Μέσα σου, δεν θέλεις να δεις. Θέλεις να ξεγελαστείς. Δεν θα χειροκροτήσεις ακόμα γιατί το να εξαφανίσει κάτι δεν είναι αρκετό, αφού πρέπει να το εμφανίσει ξανά. Για αυτό κάθε μαγικό κόλπο έχει και τρίτο μέρος, το πιο δύσκολο, το μέρος που ονομάζουμε 'Το κύρος του κόλπου'.

Ο ταχυδακτυλουργός είναι γνώστης της ανθρώπινης ψυχολογίας, των αδυναμιών, αλλά και των προσδοκιών του κοινού. Μέρος αυτών των προσδοκιών προάγει και παράγει ο ίδιος μέσω της παρουσίασης του κόλπου του, με την ικανότητά του να ιντριγκάρει το πλήθος με την αναμονή κάτι εντυπωσιακού. Ένας πετυχημένος ταχυδακτυλουργός πείθει το κοινό του ότι έχει ανάγκη να δει το κόλπο του με την ψυχολογική φόρτιση που του προκαλεί.
Το κοινό από την άλλη δεν έχει ανάγκη να μάθει πώς ακριβώς γίνεται το κόλπο, αλλά θέλει να το απολαύσει ως έχει και τίποτα παραπάνω.
Κάθε καλός ταχυδακτυλουργός που σχεδιάζει ένα κόλπο, ξεκινά να το ετοιμάζει μελετώντας το πολύπλευρα και οργανώνει στρατηγικά την παρουσίαση του τεχνάσματος του στο κοινό.
Κάθε νέο μαγικό κόλπο φέρει τα δικά του δυνατά και αδύνατα σημεία και χρειάζεται κάτι διαφορετικό, ένα άλλο μικρότερο μαγικό κόλπο που θα το κάνει ξεχωριστό και ποθητό από το κοινό.

Ο ταχυδακτυλουργός δεν καταπιάνεται με το πώς θα υλοποιηθεί το κόλπο. Κλουβιά που λυγίζουν, τράπουλες ψεκασμένες με αόρατο μελάνι, ελατήρια μετατόπισης, ηλεκτρονικές συσκευές υποβοήθησης κλπ, δεν απασχολούν τον ταχυδακτυλουργό.
Την υλοποίηση του κόλπου θα την αναθέσει σε κάποιους ειδικούς για να το φέρουν εις πέρας.
Οι ειδικοί αυτοί ξεχωρίζουν στο να μελετούν το μαγικό κόλπο σε επίπεδο φυσικών μεγεθών και το αντιλαμβάνονται περισσότερο τεχνολογικά παρά ιδεαλιστικά. Παρόλα αυτά, στην υλοποίηση του τεχνάσματος πρέπει να αποτυπώνεται και να αναδύεται η όλη αντίληψη που ενθυλακώνει στο τέχνασμα με μαεστρία ο ταχυδακτυλουργός, αλλιώς το τέχνασμα δεν θα έχει την ανάλογη αναγνώριση και επιτυχία. Ταυτόχρονα, αν αποτύχει ο ειδικός να εναρμονίσει την έμπνευση του ταχυδακτυλουργού με τη δική του, το τέχνασμα είναι καταδικασμένο να αποτύχει και να μην συναρπάσει.

Τελικά το κύρος του τεχνάσματος διασφαλίζεται από τον ταχυδακτυλουργό ή από τον ειδικό της τεχνολογίας; Το κύρος δηλαδή του τεχνάσματος είναι προϊόν του ταλέντου του ταχυδακτυλουργού-εμπορικού λειτουργού ή επιτυχία της δουλειάς και της διορατικότητας του ειδικού-μηχανικού;
Άραγε ο μηχανικός που λειτουργεί σε μια τέτοια σχέση, ταχυδακτυλουργού-ειδικού, θα δει ποτέ να του αποδίδεται η τιμή και η αξία ενός πετυχημένου εγχειρήματος στην ακεραιότητά του ή στα μάτια του θεατή ο ρόλος του είναι απλά υποστηρικτικός προς ένα ταλαντούχο ταχυδακτυλουργό;
Με τη μορφή που έχει πάρει η αγορά παγκοσμίως, ο παραπάνω ρόλος του μηχανικού είναι αναπόφευκτος. Μήπως όμως υπάρχει και κάποιος άλλος ρόλος στη φύση της εργασίας του μηχανικού;

Η αναλογία του εγχειρήματος σε μεγαλύτερη κλίμακα, είναι να εκτοξεύσεις δύο βελόνες στα δύο άκρα του Ατλαντικού και να επιτύχεις τη σύγκρουσή τους

5. Από την κινηματογραφική ταινία 'The Prestige' (2006)

Το σωματίδιο του θεού

- 'Πώς κάποιος μπορεί να πετύχει την ένωση με το Θεό;'
- 'Όσο πιο πολύ ψάχνεις τόσο πιο πολύ μεγαλώνεις την απόσταση σου από Αυτόν.'
- 'Και πώς θα μειώσω αυτήν την απόσταση;'
- 'Με το να καταλάβεις ότι δεν υπάρχει.'
- 'Αυτό σημαίνει ότι ο Θεός και εγώ είμαστε ένα;'
- 'Όχι ένα. Ούτε δύο.'
- 'Πώς μπορεί να συμβαίνει αυτό;'
- 'Ο ήλιος και το φως του, ο ωκεανός και το κύμα, ο τραγουδοποιός και το τραγούδι του, όχι ένα. Αλλά ούτε δύο.[6]'

Τα πειράματα που διεξάγονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Πυρηνικής έρευνας στον επιταχυντή σωματιδίων (αδρονίων) στις εγκαταστάσεις του οργανισμού στα σύνορα Ελβετίας-Γαλλίας, μονοπώλησαν το ενδιαφέρον του επιστημονικού και όχι μόνο κόσμου όταν δημοσιοποιήθηκε η επανέναρξή τους το Νοέμβριο του 2009.
Ο επιταχυντής είχε τεθεί σε παύση για επισκευές/βελτίωση το Σεπτέμβριο του 2008. Η πρώτη επιτυχής σύγκρουση σωματιδίων έγινε στα τέλη του Μαρτίου του 2010.

Η δε ανάλυση των δεδομένων παίρνει μέχρι και 2 χρόνια επεξεργασίας, ενώ ο στόχος των πειραμάτων είναι η παρατήρηση των συγκρούσεων από διάφορες οπτικές γωνίες, για να υπάρξει καλύτερη αντίληψη της συμπεριφοράς των σωματιδίων και των προϊόντων της σύγκρουσης. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πίστη των επιστημόνων για την επιβεβαίωση μέσω των πειραμάτων της ύπαρξης του σωματιδίου του Θεού. Η αξία της επιβεβαίωσης της ύπαρξης του σωματιδίου αυτού, έγκειται στο γεγονός ότι θα εξηγήσει τη συμπεριφορά στοιχειωδών σωματιδίων που η κλασσική φυσική σήμερα, στην προσπάθεια της να τα εξηγήσει, παρουσιάζει ασυνέπεια. Στο σωματίδιο Higgs Boson δόθηκε το όνομα 'σωματίδιο του Θεού', από το Νομπελίστα φυσικό Leon Max Lederman στο βιβλίο του 'Το σωματίδιο του Θεού: Αν το σύμπαν είναι η απάντηση, ποιο είναι το ερώτημα;'

Στους επιταχυντές σωματιδίων, αλλά και σε άλλα τεχνητά πειραματικά περιβάλλοντα, οι κατασκευαστικές προκλήσεις είναι απίστευτες.
Η κατασκευή και εγκατάσταση ογκωδών ανιχνευτών σωματιδίων, η κατασκευή και λειτουργία υπεραγωγών (υλικό που στην κατάλληλη θερμοκρασία των -1800°C παρουσιάζει μηδενική αντίσταση στον ηλεκτρισμό και άρα αναπτύσσει δυνατά μαγνητικά πεδία), η κατασκευή με απόλυτη ακρίβεια μεγάλων καναλιών επιτάχυνσης και η ασύλληπτα ακριβής ευθυγράμμιση των σωματιδίων προς σύγκρουση αποτελούν κάποια αντιπροσωπευτικά παραδείγματα.

Η δυσκολία δε να επιτευχθεί η σύγκρουση των σωματιδίων αποτυπώνεται στη μεταφορά που χρησιμοποίησε ο αρχιμηχανικός του επιταχυντή: 'Η αναλογία του εγχειρήματος σε μεγαλύτερη κλίμακα είναι να εκτοξεύσεις δύο βελόνες στα δύο άκρα του Ατλαντικού και να επιτύχεις τη σύγκρουσή τους'. Κάπου εδώ αποκαλύπτεται μια νέα διάσταση στη σχέση του ταχυδακτυλουργού-ειδικού. Αποκαλύπτεται μια πρωτοφανής μαγεία που δεν χρειάζεται να είσαι μηχανικός για να την αναγνωρίσεις. Κάπου ο ρόλος του μηχανικού ανάγεται σε κάτι πιο μαγικό, ανώτερο από το ρόλο που του απέδωσε η ιστορία. Με την επιτυχή εκτέλεση του έργου του, ο μηχανικός θα χαρίσει στην ανθρωπότητα την ενιαία θεωρία, την παραγωγή και χρήση της αντιύλης, την ελεγχόμενη και οικολογική παραγωγή πλάσματος (μορφής της ύλης μεταξύ αερίου και υγρού με ιδιαίτερες ιδιότητες) που με τη σειρά της ανοίγει το δρόμο για νέες καινοτομίες και ενεργειακές πολιτικές. Τα ταξίδια εξερεύνησης του απέραντου διαστήματος θα γίνουν πραγματικότητα, η οικολογική καταστροφή του πλανήτη θα είναι πλέον αναστρέψιμη, η τηλε-μεταφορά δεν θα είναι στη σφαίρα της επιστημονικής φαντασίας.
Όλα αυτά εξαρτώνται από τον μηχανικό πλέον γιατί οι θεωρητικοί, κατεβάζοντας την έρευνα σε υπέρ μικροσκοπική κλίμακα (συμπεριφορά σωματιδίων, θεωρία των χορδών), χωρίς την άμεση βοήθεια των μηχανικών, έχουν επιφέρει σημαντική επιβράδυνση στην εξέλιξη της... Το πιο ενδεικτικό όμως είναι ότι, ακόμα και όταν καταφέρουμε να κατασκευάσουμε και να παγιδεύσουμε αντιύλη μέσα σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον σε κάποιον επιταχυντή σωματιδίων, περιμένει πολλή δουλειά το μηχανικό μέχρι να είναι σε θέση να μπορεί να τη συντηρεί με ασφάλεια και να τη μεταφέρει κάπου απομακρυσμένα για να επιτύχει ένα σκοπό (π.χ την εξουδετέρωση μιας απειλητικής μαύρης τρύπας του γαλαξία μας). Αποδεδειγμένα λοιπόν, είναι ο μηχανικός που θα μελετήσει τους τρόπους να απελευθερώσει τη μαγεία της γνώσης και να ξεδιπλώσει στα μάτια της ανθρωπότητας την τελειότητα του φυσικού κόσμου.

Ο ταχυδακτυλουργός στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να είναι οι θεωρητικοί επιστήμονες, γιατί απλά δεν μπορούν να εξηγήσουν με μια ενιαία θεωρία (θεωρία των πάντων) το φυσικό κόσμο. Δεν είναι οι δημιουργοί του προϊόντος, του ασύλληπτου αυτού μαγικού τρικ. Δεν έχουν ούτε εμπνευστεί, ούτε δημιουργήσει, ούτε κατανοήσει το μαγικό κόλπο που συναρπάζει χιλιάδες χρόνια τώρα κάθε άνθρωπο και τον αφήνει εμβρόντητο κάθε φορά που αντιλαμβάνεται ένα πολύ μικρό ίχνος αυτής της μαγείας.

Και αν από τον ορισμό των ιδιοτήτων του διαφαίνεται καθαρά ποιος έχει το ρόλο του Ταχυδακτυλουργού στη μαγεία του σύμπαντος, έμμεσα διαφαίνεται και ποιος έχει το ρόλο του συνεκτικού στοιχείου στη θεώρηση του φυσικού κόσμου, στην παράδοση των μηχανισμών του μαγικού αυτού τρικ στην ανθρωπότητα, ποιος επωμίζεται δηλαδή το ρόλο του αμφιλεγόμενου σωματιδίου του Θεού.

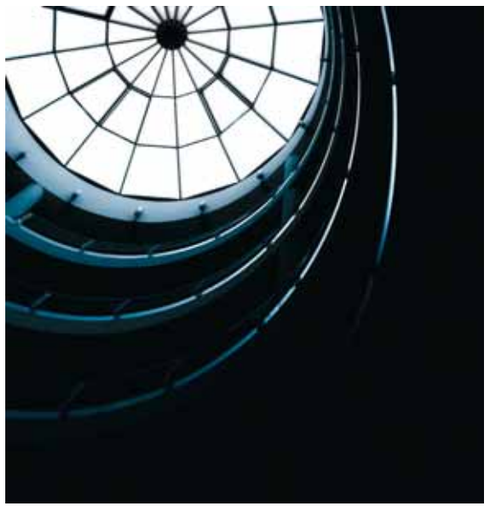

6. Anthony De Mello, (1931 -1987, Ιησουίτης ιερέας και ψυχολόγος) Identifying with God

Ο τεχνικός επιστήμονας δεν πρέπει να είναι ένας ιδιωτεύων διανοούμενος ή απλά η επιστημονική συσκευή της τεχνολογίας. Ο τεχνικός επιστήμονας οφείλει να συνεισφέρει στο κοινωνικό σύνολο

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ ΤΟΥ ΑΥΡΙΟ, ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

«Ν΄ αγαπάς την ευθύνη. Να λες, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Αν δεν σωθεί, εγώ φταίω.»[7]

«Δεν θα πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι τη γη δεν την έχουμε κληρονομήσει από τους προγόνους μας, αλλά την έχουμε δανειστεί από τα παιδιά μας...»[8]

Στο κατώφλι του 21ου αιώνα η ανθρωπότητα έχει ενώπιον της μία σειρά από προκλήσεις, οι οποίες απειλούν τη διασφάλιση της σταθερής βελτίωσης της ποιότητας ζωής στην κοινωνία, αλλά και την ίδια της την ύπαρξη. Μερικές από αυτές είναι οι κλιματικές αλλαγές, η μη αναστρέψιμη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η διαχείριση των φυσικών πόρων, η διασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας, η ανισοβαρής συσσώρευση του παγκόσμιου πλούτου και η παγκόσμια οικονομική κρίση.

Φυσικά δεν είναι μόνο στο παγκόσμιο επίπεδο που η κοινωνία βρίσκεται υπό κρίση. Σε τοπικό επίπεδο υπάρχει μία σειρά μεγάλων ζητημάτων που επηρεάζουν όλους μας, τα οποία παραμένουν ανοικτά και άλυτα, αλλά το πιο απογοητευτικό είναι ότι έχουν μάλλον δυσοίωνο μέλλον. Το κυκλοφοριακό, το ενεργειακό, το υδατικό θέμα και το μη αειφόρο μοντέλο ανάπτυξης που ακολουθήσαμε τα τελευταία 30 χρόνια και μας οδήγησαν σε αδιέξοδο είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα. Είμαστε συνεχώς μάρτυρες μέτριων και μη βέλτιστων τεχνοκρατικά αποφάσεων που δεσμεύουν και σπαταλούν δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους (ανυπαρξία ορθολογιστικής χωροταξικής πολιτικής, ατολμία στην κατάστρωση και υλοποίηση ολοκληρωμένης ενεργειακής πολιτικής, καθυστέρηση και διστακτικότητα στην εφαρμογή μέτρων που θα απαμβλύνουν το κυκλοφοριακό).

Δυστυχώς, ως Πολιτεία, ως κοινωνία αλλά και ως άτομα δεν έχουμε μάθει να προσηλωνόμαστε σε μακροπρόθεσμους στόχους και να μην κάνουμε εκπτώσεις χάριν πρόσκαιρου πολιτικού κέρδους ή και της ευκολίας μας. Δεν καθιερώσαμε τη μέθοδο της σύνθεσης στη λήψη αποφάσεων με αποτέλεσμα η τεχνοκρατικά τεκμηριωμένη και η ορθή επιστημονικά άποψη συχνά να είναι απούσα κατά τη λήψη σημαντικών αποφάσεων.

7. Νίκος Καζαντζάκης (1883 - 1957, Έλληνας μυθιστοριογράφος, ποιητής και θεατρικός συγγραφέας)
8. Ινδιάνικη ρήση

Περαιτέρω, δεν έχουμε τη διάθεση να συγκρουστούμε με τα κατεστημένα, να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο της γραφειοκρατίας που μαστίζει την κυπριακή οικονομία και να διασφαλίσουμε την ορθολογική χρήση των πόρων, την αειφόρο και πράσινη ανάπτυξη, την αξιοποίηση της τεχνολογίας και του διαδικτύου.

Και εδώ προκύπτει το ερώτημα, ποιος ο ρόλος της μηχανικής επιστήμης και ποια η εμπλοκή ή το καθήκον του μηχανικού μπροστά σε αυτές τις προκλήσεις τόσο σε παγκόσμιο, όσο και σε τοπικό επίπεδο. Ο τεχνικός επιστήμονας δεν πρέπει να είναι ένας ιδιωτεύων διανοούμενος ή απλά η επιστημονική συσκευή της τεχνολογίας. Ο τεχνικός επιστήμονας οφείλει να συνεισφέρει στο κοινωνικό σύνολο.

Πρέπει να είναι έτοιμος δηλαδή και αποφασισμένος να μετέρχεται την όσμωση της αγοράς, το διάλογο, την αντιπαράθεση, τη διακινδύνευση σε όλες της τις μορφές. Ο μηχανικός οφείλει να είναι εισηγητής και υπερασπιστής των επιστημονικά τεκμηριωμένων και ορθολογικών λύσεων για την επίλυση προβλημάτων, όπως είναι το ενεργειακό, το υδατικό, το κυκλοφοριακό, για την αειφόρο και ορθολογιστική ανάπτυξη, την αύξηση της παραγωγικότητας μέσω της αξιοποίησης της τεχνολογίας και του διαδικτύου προς όφελος τούτου του τόπου, αλλά και της ανθρωπότητας. Η αποτυχία της Πολιτείας και της παγκόσμιας κοινότητας να επιλύσει τα προβλήματα αυτά συνεπάγεται και ευθύνη των μηχανικών.

Ένας νέος τομέας ευθύνης του μηχανικού, τόσο ως ευθύνη απέναντι στην κοινωνία αλλά και ως επαγγελματική ενασχόληση, είναι η προαγωγή της αειφορίας και η προστασία του περιβάλλοντος.

Κάποτε οι μηχανικοί έδιναν στον εαυτό τους σπουδαιότητα με μεγαλόσχημες φράσεις όπως «ο μηχανικός δαμάζει τη φύση». Σήμερα, που όχι μόνο έχουμε «δαμάσει» τη φύση αλλά την έχουμε αλυσοδέσει, οι λέξεις έχουν αλλάξει: «ο μηχανικός πρέπει να προστατεύει τη φύση».

Η στροφή στην οικονομία των χαμηλών εκπομπών ρύπων αποτελεί πρόκληση και ευκαιρία, καθώς θα οδηγήσει σε οικολογικές καινοτομίες και σε καθαρές νέες τεχνολογίες και προϊόντα, που θα αναζωογονήσουν και θα δώσουν συμβατή με το περιβάλλον διάσταση στην οικονομία, δημιουργώντας νέες προϋποθέσεις οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων προϋποθέτει αλλαγή προτεραιοτήτων, εκσυγχρονισμό και εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου, υιοθέτηση χρηματοδοτικών και διοικητικών εργαλείων και αλλαγή νοοτροπίας. Ο ρόλος της μηχανικής επιστήμης και των μηχανικών παραμένει αναπόσπαστος και ουσιαστικός στην προσπάθεια αυτή.

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η μηχανική επιστήμη είναι μια παγκόσμια γλώσσα, μια δημιουργική δύναμη. Δεν είναι τυχαίο που οι Ελληνοκύπριοι μηχανικοί ήταν από τους πρώτους που προώθησαν τη συνεργασία με τους Τουρκοκύπριους, χωρίς την παρέμβαση ή την ενθάρρυνση άλλων. Τα προβλήματα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε σαν παγκόσμια κοινότητα είναι κοινά, κλιματικές αλλαγές, ενεργειακή επάρκεια, αειφόρος ανάπτυξη.

Η στερεή βάση και η ύπαρξη κοινών προβλημάτων και κοινών μεθοδολογιών επίλυσης και νοοτροπίας της μηχανικής επιστήμης επιτρέπουν στον μηχανικό να βλέπει τα πράγματα υπό άλλη οπτική γωνία, μέσω του πρίσματος της κατανόησης, της εύρεσης λύσης. Συνεπώς, ο μηχανικός ως πολίτης σε μία παγκόσμια κοινότητα έχει καθήκον και πρέπει να είναι πρεσβευτής της ειρήνης, της δικαιοσύνης, του σεβασμού.

Για την ετοιμασία του κειμένου «Ο Μηχανικός και η Κοινωνία» αξιοποιήθηκαν οι πηγές:

- Γιάννης Αλαβάνος (2009), προλογισμός της έκδοσης Θεοδόσης Τάσιος, Πρόσφατα δημοσιευμένο έργο
- Γεώργιος Δ. Μπαμπινιώτης (2009), Γλωσσικά πάρεργα - Εκδήλωση για τα 80 Χρόνια του καθηγητή Θ. Π. Τάσιου
- Θεοδόσης Π. Τάσιος (1998), Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία, δημοσίευση στην εφημερίδα η Καθημερινή
- Εφημερίδα Ελευθεροτυπία (2003), ειδικό τεύχος, Η Τεχνολογία στην αρχαία Ελλάδα.

Κάποτε οι μηχανικοί έδιναν στον εαυτό τους σπουδαιότητα με φράσεις όπως «ο μηχανικός δαμάζει τη φύση». Σήμερα, οι λέξεις έχουν αλλάξει: «ο μηχανικός πρέπει να προστατεύει τη φύση»

Εκδήλωση διαμαρτυρίας για την προστασία του Ακάμα

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια και πολλοί αγώνες ούτως ώστε να πεισθεί η εκτελεστική αλλά και η νομοθετική εξουσία για την αναγκαιότητα της ίδρυσης ενός ενιαίου φορέα, που θα ρύθμιζε την άσκηση επαγγέλματος του μηχανικού, αλλά και θα αποτελούσε το σύμβουλο του κράτους για τεχνικά θέματα

Η αποκατάσταση του οικήματος του ΕΤΕΚ ήταν ένα όραμα που έγινε δυνατό με την συμβολή πολλών

Συνεδρίες και συναντήσεις του Γενικού Συμβουλίου και της Διοικούσας Επιτροπής του ΕΤΕΚ

Εκλογές για ανάδειξη των μελών του Γενικού Συμβουλίου του ΕΤΕΚ

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΤΕΚ:

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η ρύθμιση του επαγγέλματος του μηχανικού, η διασφάλιση της ποιότητας στις παρεχόμενες υπηρεσίες μηχανικής επιστήμης, η συνένωση της γνώσης των μηχανικών κάτω από ένα φορέα, ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων για τους διάφορους κλάδους της μηχανικής, η ελεύθερη κριτική επιστημονική άποψη για τα τεχνολογικά θέματα του τόπου, που να μην ταυτίζεται με πολιτικά ή και οικονομικά ή και προσωπικά συμφέροντα, ήταν οι βασικοί παράγοντες που λειτούργησαν καταλυτικά στην ίδρυση και λειτουργία του Τεχνικού Επιμελητηρίου.

Το θέμα της ίδρυσης ενός ενιαίου φορέα του τεχνικού και επιστημονικού κόσμου της Κύπρου είχε τεθεί από τις οργανώσεις των μηχανικών αμέσως μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου.
Η όλη προσπάθεια ξεκίνησε το 1970, ήταν μακρόχρονη και διήρκεσε περισσότερο από δύο δεκαετίες. Η ίδρυση και λειτουργία του ΕΤΕΚ ήταν αποτέλεσμα σκληρών και μακρών αγώνων από τον τεχνικό κόσμο της Κύπρου. Πέρασε μέσα από έντονες αντιδράσεις και διαφωνίες όσων θα θίγονταν τα προσωπικά, τα επαγγελματικά τους συμφέροντα και όχι μόνο. Στο τέλος όμως υπερίσχυσε το συμφέρον των πολιτών και του δημοσίου.
Πρωτοστάτες στην ίδρυση του ΕΤΕΚ, οι αείμνηστοι Νάκος Πρωτοπαπάς (κατά τη διάρκεια της θητείας του οποίου στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, έγιναν σημαντικά και καθοριστικά βήματα για την ολοκλήρωση και προώθηση του νομοσχεδίου), Σταύρος Οικονόμου, Μάρκος Παρτζίλης, αλλά και οι Κώστας Ιωάννου, Χάρης Θράσου, Νίκος Μεσαρίτης, Σάββας Ηλιοφώτου, Ανδρέας Παναγιώτου, Λουκάς Αριστοδήμου, οι οποίοι στήριξαν την όλη προσπάθεια μέχρι την επίτευξη του ενδιάμεσου στόχου, τον διορισμό της Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής.

Το όλο θέμα για διάφορους λόγους, αλλά κυρίως λόγω σοβαρών εθνικών και πολιτικών διαφορών στη νεοσυσταθείσα Δημοκρατία, παρέμεινε σε εκκρεμότητα μέχρι και το 1975. Στη συνέχεια οι πρωτεργάτες για την ίδρυση του ΕΤΕΚ εργάστηκαν με αξιοσημείωτο ζήλο, αφιέρωσαν πολλές ώρες δουλειάς και άοκνης προσπάθειας μέχρι την επίτευξη του τελικού στόχου. Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια και πολλοί αγώνες ούτως ώστε να πεισθεί η εκτελεστική αλλά και η νομοθετική εξουσία για την αναγκαιότητα της ίδρυσης ενός ενιαίου φορέα, που θα ρύθμιζε την άσκηση επαγγέλματος του μηχανικού, αλλά και θα αποτελούσε το σύμβουλο του κράτους για τεχνικά θέματα. Δεν ήταν λίγες οι φορές που ενώ διαφαινόταν αρχικά πρόοδος στην προώθηση του θέματος, αυτό ξανάμπαινε στην αναμονή λόγω εκλογών ή αλλαγής προσώπων στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Μετά την τούρκικη εισβολή του 1974 και τη βίαιη μετακίνηση του πληθυσμού, οι ανάγκες για βασικά έργα υποδομής και κατά συνέπεια οι προκλήσεις για τη μηχανική ήταν τεράστιες. Με τα νέα δεδομένα η ίδρυση Τεχνικού Επιμελητηρίου καθίστατο πλέον ακόμη πιο επιβεβλημένη από ποτέ. Σταθερός συμπαραστάτης στην όλη προσπάθεια το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, το οποίο στήριξε έμπρακτα την όλη προσπάθεια, συμμετείχε ενεργά σε συναντήσεις με υπουργούς και βουλευτές, σε ημερίδες για την παρουσίαση του θέματος, αλλά και σε εκδηλώσεις διαμαρτυρίας που είχαν διοργανωθεί. Το τελικό προσχέδιο του νομοσχεδίου για την ίδρυση του ΕΤΕΚ συντάχθηκε με πρωτοβουλία των επαγγελματικών οργανώσεων των μηχανικών και παραδόθηκε στον αρμόδιο Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων στις 8 Απριλίου του 1987. Το προσχέδιο αφού έτυχε νομοτεχνικής επεξεργασίας από τη Γενική Εισαγγελία και έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου κατατέθηκε στη Βουλή. Λίγο αργότερα όμως η Κυβέρνηση απέσυρε το νομοσχέδιο και υπέβαλε νέο, το οποίο όμως δεν ανταποκρινόταν στις προσδοκίες του επιστημονικού κόσμου της Κύπρου. Μετά από πολλές αντιδράσεις και διαμαρτυρίες η Κυβέρνηση κατέθεσε το 1988 νομοσχέδιο, το οποίο ικανοποιούσε πλήρως τις προσδοκίες των μηχανικών. Στις 29 Νοεμβρίου 1990, η Βουλή ψήφισε το σχετικό νομοσχέδιο σε νόμο, τον περί Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου Νόμο 224/1990.

Ακολούθησε ο διορισμός προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής από τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων. Η προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή έθεσε τα θεμέλια για μια σωστή και αποτελεσματική λειτουργία του ΕΤΕΚ, χαράσσοντας έτσι το δρόμο για τη σημαντική συνεισφορά του στα τεχνικά δρώμενα του τόπου. Τη σκυτάλη για το έργο αυτό ανέλαβε στη συνέχεια η Διοικούσα Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο που εξελέγησαν το Νοέμβριο του 1992.

Στα χρόνια που πέρασαν και μέσα από μια εικοσαετία το Επιμελητήριο έχει να επιδείξει έργο γύρω από τους τρεις βασικούς άξονες: προαγωγή της μηχανικής επιστήμης, προσφορά στην κοινωνία, ανάπτυξη και επαγγελματισμός μηχανικού.

Παράλληλα και μέσα στα πλαίσια αυτά, το Επιμελητήριο έχει καθιερωθεί ως ο Τεχνικός Σύμβουλος της Πολιτείας, αφού συμμετέχει θεσμοθετημένα σε μία σειρά από επιτροπές ή συμβούλια που σχετίζονται με τους τομείς δραστηριότητας του, συνεργάζεται με διάφορα Υπουργεία και άλλες αρχές για την ετοιμασία, τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό Νομοθεσιών που σχετίζονται με τεχνικά ή και άλλα θέματα και ενημερώνει το κοινό, γνωμοδοτεί και διατυπώνει απόψεις για οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς του.

Κινητοποιήσεις των Μηχανικών για την ίδρυση του ΕΤΕΚ

Ο Νίκος Μεσαρίτης έζησε τα πρώτα δύσκολα χρόνια της δημιουργίας του ΕΤΕΚ και αξιώθηκε να το υπηρετήσει ως Πρόεδρος του, από το 1993 μέχρι το 2002. Σημαίνοντα λόγο έχει, προφανώς, για το αν η ίδρυση του ΕΤΕΚ ικανοποίησε τις προσδοκίες των μηχανικών:
«Το Τεχνικό Επιμελητήριο έχει ήδη γράψει ιστορία, είκοσι χρόνια έργο που πρέπει να αποτυπωθεί. Η σωστή αποτύπωση πρέπει να γίνεται με σωστό μέτρημα.

Μια εικοσαετία πριν μηχανικοί, Σύνδεσμοι και Σύλλογοί τους, αγωνίστηκαν, εργάστηκαν για να αποφασίσει η Βουλή των Αντιπροσώπων να ψηφίσει τον Νόμο 224/1990 στις 29 Νοεμβρίου 1990.

Πρέπει επίσης να είναι κατανοητό ότι αυτά τα 20 χρόνια είναι η θεμελίωση, τα πρώτα δυο βήματα, η ιστορία του Τεχνικού Επιμελητηρίου που ανοίγονται μπροστά του.

Στο άνοιγμα του μέλλοντος είναι χρήσιμη, αν όχι απαραίτητη, η γνώση της μέχρι τώρα πορείας, η ειλικρινής και ακέραια γνώση της ιστορίας, μέσω της οποίας δεν θα χάνεται η αξία της εμπειρίας που με κόπο και πολύ έργο αποταμιεύτηκε, ούτε θα υπολείπονται του απαραίτητου όσοι θέλουν να ασχολούνται με τα κοινά, ξεχνώντας όσα προηγήθηκαν. Από την άλλη, ιστορία χωρίς ήθος είναι παγίδα εκφυλισμού, βάθρο βολέματος.

Πρώτη ανάγκη στην εικοσάχρονη επέτειό του, το ΕΤΕΚ είναι να ερευνήσει τα χρόνια πριν από την ίδρυσή του και να αποδώσει ευχαριστίες σε όσους με το δικό τους κόπο έκαμαν κατορθωτή την ύπαρξή του.

Εργάστηκαν λοιπόν συνάδελφοι, εργάστηκαν στα πρότυπα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Τι είχαν στο μυαλό τους;

Πρώτα και κύρια την επαγγελματική αποκατάσταση του μηχανικού. Οι μόνοι αναγνωρισμένοι τότε κλάδοι, χωρίς όμως προστασία των αμοιβών τους, ήταν οι αρχιτέκτονες και οι πολιτικοί μηχανικοί. Οι υπόλοιποι κλάδοι ήταν «ανύπαρκτοι» για το κράτος και την κοινωνία.

Τεχνικοί απόφοιτοι τεχνικών σχολών έκαναν μελέτες αρχιτεκτονικές, στατικές, μηχανολογικές, ηλεκτρολογικές και άλλες, απόφοιτοι του Ανωτέρου Τεχνολογικού Ινστιτούτου απαιτούσαν αναγνώριση και το δικαίωμα να έχουν «μισή» των μηχανικών υπογραφή. Όλα αυτά δημιουργούσαν συγκρουσιακή ατμόσφαιρα. Αυτές τις συγκρούσεις συμφερόντων τις εκμεταλλεύτηκε κυνικά το κατεστημένο της δημόσιας υπηρεσίας που εξέφραζε μονοπωλιακά την εμπειρογνωμοσύνη για την τεχνική άποψη. Το πολιτικό κατεστημένο χωρίς όραμα, όπως πάντοτε, μετρούσε ψήφους.

Λίγοι μηχανικοί κατανοούσαν ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο θα ήταν ένα πολιτικό θηρίο. Όσοι το καταλάβαιναν, προσδοκούσαν στον έλεγχο αυτής της δύναμης.

Η πηγαία ελπίδα και προσμονή του συνόλου των μηχανικών, να εξασφαλίσουν επαγγελματική αξιοπρέπεια, έδωσε στο τέλος κατεύθυνση στο τρένο το οποίο όμως μπροστά του μόνο αόριστες υποσχέσεις και ευχές είχε για το άνοιγμα του προορισμού.

Επιπρόσθετα, οι μηχανικοί βρέθηκαν εκβιαστικά μπροστά σε δίλημμα που τα κομματικά κατεστημένα όρθωσαν ενώπιόν τους. Ή την αναγνώριση των αποφοίτων του Ανώτερου Τεχνολογικού Ινστιτούτου σαν «μηχανικών μισής υπογραφής» ή καθόλου ΕΤΕΚ.

Συμβιβασμοί έγιναν για να δεχτεί το πολιτικό κατεστημένο να συζητήσει το νομοσχέδιο που κατέθεσε η κυβέρνηση Γιώργου Βασιλείου. Όμως το θέμα των αποφοίτων του ΑΤΙ, όχι μόνο ήταν μέγα θέμα σύγκρουσης συμφερόντων, αλλά και μεγάλη προσβολή της επιστήμης και διαπόμπευση των μηχανικών.

Εκείνη την στιγμή ευτυχώς κατάλαβαν ότι εκτός από μηχανικοί ήταν και πολίτες. Έπρεπε να αντιμετωπίσουν τους πολιτικούς χωρίς συστολές υποτέλειας. Την πολιτική πράξη την αντιμετωπίζεις με πολιτική πράξη.

Οι μηχανικοί τότε απέκτησαν εικόνα πολιτικού σχηματισμού, επικοινώνησαν κατευθείαν με την κοινωνία, πρόβαλαν την εκλογική τους δύναμη ως πολίτες. Τα κομματικά επιτελεία έπρεπε πλέον να δώσουν απαντήσεις αντί να αναγγέλλουν ερήμην αποφάσεις.

Τότε άνοιξαν οι γραμμές για να φτάσει το τρένο του ΕΤΕΚ στον πρώτο του σταθμό, την ίδρυση. Ότι είναι σήμερα το ΕΤΕΚ δεν το χρωστά σε κανένα άλλο παρά στον εαυτό του. Φυσικά θα αναλάμβανα την ευθύνη να χαιρετίσω ως πράξη εκσυγχρονισμού της κυβέρνησης Βασιλείου να εντάξει την ίδρυση του ΕΤΕΚ στο πρόγραμμά της, μαζί με την ίδρυση Πανεπιστημίου και άλλων πρωτοβουλιών με στόχο τον εκσυγχρονισμό του τόπου.

Στην προσωρινή Διοικούσα, στην πρώτη εκλεγμένη Διοικούσα, στο πρώτο Γενικό Συμβούλιο, η πολιτεία έδωσε σαν περιουσιακό στοιχείο και προίκα τα φύλλα χαρτιού όπου ήταν τυπωμένη η νομοθεσία.

Σε δάνειο και προσωπικές εγγυήσεις των μελών της προσωρινής Διοικούσας στηρίχτηκε η οικοδόμηση του ΕΤΕΚ. Αμηχανία του κράτους, τρόπος άσκησης ελέγχου, άγνοια; Τους μηχανικούς πλέον δεν τους ενδιέφερε, ο αγώνας της ίδρυσης τους είχε χειραφετήσει.

Οικονομική αυτοδυναμία και η εκπροσώπηση του κοινωνικού συνόλου στα θέματα της μηχανικής, ορίστηκαν πυλώνες θεμελίωσης του Δήμου των μηχανικών.

Αυτό ήταν και είναι η πραγματικότητα. Η πολιτεία έδωσε με νόμο στους μηχανικούς την αυτοδιοίκησή τους, ούτε εξαρτήσεις χρειάζονταν ούτε ευθύνες σε τρίτους χωρούσαν για τη δική τους πρόοδο.

*«Ιδρύεται **νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου** με την επωνυμία Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου.»*

Το μέγεθος της κατάκτησης είναι μεγάλο.

«Το Επιμελητήριο έχει σκοπό την προαγωγή της Επιστήμης.... για αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας!»

*Ο **Μηχανικών Δήμος** με βάση το νόμο, παρέλαβε εξουσίες και ανέλαβε ευθύνες.*

«Ενημερώνει το κοινό για οποιαδήποτε θέματα της αρμοδιότητάς του... και βοηθά στην κατανόηση των θεμάτων».

*Είναι ο **τεχνικός σύμβουλος** του κράτους αφού «γνωμοδοτεί μετά από πρόσκληση των Αρχών για οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς του».*

«Μελετά οποιαδήποτε επιστημονικά, τεχνικά, τεχνικοοικονομικά ή αναπτυξιακά θέματα.... και διατυπώνει απόψεις».

Μέγιστη τιμή, εκπρόσωπος των πολιτών, Τεχνικό Κοινοβούλιο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο θα μπορούσε να είναι επαίτης αμοιβών, αναμένοντας την ελεημοσύνη πολιτικών χωρίς όραμα. Το Τεχνικό Επιμελητήριο θα μπορούσε να μπει ισότιμα στον πολιτικό στίβο υπερασπιζόμενο το καλό του τόπου, κρίνοντας και αξιολογώντας τεχνικά, θα μπορούσε να αναλάβει τις ευθύνες εκπροσώπησης του συνόλου ως τμήμα της κοινωνίας στο οποίο αυτή επένδυσε για να έχει ο τόπος επιστημονική τεχνική γνώση.

Το πρώτο ήταν πάντοτε εύκολο, χωρίς όμως αποτελέσματα και ιδιαίτερα μειωτικό, ο «πλούσιος» στη γνώση να αναμένει από τον «φτωχό» στη γνώση να αποφασίσει το ορθό.

Το δεύτερο είναι δύσκολο γιατί απαιτεί πολιτική μόρφωση, πολιτική κρίση, απαιτεί ήθος, απαιτεί θάρρος, γιατί θα υπερασπιστείς συμφέροντα και θα σταθείς απέναντι σε συμφέροντα από μια θέση λεπτή όσο μισό εκατοστό και πρέπει να είσαι «ελαφρύς», να μην κουβαλάς βάρη.

Όσο ο κόσμος από τη δράση του ΕΤΕΚ καταλαβαίνει την αξία της μηχανικής επιστήμης, τα αγαθά που προσφέρει στην ποιότητα της ζωής του, τόσο τη σέβεται και τόσο θέλει να την αμείψει.

Το όραμα του Επιμελητηρίου πρέπει να είναι ο τόπος, γιατί ο τόπος είναι το Επιμελητήριο, είναι οι μηχανικοί.

Το όραμα τούτο φορτίζεται με διάλογο, τα εκλεγμένα σώματα του οργανισμού μας να λειτουργούν το διάλογο που χρειάζεται κόπο και οργάνωση.

Το Επιμελητήριο είναι τα μέλη του. Αυτά τα μέλη για να είναι σωστά, χρειάζεται από μέρους τους ειλικρινής συμμετοχή και, από τους εκπροσώπους στη Διοικούσα και το Γενικό Συμβούλιο, ειλικρινής και έγκαιρη ενημέρωση».

Νίκος Μεσαρίτης
Πρώην Πρόεδρος ΕΤΕΚ

«Ό, τι είναι σήμερα το ΕΤΕΚ δεν το χρωστά σε κανένα άλλο παρά στον εαυτό του»

«Η πολιτεία έδωσε με νόμο στους μηχανικούς την αυτοδιοίκησή τους, ούτε εξαρτήσεις χρειάζονταν ούτε ευθύνες σε τρίτους χωρούσαν για τη δική τους πρόοδο»

Εκδήλωση τιμής για τους ήρωες του πολυτεχνείου και το Ρήγα Φεραίο

Η τελετή απολογισμού τριετίας πραγματοποιείται πριν από τη διεξαγωγή των εκλογών του ΕΤΕΚ

Το γεγονός ότι όλο και πιο πολλοί συμπολίτες μας αναζητούν - και βρίσκουν - τη στήριξη του Επιμελητηρίου επιβεβαιώνει το γεγονός ότι το ΕΤΕΚ έχει κερδίσει την αποδοχή και το σεβασμό της κυπριακής κοινωνίας

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΤΕΚ, ΩΣ Ο ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Ο ΝΟΜΟΣ ΣΕ ΑΠΛΗ ΓΛΩΣΣΑ

Το ΕΤΕΚ δεν είναι συνδικαλιστικό όργανο και δεν έχει ιδρυθεί για να εξυπηρετεί τα επαγγελματικά συμφέροντα των μελών του. Είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με νομοθετημένο σκοπό και αρμοδιότητες. Σήμερα το ΕΤΕΚ έχει κερδίσει το σεβασμό της Κυπριακής κοινωνίας και έχει καθιερωθεί στη συνείδηση του πολίτη, γιατί με τη δράση του και το ρόλο που διαδραματίζει έχει δικαιώσει την πολιτεία που του εμπιστεύτηκε νομοθετημένα το ρόλο αυτό. Χρειάστηκαν πολλοί αγώνες και μεγάλη υπομονή μέχρι να αποδείξει πως έχει το δικαίωμα, αλλά και την ικανότητα να πάρει αυτόν τον ρόλο. Η πολιτεία έδωσε στο ΕΤΕΚ ισοτιμία στην πολιτική συμμετοχή, του έδωσε την ευκαιρία να μετατραπεί σε παράγοντα ιδιαίτερα ουσιαστικό για τη ζωή της Κύπρου, για την πορεία της στο μέλλον. Η διαχρονική απάντηση του Επιμελητηρίου στα χρόνια που έχουν περάσει ήταν υπεύθυνη και ανάλογη με την τιμή αυτή.

Το ΕΤΕΚ σύμφωνα με το νόμο και τη σχετική απόφαση της πολιτείας για την ίδρυσή του, έχει σκοπό την προαγωγή της επιστήμης στους διάφορους τομείς που σχετίζονται με την ειδικότητα των μελών του, της μηχανικής και της τεχνολογίας γενικά και την ανάπτυξή τους για αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας.

Πιο αναλυτικά:
Το Επιμελητήριο έχει αναλάβει από τον καιρό της ίδρυσης του τη ρύθμιση του επαγγέλματος του μηχανικού με γνώμονα πάντοτε την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής του πολίτη καθώς και την ορθολογιστική ανάπτυξη του τόπου μας.

Παράλληλα οι παρεμβάσεις του ΕΤΕΚ προς τα υπουργεία, τα κυβερνητικά τμήματα και Ημικρατικούς Οργανισμούς για συμμόρφωση των σχεδίων υπηρεσίας, σε σχέση με την άσκηση επαγγέλματος στη μηχανική επιστήμη, έχει αυξήσει την παραγωγικότητα και την αποτελεσματικότητα του δημόσιου και ημιδημόσιου τομέα, σε σχέση με τα δημόσια κατασκευαστικά έργα, τις τεχνικές νομοθεσίες, αλλά και σε σχέση με τις υποχρεώσεις μας όσον αφορά την εναρμόνιση της χώρας μας με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο. Τα κριτήρια που έχουν τεθεί από το Επιμελητήριο για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών προσόντων, αλλά και η πρακτική άσκηση που επιβάλλεται για σκοπούς εγγραφής στο μητρώο μελών του ΕΤΕΚ για τους αποφοίτους των κλάδων που σχετίζονται με την βιομηχανία, καθώς και η συνεχής προσπάθεια για επιμόρφωση των μηχανικών, διασφαλίζουν το ελάχιστο επίπεδο ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μηχανικής. Στο άμεσο μέλλον αναμένεται να θεσπιστεί και το πλαίσιο της δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης με καθορισμένο αριθμό ωρών και θεμάτων για την επιμόρφωση και την παρακολούθηση της εξέλιξης της τεχνολογίας, τόσο για τους νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα μηχανικούς, όσο και για τους παλαιότερους. Οι σχετικές δε άδειες για την άσκηση επαγγέλματος και βεβαιώσεις που εκδίδονται από το ΕΤΕΚ στοχεύουν στην προστασία του πολίτη από τυχόν επιτήδειους που θέλουν να ονομάζουν τον εαυτό τους μηχανικό, χωρίς να έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις και υπόβαθρο και προστατεύουν την Πολιτεία από διαπλεκόμενα συμφέροντα αλλότρια από αυτά που προστάζει το δημόσιο συμφέρον.

Το συνεχώς αυξανόμενο ρεύμα πολιτών που ζητούν από το ΕΤΕΚ το διορισμό διαιτητή, σε περιπτώσεις που παρουσιάζονται διαφορές σε συμβόλαια, και πραγματογνώμονα σε περίπτωση τεχνικών προβλημάτων και αστοχιών, αλλά και το γεγονός ότι όλο και πιο πολλοί συμπολίτες μας αναζητούν - και βρίσκουν - τη στήριξη του Επιμελητηρίου σε θέματα οικοδομικά, περιβαλλοντικά, ενεργειακά και άλλα, επιβεβαιώνει το γεγονός ότι το ΕΤΕΚ έχει κερδίσει την αποδοχή και το σεβασμό της κυπριακής κοινωνίας και έχει δικαιώσει το ρόλο που του εμπιστεύτηκε η Πολιτεία. Οι πολίτες του τόπου δείχνουν στην πράξη την εκτίμησή τους στο έργο του Επιμελητηρίου και το θεωρούν αξιόπιστο σύμβουλο για τα τεχνικά και επιστημονικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Η δράση του Επιμελητηρίου δεν σταματά βέβαια στα γεωγραφικά σύνορα του νησιού μας. Το Επιμελητήριο αναλαμβάνει την προώθηση των θέσεων και των δραστηριοτήτων του, καθώς και την προβολή του έργου των Κύπριων μηχανικών στο εξωτερικό. Αυτό επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή του ΕΤΕΚ σε μία σειρά περιφερειακών, ευρωπαϊκών και παγκόσμιων φορέων που ασχολούνται με θέματα μηχανικής. Το Επιμελητήριο εκπροσωπείται επίσης ενεργά σε διεθνή συνέδρια που διοργανώνονται στο εξωτερικό και λαμβάνει μέρος σε Ευρωπαϊκά προγράμματα που αφορούν έρευνα και ανάπτυξη σε θέματα μηχανικής επιστήμης.

Η άσκηση πειθαρχικού ελέγχου πάνω στα μέλη του αποτελεί μια από τις αρμοδιότητες και εξουσίες που θεσμικά ανατέθηκαν στο Επιμελητήριο από την ίδρυσή του. Στόχος του ελέγχου αυτού είναι η προστασία τόσο του επαγγέλματος και των ιδίων των μελών του Επιμελητηρίου, όσο και ευρύτερα του κοινωνικού συνόλου από αντιδεοντολογικές συμπεριφορές και η διατήρηση ενός ικανοποιητικού επίπεδου ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών. Τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις των μελών του Επιμελητηρίου κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους, τόσο σε σχέση με τους εντολείς, όσο και με τα άλλα μέλη καθορίζονται στους περί Δεοντολογίας των μελών του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου Κανονισμούς.

Το Επιμελητήριο ενημερώνει το κοινό με ανακοινώσεις, δημοσιεύσεις, εκδόσεις ή με άλλο πρόσφορο τρόπο, για οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς του και βοηθά στην ευρύτερη κατανόηση των σχετικών θεμάτων και προβλημάτων

Ο αριθμός των πειθαρχικών υποθέσεων οι οποίες εξετάζονται ανά έτος ανέρχονται σε πολλές δεκάδες. Με βάση την αρμοδιότητα που του δίνεται από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, το Επιμελητήριο προχώρησε στην ίδρυση και λειτουργία από το 2006 Κέντρου Εκπαίδευσης για μηχανικούς, το οποίο έχει ήδη εκπαιδεύσει στα 4 χρόνια λειτουργίας του πέραν των 2000 συναδέλφων. Περαιτέρω το Επιμελητήριο θέτει την εκπαίδευση, επιμόρφωση και ενημέρωση των μηχανικών ως θέμα προτεραιότητας, αφού αυτό προστάζει η εξέλιξη της τεχνολογίας και η εναρμόνιση/τροποποίηση των διαφόρων νομοθεσιών που διέπουν την ανάπτυξη και αφορούν τα τεχνικά θέματα του τόπου. Το Επιμελητήριο έχει διοργανώσει δεκάδες εκπαιδευτικά σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις επιστημονικού χαρακτήρα όπως συνέδρια, ημερίδες, εργαστήρια για να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τον Κύπριο μηχανικό και τον απλό πολίτη. Δεν είναι λίγες οι φορές που το ΕΤΕΚ έχει συνεργαστεί με τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα του τόπου για τη διοργάνωση τέτοιων εκδηλώσεων και για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων από διεθνή και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα. Οι σχέσεις μας με το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας στον τομέα αυτό είναι άριστες και διέπονται πάντοτε από πνεύμα συνεργασίας, ανταλλαγής πληροφοριών και γνώσεων.

Το Επιμελητήριο ενημερώνει το κοινό με ανακοινώσεις, δημοσιεύσεις, εκδόσεις ή με άλλο πρόσφορο τρόπο, για οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς του και βοηθά στην ευρύτερη κατανόηση των σχετικών θεμάτων και προβλημάτων. Οι θέσεις του ΕΤΕΚ στηρίζουν αλλά και επιδιώκουν την επίτευξη διαφάνειας και συλλογικότητας στη λήψη αποφάσεων. Είναι τεκμηριωμένες και βασίζονται στην επιστημονική και τεχνική γνώση, καθώς και τον επαγγελματισμό των μελών του.

Η εποχή όπου τα πάντα αποφασίζονταν πίσω από κλειστές πόρτες έχει παρέλθει.

Στο πολύ πρόσφατο παρελθόν το Επιμελητήριο διατύπωσε ξεκάθαρες θέσεις και τον έντονο προβληματισμό του για σημαντικά θέματα του τόπου, όπως την υπάρχουσα κατάσταση σε σχέση με την ανάθεση υπηρεσιών Μελέτης και Επίβλεψης Οικοδομικών Έργων του δημοσίου, μέσω μειοδοτικών διαγωνισμών με αποκλειστικό κριτήριο την χαμηλότερη τιμή, τις δραστηριότητες συγκεκριμένων εταιρειών ανάπτυξης γης και την αδυναμία των εμπλεκόμενων φορέων να εντοπίσουν έγκαιρα τα προβλήματα και να επιβάλουν αποτελεσματικά το Νόμο ώστε να προστατευθεί ο απλός πολίτης, τη συμφωνία μεταξύ Κύπρου και Κατάρ για ανάπτυξη τεμαχίου στην είσοδο της Λευκωσίας, την ανάγκη άμεσης προώθησης των μεταρρυθμίσεων που αφορούν τον έλεγχο της ανάπτυξης και την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί σε σχέση με το πρότυπο σκυροδέματος.

Στο παρελθόν το ΕΤΕΚ είχε παρέμβει για τα μεγάλα θέματα του τόπου όπως η έλλειψη σχεδιασμού και πολιτικής για το υδατικό πρόβλημα, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην έλευση και χρήση φυσικού αερίου και γενικότερα η αδράνεια σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας και χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην έκδοση πολεοδομικών αδειών και αδειών οικοδομής. Το ΕΤΕΚ επιδιώκει συνεργασία με τα υπουργεία και τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα που ασχολούνται με θέματα που άπτονται της μηχανικής επιστήμης αλλά πρώτιστα με θέματα που επηρεάζουν το κοινωνικό σύνολο και ειδικά τον απλό πολίτη. Μέσα στα πλαίσια αυτά, το ΕΤΕΚ έχει δημιουργήσει Τεχνικές Επιτροπές ή ομάδες εργασίας για την εξειδικευμένη μελέτη αυτών των θεμάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων και εισηγήσεων για επίλυση των προβλημάτων που διαπιστώνονται. Σήμερα υπάρχουν σε εξέλιξη αρκετές προσπάθειες για την βελτίωση της ποιότητας στα τεχνικά θέματα του τόπου, που είναι αποτέλεσμα ακριβώς αυτής της στενής συνεργασίας και του αλληλοσεβασμού.

Περαιτέρω, το Επιμελητήριο συμμετέχει στην εκπόνηση και τροποποίηση νομοθεσιών σχετικών με την αποστολή του και ενεργεί ως μοχλός πίεσης για τον εκσυγχρονισμό των νομοθεσιών αυτών. Ενδεικτικά, αναφέρεται η συνεργασία του ΕΤΕΚ με το Υπουργείο Εσωτερικών για την εισαγωγή των Ευρωκωδίκων στην Κύπρο, η προσπάθεια για τη βελτίωση των διαδικασιών έκδοσης πολεοδομικών αδειών και αδειών οικοδομής, τον εκσυγχρονισμό της περί Ρύθμισης Οδών και Οικοδομών Νομοθεσίας με την ετοιμασία τεχνικών προτύπων σχετικά με την πυρασφάλεια των οικοδομών και την ασφάλεια στη χρήση τους, στενή συνεργασία του ΕΤΕΚ με την Υπηρεσία Ενέργειας του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και η συνεργασία του Επιμελητηρίου με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών για την βελτίωση του πακέτου νομοσχεδίων για την Πολεοδομική διευθέτηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου που διέπει την έκδοση αδειών και τίτλων ιδιοκτησίας.

Περαιτέρω, αξιοσημείωτη είναι η πολύ επίπεδη συμμετοχή του Επιμελητηρίου σε θεσμοθετημένα συμβούλια και επιτροπές που διαμορφώνουν πολιτική και ασκούν νομοθετημένη δραστηριότητα, όπως το Συμβούλιο Οδικής Ασφάλειας, το Πολεοδομικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων, η επιτροπή για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση κτιρίων, η Επιτροπή Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, η Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Αποβλήτων, οι Συμβουλευτικές Επιτροπές Άσκησης Αισθητικού Έλεγχου και η Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων.

Πέραν αυτών, σημαντική είναι η συμμετοχή εκπροσώπων του ΕΤΕΚ σε κριτικές επιτροπές αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, ως επίσης και η συμμετοχή του σε μεγάλο αριθμό ad-hoc επιτροπών υπουργείων και οργανισμών δημοσίου δικαίου για τη μελέτη συγκεκριμένων τεχνικών θεμάτων.

Το Επιμελητήριο είχε επίσης πολύ σημαντική συμβολή και ανταποκρίθηκε θετικά στην πρόκληση της ίδρυσης των ιδιωτικών πανεπιστημίων και την συνεπακόλουθη αύξηση των πολυτεχνικών σχολών του τόπου. Το Επιμελητήριο θέτοντας ως προτεραιότητα τη διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης αλλά και αυτής των αποφοίτων των πολυτεχνικών σχολών έχει συστήσει εξειδικευμένες επιτροπές με σκοπό την καθοδήγηση των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σε σχέση με τη δομή του κάθε ακαδημαϊκού προγράμματος, τις επιμέρους ενότητες αλλά και τη βαρύτητα που θα πρέπει να δίνεται στο κάθε μάθημα για τον κάθε κλάδο μηχανικής επιστήμης.

Οι θέσεις του ΕΤΕΚ στηρίζουν αλλά και επιδιώκουν την επίτευξη διαφάνειας και συλλογικότητας στη λήψη αποφάσεων. Είναι τεκμηριωμένες και βασίζονται στην επιστημονική και τεχνική γνώση

Η πρώτη, προσωρινή, Διοικούσα Επιτροπή του ΕΤΕΚ

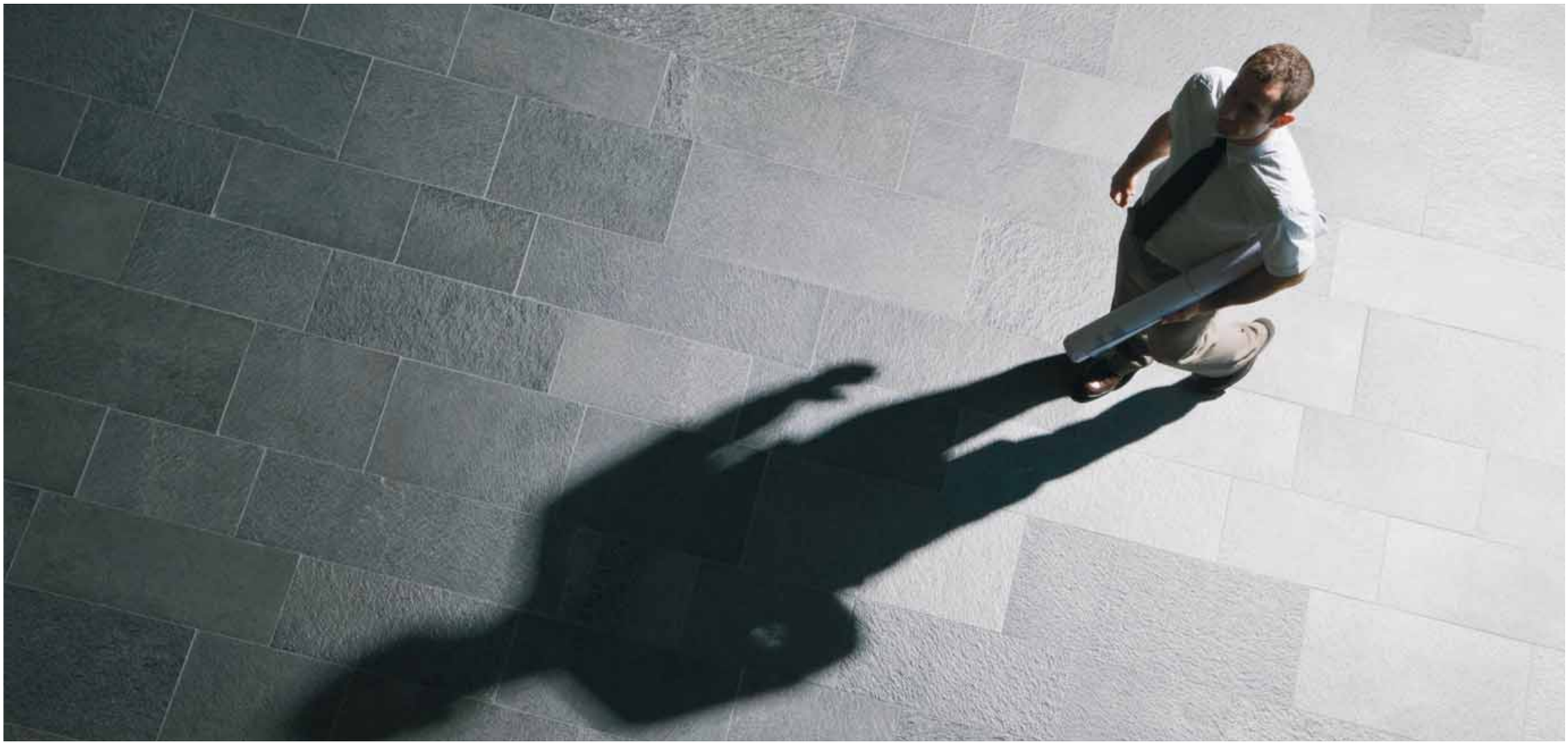

ΤΟ ΕΤΕΚ:
Η ΠΟΡΕΙΑ

«Μέσα από τα είκοσι έτη λειτουργίας του, το ΕΤΕΚ μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας από τους πιο πολύτιμους και καταξιωμένους συνεργάτες του νομοθετικού σώματος»

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Το Επιμελητήριο μέσα από το ρόλο που του εμπιστεύτηκε η Πολιτεία και ο Νόμος επιχειρεί στην πορεία του να παρεμβαίνει συμβουλευτικά με τρόπο που να προωθεί το σκοπό του. Στην έννοια αυτής της παρεμβατικής πολιτικής του υπήρξαν φορές που κατηγορήθηκε για μονόπλευρη αντιμετώπιση θεμάτων και για επιφανειακή προσέγγιση. Η φωνή του ΕΤΕΚ βασίζεται στην επιστημονική προσέγγιση, η οποία μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες, μπορεί να προσθέσει θετικά στην κοινωνία και να δημιουργήσει τα εχέγγυα για προβληματισμό και να προωθήσει ορθολογιστικές λύσεις σε προβλήματα του τόπου. Όλα αυτά στηρίζονται στην εθελοντική συνεισφορά των μελών του και στους περιορισμένους πόρους που διαθέτει.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων αποτελεί για το ΕΤΕΚ βήμα συνεργασίας και δημοκρατικού διαλόγου. Με απόλυτο σεβασμό, το Επιμελητήριο πάντοτε ανταποκρίνεται στις προσκλήσεις της για διατύπωση θέσεων και συζήτηση νομοσχεδίων. Με ποιο τρόπο, όμως, αντιμετωπίζει η ίδια η Βουλή τη συμμετοχή του ΕΤΕΚ, τα θετικά ή αρνητικά από τις παρεμβάσεις των οργανωμένων συνόλων στο Νομοθετικό Έργο αναλύει ο Πρόεδρος της κ. Μάριος Καρογιάν:

«Με ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση παρεμβαίνω στο επετειακό τεύχος του ΕΤΕΚ κάτω από το τρίπτυχο «Παράδοση-Πορεία-Προοπτική», η έκδοση του οποίου αποφασίστηκε για την αποτύπωση των είκοσι χρόνων δράσης και προσφοράς του ΕΤΕΚ. Το ΕΤΕΚ ως το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο της Κύπρου, που έχει ως πρώτιστο στόχο την προαγωγή της μηχανικής επιστήμης και των διάφορων κλάδων, της πρόσφερε πολλά και εξακολουθεί να προσφέρει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας. Η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει θεσμοθετήσει με τον Κανονισμό της [Καν. 41Α (4)] τη συμμετοχή των Οργανωμένων Συνόλων στις συνεδρίες των κοινοβουλευτικών επιτροπών, προκειμένου να παράσχουν πληροφορίες και στοιχεία ή να εκφράσουν και να αναπτύξουν απόψεις ή γνώμες για οποιοδήποτε υπό συζήτηση νομοσχέδιο ή θέμα. Ο νομοθέτης γνωρίζει ότι η συμμετοχή αυτή καθώς και άλλου είδους παρεμβάσεις αποτελούν σημαντικό εργαλείο στη διαφύλαξη των δημοκρατικών αρχών, στην ενίσχυση του δημόσιου διαλόγου, στη διασφάλιση της διαφάνειας στη λήψη αποφάσεων και στην εμπέδωση των δημοκρατικών διαδικασιών. Επιπρόσθετα, η συμμετοχή αυτή ενδυναμώνει το αίσθημα δικαίου του απλού πολίτη ο οποίος αισθάνεται ότι συμμετέχει ενεργά και παρεμβαίνει, όπου είναι δυνατό, στη δημιουργία νομοθετημάτων που τον αφορούν και γενικά στη διαμόρφωση συγκεκριμένης πολιτικής. Έτσι καθοδηγείται ο νομοθέτης στην ορθότερη και δικαιότερη υιοθέτηση σχετικής νομοθεσίας.

Είναι γεγονός ότι η εκτελεστική εξουσία προτού καταθέσει οποιοδήποτε νομοσχέδιο ενώπιον της Βουλής πραγματοποιεί κατά κανόνα δημόσιο διάλογο με τους ενδιαφερόμενους, έτσι ώστε να καταλήξει στην τελική διαμόρφωση κάποιου νομοσχεδίου και στη συνέχεια καταθέτει στις πλείστες των περιπτώσεων ενώπιον της Βουλής μαζί με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο και τις απόψεις που εκφράστηκαν από τα οργανωμένα σύνολα στο στάδιο της προετοιμασίας του νομοσχεδίου. Ωστόσο η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν αρκείται στο να λάβει τις σχετικές πληροφορίες για τις θέσεις των οργανωμένων συνόλων με τον τρόπο αυτό. Στην πράξη οι κοινοβουλευτικές επιτροπές εφαρμόζουν χωρίς εξαίρεση τον Κανονισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων που τους παρέχει τη δυνατότητα να καλούν ενώπιόν τους «... οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο όργανο, αρχή, οργανισμό, σωματείο, σύνδεσμο προσώπων, συντεχνία ή φυσικό ή νομικό πρόσωπο για να παράσχει πληροφορίες και στοιχεία ή να εκφράσει και να αναπτύξει απόψεις ή γνώμες για οποιοδήποτε υπό συζήτηση νομοσχέδιο ή θέμα». Έτσι όταν οι κοινοβουλευτικές επιτροπές πραγματοποιούν τις συνεδρίες τους για κάθε συγκεκριμένο νομοσχέδιο καλούν σε μια, δύο ή και περισσότερες συνεδρίες τους εκπροσώπους των οργανωμένων συνόλων.

Η συμμετοχή των οργανωμένων συνόλων είναι ουσιαστική κατά την επεξεργασία των νομοσχεδίων και οι απόψεις τους είναι σεβαστές και λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Είναι μάλιστα πάρα πολλές οι περιπτώσεις όπου, οι Επιτροπές τροποποιούν ή και αναδιατυπώνουν νομοσχέδια αφού λάβουν υπόψη τους τις σχετικές απόψεις των ενδιαφερομένων συνόλων. Είναι συναφώς ουσιαστικός ο ρόλος που διαδραματίζουν τα οργανωμένα σύνολα στο στάδιο της επεξεργασίας νομοσχεδίων ή και προτάσεων νόμου από τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και η παρουσία τους δε συνιστά μια τυπική συμβολική πράξη απλά και μόνο επειδή υφίσταται η σχετική πρόνοια στον Κανονισμό της Βουλής. Είναι επίσης αναμενόμενο και φυσικό πολλές φορές οι απόψεις των οργανωμένων συνόλων να είναι αντικρουόμενες. Είναι αυτό λογικό και αναμενόμενο, αφού πολλές φορές όχι μόνο τα συμφέροντα διαφέρουν αλλά διαφέρει άρδην και ο τρόπος με τον οποίο κάποια ομάδα ενδιαφερομένων αντικρίζει ένα ζήτημα λόγω πεποιθήσεων, αντιλήψεων και εμπειριών και από τον τρόπο που ένα θέμα αντιμετωπίζεται από μια άλλη οργάνωση. Ο Νομοθέτης θα πρέπει τότε να ασκήσει την ευθυκρισία του, έτσι ώστε να εξεύρει τη χρυσή τομή που θα συγκεράσει κατά τρόπο αντικειμενικό και δίκαιο τις διάφορες απόψεις σε σχέση με την αντιμετώπιση των ζητημάτων που εγείρονται κατά την επεξεργασία ενός νομοσχεδίου. Είναι εδώ που η συμβολή κάποιων οργανωμένων συνόλων με το κύρος και την αντικειμενικότητα που περιβάλλει και το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου θεωρείται πολύτιμη και ανεκτίμητης αξίας για το νομοθετικό έργο. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, ενώ τα Υπουργεία διαθέτουν αξιόλογους και θεσμοθετημένους μηχανισμούς για την προετοιμασία και την επεξεργασία σε τεχνοκρατικό επίπεδο ενός νομοσχεδίου, αποτελούμενους από τεχνοκράτες, συμβούλους, υπηρεσιακούς και επιστημονικούς συνεργάτες που αξιοποιούνται στα πλαίσια της προετοιμασίας ενός νομοσχεδίου και μάλιστα με δύο και τρία συνεργαζόμενα Υπουργεία, εφόσον πρόκειται για πολύπλοκα νομοσχέδια, η Βουλή των Αντιπροσώπων από τη δική της πλευρά δε διαθέτει τα ανάλογα μέσα για να μπορέσει να μελετήσει και επεξεργαστεί τέτοιας φύσης νομοθετήματα. Είναι γι' αυτό που η Βουλή θεωρεί απόλυτα αναγκαία τη συνεργασία αφενός της ίδιας της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά από την άλλη, τη συμβολή και πάλι των οργανωμένων συνόλων και ιδιαίτερα σωμάτων που διαθέτουν την κατάλληλη τεχνογνωσία, την αντικειμενικότητα και το ενδεδειγμένο κύρος που σε κάποιο βαθμό συμπληρώνει την έλλειψη που εκ των πραγμάτων παρουσιάζεται στον τομέα αυτό κατά την επεξεργασία των νομοθετημάτων από τη Βουλή. Η παρουσία δηλαδή τέτοιων σωμάτων στις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών συνιστά μια ουσιαστική και πρακτικής σημασίας συμβολή στο κοινοβουλευτικό έργο, πέρα από το ότι εξυπηρετεί τις δημοκρατικές αρχές, τη διαφάνεια και την ενίσχυση του δημόσιου διαλόγου στην οποία προαναφέρθηκα. Με άλλα λόγια, αυτής της μορφής τα οργανωμένα σύνολα με την παρουσία τους κατά τη διεξαγωγή του νομοθετικού έργου υποκαθιστούν τον εμπειρογνώμονα και αποτελούν τον αντικειμενικό, έγκυρο, πολύτιμο συνεργάτη των κοινοβουλευτικών επιτροπών, η γνώμη του οποίου βαρύνει, διαφωτίζει και διευκολύνει το νομοθετικό έργο δίνοντας μια άποψη αντικειμενική, τεχνοκρατική, ακαδημαϊκή, επιστημονική και ανεξάρτητη, ανάλογα με την περίπτωση, σε ένα χώρο κατ' εξοχήν πολιτικό.

Καταλήγοντας, υπογραμμίζω τα θετικά και μόνο αποτελέσματα που προκύπτουν από τις παρεμβάσεις των οργανωμένων συνόλων στο κοινοβουλευτικό έργο, τις οποίες ανεπιφύλακτα επικροτώ για όλους τους πιο πάνω λόγους και χωρίς καθόλου να υπερβάλλω, θεωρώ ότι μέσα από τα είκοσι έτη λειτουργίας του το ΕΤΕΚ μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας από τους πιο πολύτιμους και καταξιωμένους συνεργάτες του νομοθετικού σώματος, διαφωτίζοντας και συμβουλεύοντας κατά καιρούς τη Βουλή των Αντιπροσώπων πάνω σε επιστημονικά ζητήματα, ώστε το Κοινοβούλιο να αποκτά μια αντικειμενική και έγκυρη άποψη πάνω σε πάρα πολλά θέματα του επιστημονικού τομέα».

Μάριος Καρογιάν
Πρόεδρος της Βουλής

Το ΕΤΕΚ δεν παρέμεινε απαθές αλλά στάθηκε δίπλα στο Νομοθέτη στην προσπάθεια για εμπλουτισμό του Νόμου

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Βασική η συνεισφορά του ΕΤΕΚ στην αναβάθμιση της ποιότητας και της ασφάλειας στις κατασκευές. Μέσω νομοθεσιών που είτε το ίδιο συμμετείχε στη διαμόρφωσή τους, είτε ακόμη το ίδιο εκπόνησε, προσπάθησε με το δικό του τρόπο να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας, με γνώμονα την προστασία του πολίτη, της ζωής του και της περιουσίας του. Δύο νομοθεσίες που αντικατοπτρίζουν πλήρως αυτή την πολιτική είναι ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμος και ο περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμος.

Νόμος περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών:

Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμος είναι ο βασικός Νόμος για την ανάπτυξη αφού χωρίς άδεια οικοδομής, όπως προνοείται σε αυτόν, δεν επιτρέπεται η υλοποίηση οποιουδήποτε κατασκευαστικού έργου στην Κύπρο. Ως εκ τούτου ο υπό αναφορά νόμος ίσως να είναι ο πλέον γνωστός, αφού είναι πολύ πιθανόν να απασχολήσει τον απλό πολίτη κάποια στιγμή στη ζωή του. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι επειδή ακριβώς ο Νόμος είναι 'ζωντανός', δηλαδή αξιοποιείται στην καθημερινότητα μας, έχει και τις πιο πολλές τροποποιήσεις από οποιονδήποτε άλλο Νόμο της Κύπρου.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1940, η τότε Βρετανική Αποικιακή Κυβέρνηση άρχισε να μελετά ένα σύστημα ελέγχου της οικοδομικής ανάπτυξης στην Κύπρο. Κύρια αιτιολογία, πέραν από την προφανή αναγκαιότητα για ρύθμιση της άναρχης ανάπτυξης, ήταν η έξαρση τυφοειδούς ιού που υποχρέωσε τους Βρετανούς να λάβουν άμεσα μέτρα για βελτίωση των συνθηκών υγιεινής, εξαερισμού και υδροδότησης στις οικοδομές. Ως αποτέλεσμα ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμος, Κεφ. 96 τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο του 1946 και έκτοτε οι ευθύνες του μηχανικού μπαίνουν σε μια άλλη τροχιά, σε μια άλλη προοπτική.
Η αλματώδης ανάπτυξη της οικοδομικής βιομηχανίας από την εποχή της Ανεξαρτησίας, και ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1980, δεν άφησε ανεπηρέαστο το επάγγελμα του μηχανικού, αφού πλέον είναι απαραίτητος και καθοριστικός στην οποιαδήποτε οικοδομική ανάπτυξη. Στο μυαλό του Νομοθέτη και των Αρμοδίων Αρχών ξεκαθαρίζει πλέον η εικόνα για ευθύνες στους μηχανικούς, είτε ως μελετητές είτε ως επιβλέποντες, η διασφάλιση της ποιότητας των δομικών έργων, των υλικών και της κατασκευαστικής μεθοδολογίας: Στόχος η προστασία της ανθρώπινης ζωής, των περιουσιών και του περιβάλλοντος.

Το ΕΤΕΚ δεν παρέμεινε απαθές αλλά στάθηκε δίπλα στο Νομοθέτη στην προσπάθεια για εμπλουτισμό του Νόμου. Συνέβαλε στην εισαγωγή προνοιών για την ασφάλεια των έργων και για την επιβολή λεπτομερών υποχρεώσεων στους εμπλεκόμενους, είτε αυτοί ονομάζονται μηχανικοί είτε Αρμόδιες Αρχές είτε πολίτες-αιτητές.

Απαραίτητη προϋπόθεση πλέον για εξασφάλιση άδειας οικοδομής, η υποβολή σχεδίων και μελετών από προσοντούχους μηχανικούς και ο διορισμός επιβλεπόντων μηχανικών. Δυσανάλογες ευθύνες βαραίνουν τους ώμους του μηχανικού, αλλά αυτός τις αποδέχεται με επαγγελματισμό και με αίσθημα ευθύνης. Η Πολιτεία είναι όμως έτοιμη να αναλάβει τις δικές της ευθύνες και να εφαρμόσει το Νόμο, με την ίδια τουλάχιστον αυστηρότητα που απαιτεί την εφαρμογή του από τον μηχανικό; Ρητορικό βεβαίως το ερώτημα αφού δεν χρειάζεται να απαριθμήσουμε τις χιλιάδες των παράνομων οικοδομών που υφίστανται λόγω της ανοχής και της αδράνειας των Αρμοδίων Αρχών.
Με πρωταρχικό στόχο την ασφάλεια του έργου, των πολιτών και της περιουσίας τους, το ΕΤΕΚ πέτυχε σημαντικές τροποποιήσεις στη Νομοθεσία:

- ... «επιβλέπων μηχανικός» σημαίνει πρόσωπο το οποίο είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μελών του ΕΤΕΚ ...
- ... καμιά άδεια που συνεπάγεται κατασκευαστικές εργασίες δεν υλοποιείται, εκτός αν ο αιτητής ικανοποιήσει την αρμόδια αρχή ότι έχει κατάλληλα διορίσει επιβλέποντα μηχανικό για την επίβλεψη του προς εκτέλεση έργου ...
- Επιβλέπων μηχανικός ... οφείλει ... να μη συνεργεί ή να ανέχεται την έναρξη της εκτέλεσης ή υλοποίησης του υπό επίβλεψη έργου, προτού βεβαιωθεί για την ύπαρξη της σχετικής άδειας ... να επιβλέπει ... το έργο σε όλα τα στάδια της εκτέλεσης του μέχρι και την αποπεράτωσή του.

Οι πιο πάνω νομοθετικές ρυθμίσεις επιτεύχθηκαν μετά από συντονισμένες και μελετημένες προσπάθειες. Δεν προσφέρθηκαν απλόχερα αλλά διεκδικήθηκαν και κερδήθηκαν μέσα από διάλογο και σωστή επιχειρηματολογία, η οποία έγινε αποδεκτή με σεβασμό από τον Νομοθέτη.

Μετά από εξήντα τόσα χρόνια και με πάνω από σαράντα τροποποιήσεις τόσο ο βασικός Νόμος όσο και οι σχετικοί Κανονισμοί, συνθέτουν ένα δύσκαμπτο σύστημα, χωρίς να έχουν απλή και κατανοητή δομή. Ειδικότερα οι Κανονισμοί, χαρακτηρίζονται από μια συνεχή πρόσθεση νέων προνοιών, επιφυλάξεων, χωρίς να δημιουργούν ένα σύγχρονο ενοποιημένο έγγραφο Νομοθεσίας. Η αναθεώρηση της Νομοθεσίας είναι πλέον μια αναγκαιότητα, ώστε να διασφαλίσει και να επιτύχει, τους πιο κάτω στόχους:

- τη δημιουργία μιας σύγχρονης Νομοθεσίας-Πλαισίου, με συνοπτικό περιεχόμενο και με σωστή δομή, που θα υποστηρίζεται από καθοδηγητικά/εγκεκριμένα έγγραφα (τεχνικοί κανόνες κ.λπ.),
- τη σημαντική ενίσχυση του οικοδομικού ελέγχου,
- τις απλές και ταχείς διαδικασίες και μεθόδους,
- τη διαφάνεια,
- την αύξηση της παραγωγικότητας των αρμοδίων αρχών και τη μείωση των καθυστερήσεων.
  Νέες απαιτήσεις επιβάλλουν τη νέα μορφή της Νομοθεσίας. Απτό παράδειγμα η εισαγωγή και εφαρμογή της Οδηγίας 89/106/ΕΟΚ για τα προϊόντα δομικών κατασκευών, όπου καθορίζονται οι βασικές απαιτήσεις που πρέπει να τηρούνται στα έργα στα εξής:
- Μηχανική αντοχή και ευστάθεια
- Πυρασφάλεια
- Υγιεινή, υγεία και περιβάλλον
- Ασφάλεια χρήσης
- Προστασία κατά του θορύβου
- Εξοικονόμηση ενέργειας και συγκράτηση θερμότητας

Το ΕΤΕΚ έχει άμεση εμπλοκή στην προώθηση αυτών των ζητημάτων και με συνεχή συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών συμβάλλει θετικά προς την κατεύθυνση ενσωμάτωσης των απαιτήσεων αυτών με τον σωστό τρόπο στη Νομοθεσία. Στόχος πάντοτε η απλοποίηση, η κατανόηση και η εφαρμογή του Νόμου για ασφαλείς, και ποιοτικά αποδεκτές, οικοδομές.

Το ΕΤΕΚ ανταποκρίθηκε με συνέπεια στο νέο δικό του σημαντικό και δύσκολο ρόλο για την πρόληψη των κινδύνων που ενέχονται στις κατασκευαστικές εργασίες

Νόμος περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία

Τον Απρίλη του 2002 με την εισαγωγή νέων εναρμονιστικών Κανονισμών για τη ρύθμιση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στο κατασκευαστικό τομέα, καλούνται οι μηχανικοί να αναλάβουν νέο ρόλο και υποχρεώσεις για την διαχείριση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στα κατασκευαστικά έργα και την πρόληψη των κινδύνων που ενέχονται στις εργασίες εκτέλεσης των έργων, καθώς και τις ενδεχόμενες μελλοντικές εργασίες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.
Ο νέος αυτός ρόλος παρότι επιφόρτισε τους μηχανικούς με πρόσθετες υποχρεώσεις και ευθύνες, ταυτόχρονα δημιούργησε ευκαιρίες και προοπτικές απασχόλησης και διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων τους.
Οι περί Ασφάλειας και Υγείας (Ελάχιστες Προδιαγραφές για Προσωρινά ή Κινητά Εργοτάξια) Κανονισμοί του 2002, εισήγαγαν νέα αντίληψη αντιμετώπισης των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στα κατασκευαστικά έργα. Οι Κανονισμοί αυτοί τέθηκαν σε εφαρμογή στο πλαίσιο των προ-ενταξιακών δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η νέα αντίληψη αντιμετώπισης των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στα κατασκευαστικά έργα και ανάλογα η σχετική νομοθεσία απαιτεί την εφαρμογή των αρχών πρόληψης των κινδύνων σε όλα τα στάδια ενός έργου, στο στάδιο της σύλληψης, του σχεδιασμού και προγραμματισμού των έργων και της οργάνωσης του εργοταξίου. Ταυτόχρονα εισάγονται νέες αρμοδιότητες, διευρύνονται οι υποχρεώσεις και επιβάλλονται υποχρεώσεις στους κυρίους (ιδιοκτήτες) των έργων, τους μελετητές και τους επιβλέποντες, ενώ διευρύνονται και οι υποχρεώσεις των εργολάβων και υπεργολάβων.

Πλέον δημιουργείται αλυσίδα ευθύνης όλων των συντελεστών που εμπλέκονται στη σύλληψη, σχεδιασμό, προγραμματισμό, διαδικασία των προσφορών και εκτέλεσης των έργων. Ουσιαστικά, για πρώτη φορά εμπλέκονται οι μηχανικοί και έχουν ουσιαστικό ρόλο στη ρύθμιση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των έργων αλλά και κατά τις ενδεχόμενες μελλοντικές εργασίες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των έργων περιλαμβανομένων της τακτικής και έκτακτης συντήρησης, των προσθηκών και μετατροπών και της κατεδάφισης τους.

Το ΕΤΕΚ ανταποκρίθηκε με συνέπεια στο νέο δικό του σημαντικό και δύσκολο ρόλο που κλήθηκε να αναλάβει για την πρόληψη των κινδύνων που ενέχονται στις κατασκευαστικές εργασίες με στόχο τη μείωση των ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στον κατασκευαστικό τομέα συμβάλλοντας έτσι ενεργά στη μείωση του οικονομικού και κοινωνικού κόστους αλλά και του ανθρώπινου πόνου που προκαλούν.

Το Επιμελητήριο ανέπτυξε και συνεχίζει να έχει στενή και εποικοδομητική συνεργασία με το αρμόδιο τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας για την ενημέρωση των μηχανικών σχετικά με το νέο ρόλο και υποχρεώσεις τους, καθώς και την προώθηση ενεργειών οι οποίες θα συμβάλουν στην ανάπτυξη νέων πρακτικών και κουλτούρας για τη βελτίωση της ασφάλειας και υγείας στον τομέα των κατασκευών.

Το πρώτο Σεμινάριο για την ενημέρωση των μηχανικών σχετικά με τις νέες πρόνοιες της σχετικής Νομοθεσίας διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας το Μάρτιο του 2003.

Ακολούθως, καταρτίστηκε η πρώτη Επιτροπή Ασφάλειας και Υγείας υπό την προεδρία του ΕΤΕΚ, με τη βοήθεια της οποίας συνέχισε η διοργάνωση ημερίδων και σεμιναρίων για την ενημέρωση των μηχανικών. Σήμερα τα θέματα ασφάλειας και υγείας αποτελούν μέρος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που διοργανώνει πάνω σε τακτική βάση το Επιμελητήριο. Μετά από εισήγηση της Επιτροπής και σχετικές ενέργειες του ΕΤΕΚ, το τμήμα πολιτικών μηχανικών και μηχανικών Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Κύπρου, συμπεριέλαβε στο αναλυτικό του πρόγραμμα διαθεματικές ενότητες για τα θέματα ασφάλειας και υγείας.

Το 2006 μετά από σχετική πρωτοβουλία του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας την οποία υποστήριξε το ΕΤΕΚ και το Τμήμα Δημοσίων Έργων, η Διοικούσα Επιτροπή του ΕΤΕΚ διόρισε Ομάδα Εργασίας, μέσω της Επιτροπής Ασφάλειας και Υγείας, η οποία ετοίμασε μελέτη για την ενσωμάτωση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στα συμβόλαια Ανάθεσης Μελέτης για έργα του Δημοσίου και του Ιδιωτικού Τομέα.

Το ΕΤΕΚ συμμετέχει στο Παγκύπριο Συμβούλιο Ασφάλειας και Υγείας, το νομοθετημένο σώμα σύμφωνα με τον περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμο το οποίο συμβουλεύει τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τα θέματα ασφάλειας και υγείας. Επίσης, συμμετέχει σε Επιτροπή για τη μείωση των ατυχημάτων στον τομέα των κατασκευών.

Το Σεπτέμβριο του 2009, το ΕΤΕΚ συνυπέγραψε την Κοινή Δήλωση Πολιτικής για τη μείωση των ατυχημάτων στον τομέα των Κατασκευών την οποία προώθησε η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από σχετική εισήγηση της εν λόγω Επιτροπής. Την Κοινή Δήλωση συνυπέγραψαν επίσης μαζί με την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι Υπουργοί Εσωτερικών και Συγκοινωνιών και Έργων, οι εργοδοτικές οργανώσεις, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, το Συμβούλιο Ελέγχου και Εγγραφής Εργολήπτών και η Μεικτή Επιτροπή Συμβολαίων Κύπρου. Κάτω από την πιο πάνω Επιτροπή λειτουργούν σήμερα πέντε Ομάδες Εργασίας για την υλοποίηση των στόχων της Κοινής Δήλωσης Πολιτικής στις οποίες συμμετέχει και το ΕΤΕΚ.

Όροι Ανάθεσης Υπηρεσιών Μηχανικής και Αμοιβές

Το Επιμελητήριο έχει δικαίωμα (Άρθρο 32 του περί ΕΤΕΚ Νόμου) να εκδίδει Κανονισμούς που να ρυθμίζουν την αμοιβή για επαγγελματικές συμβουλές, υπηρεσίες και εργασίες που παρέχουν ή εκτελούν μέλη του Επιμελητηρίου. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τον Κανονισμό 4(1) των Περί Δεοντολογίας των Μελών του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου Κανονισμών «τα μέλη, στις σχέσεις τους με τους εντολείς τους, οφείλουν να συμφωνούν ελεύθερα την αμοιβή τους με τον εντολέα, αλλά σε καμιά περίπτωση να μην υποβιβάζουν την αμοιβή τους κάτω από τα ελάχιστα όρια τα οποία θα καθορίζονται από το Επιμελητήριο με σχετικούς κανονισμούς».
Σημαντικό κεφάλαιο μιας ελεύθερης δημοκρατίας αποτελούν τα ελεύθερα επαγγέλματα, όπως αυτά των μηχανικών, των δικηγόρων και των γιατρών. Καθήκον τους -ανεξάρτητα της δικής τους ευθύνης- είναι να κατοχυρώνουν τα συμφέροντα των πελατών τους και να τα καταστούν το επίκεντρο των δραστηριοτήτων τους. Μέσα από τις υπηρεσίες τους όχι μόνο βοηθούν τους πελάτες τους, αλλά διασφαλίζουν και προστατεύουν πολύτιμα δικαιώματα του κοινού γενικά.

Οι γιατροί διαφυλάσσοντας την υγεία του ατόμου διατηρούν ταυτόχρονα τις λειτουργικές ικανότητες της κοινωνίας. Οι δικηγόροι αγωνιζόμενοι για τα δικαιώματα του πελάτη τους διασφαλίζουν ταυτόχρονα ότι η απονομή της δικαιοσύνης λειτουργεί όπως πρέπει. Με τον ίδιο τρόπο οι μηχανικοί έχουν καθήκον όχι μόνο να ανεγείρουν κτήρια -λαμβάνοντας υπόψη την υγεία και ασφάλεια των ενοίκων- αλλά πιο σημαντικά να προστατεύουν τη ζωή και την υγεία του πληθυσμού ως συνόλου και να διασφαλίζουν ότι οι υποδομές οι οποίες είναι απαραίτητες για τον κοινοτικό βίο είναι διαθέσιμες σε μια κοινωνία εν κινήσει.

Οι μηχανικοί φέρουν την ευθύνη για τη διατήρηση των προτύπων τεχνικής ασφάλειας και παράλληλα -και πιο σημαντικό από όλα- φέρουν ευθύνη για το περιβάλλον μας. Οι οικολογικά και οικονομικά αποδεκτές κατασκευές είναι βασική προϋπόθεση όλων των μελετών.

Με βάση τα πιο πάνω, το ΕΤΕΚ αφού μελέτησε το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, στοιχεία και πληροφορίες από την Κύπρο, την Ελλάδα, τη Μεγάλη Βρετανία και τη Γερμανία, και στη βάση αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, κατέθεσε το 2002 Έκθεση στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων με στόχο να ενισχυθεί η προσπάθειά για νομοθετική ρύθμιση του θέματος «Όροι Ανάθεσης και Αμοιβές για Κατασκευαστικά Έργα». Σημειώνεται ότι η προσπάθεια για ετοιμασία Κανονισμών ξεκίνησε από το 1997, ενώ εφαρμόζονται κατά κύριο λόγο τα συμβόλαια που προτείνει από το 1969 ο Σύνδεσμος Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου (ΣΠΜΑΚ) σε ότι αφορά υπηρεσίες σε σχέση με:

- Διαχείριση Οικοδομικού Συμβολαίου και Συντονισμό Μελετών
- Αρχιτεκτονική Μελέτη /Επίβλεψη Κατασκευαστικού Έργου
- Στατική/ Αντισεισμική Μελέτη /Επίβλεψη Κατασκευαστικού Έργου

Στην προωθούμενη Νομοθετική ρύθμιση καταγράφονται οι υποχρεώσεις, τα καθήκοντα και τα δικαιώματα των Μελετητών και των Πελατών τους στα εξής κεφάλαια:

- Ανάθεση Μελέτης /Επίβλεψης Κατασκευαστικού Έργου σε Μελετητικό Γραφείο
  Ανάθεση Αρχιτεκτονικής Μελέτης /Επίβλεψης Κατασκευαστικού Έργου
- Ανάθεση Στατικής/ Αντισεισμικής Μελέτης / Επίβλεψης Κατασκευαστικού Έργου
- Ανάθεση Μηχανολογικής Μελέτης /Επίβλεψης Κατασκευαστικού Έργου
- Ανάθεση Ηλεκτρολογικής Μελέτης /Επίβλεψης Κατασκευαστικού Έργου

Οι ελάχιστες αμοιβές που άμεσα σχετίζονται με τα πιο πάνω παρουσιάζονται σε καμπύλες ανά κατηγορία έργου σε διαγράμματα.
Οι Κανονισμοί Όρων Ανάθεσης και Αμοιβών με βάση το Άρθρο 32(2) του περί Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου βασίζονται στο Νόμο ο οποίος ρυθμίζει την άσκηση της μηχανικής επιστήμης.

Οι Κανονισμοί δεν αποτελούν σύσταση από κάποιο επαγγελματικό σύνδεσμο, αλλά θα εκδίδονται από το Κράτος και ως εκ τούτου φέρουν την ισχύ του Νόμου. Αντιπροσωπεύουν υποχρεωτική νομοθεσία και δεν ρυθμίζουν μόνο τις αμοιβές των μελετητών, αλλά καθορίζουν επίσης ποιες υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται σε αυτό το πλαίσιο από τους μελετητές. Αυτό βασίζεται στην πεποίθηση και διαπίστωση ότι οι υπηρεσίες των μηχανικών, επειδή είναι πνευματικές υπηρεσίες, δεν θα πρέπει να υπόκεινται σε ανταγωνισμό αναφορικά με τις αμοιβές.
Ο ανταγωνισμός σχετικά με τις αμοιβές είναι δυνατός μόνο αν ο πελάτης είναι σε θέση να τις συγκρίνει και να τις ζυγίζει μέσα από ένα αριθμό προσφοροδοτών για μια συγκεκριμένη υπηρεσία. Τέτοια σύγκριση υπηρεσιών, ωστόσο, δεν είναι δυνατή στην περίπτωση των πνευματικών υπηρεσιών, εφόσον αυτό το οποίο προσφέρεται εδώ, δεν είναι ένα 'εμπόρευμα' αλλά μια μεμονωμένη δημιουργική υπηρεσία η οποία απευθύνεται πάντοτε προς τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Οι υπηρεσίες των Μελετητών αποτελούν μια δημιουργική διεργασία η οποία υπόκειται σε συνεχή μεταβολή στην πορεία της μελέτης. Είναι ακριβώς επειδή ο πελάτης δεν μπορεί να αξιολογήσει και να εκτιμήσει αυτή τη μεμονωμένη διαδικασία ποσοτικά και ποιοτικά, που προστατεύεται στη βάση μιας επίσημης κλίμακας επαγγελματικών αμοιβών από το να καταβάλλει μια «υπερβολικά υψηλή τιμή». Η κλίμακα τιμών, ωστόσο, δε λαμβάνει υπόψιν μόνο αυτό το χαρακτηριστικό στοιχείο των πνευματικών υπηρεσιών. Δεν είναι απλώς ένα εργαλείο προστασίας του καταναλωτή, αλλά διασφαλίζει επίσης ότι οι συμβατικές σχέσεις μεταξύ του πελάτη και του προμηθευτή των υπηρεσιών δημιουργούν μια σχέση εμπιστοσύνης.

Μόνο αν ο Μελετητής έχει στη διάθεση του μια επαρκή βάση ανταμοιβής για τις υπηρεσίες του θα μπορεί να αφιερώσει όλους τους πόρους που διαθέτει για να εξεύρει τη βέλτιστη λύση για τις ανάγκες του πελάτη. Η διασφάλιση μιας επαρκούς βάσης ανταμοιβής σημαίνει επίσης ότι οι Μελετητές είναι σε θέση να εκτελούν ανεξάρτητα τα καθήκοντα τους ως θεματοφύλακες των συμφερόντων του πελάτη τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, θα είναι σε θέση να εργάζονται ελεύθερα από οικονομικά συμφέροντα στο έργο αυτό καθ' εαυτό, χωρίς να εξαρτώνται από εργολαπτικές εταιρείες και να ασκούν έλεγχο πάνω σε τέτοιες εταιρείες.

Ο τριμερής διαχωρισμός της εργασίας και των ευθυνών ανάμεσα στον πελάτη, τον ανεξάρτητο μελετητή και την εργολαπτική εταιρεία είναι χαρακτηριστική πτυχή της λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχιτεκτόνων και των συμβούλων μηχανικών σε ένα κατασκευαστικό έργο. Ο πελάτης καθορίζει το έργο και καταρτίζει το πρόγραμμα, οι μελετητές, ως ελεύθεροι και ανεξάρτητοι θεματοφύλακες του πελάτη, έχουν την ευθύνη να εξεύρουν τη λύση για το πρόβλημα και οι εργολάβοι υλοποιούν τα σχέδια και εκτελούν τα κατασκευαστικά έργα. Αυτός ο διαχωρισμός εργασίας διασφαλίζει ότι οι κατασκευαστικές εργασίες διεξάγονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο σε ό,τι αφορά το σχεδιασμό και την οικονομία. Η μελέτη και η κατασκευή ασκούν αμοιβαίο έλεγχο.

Οι Κανονισμοί Όρων Ανάθεσης και Αμοιβών, με το να ρυθμίζουν ποιες υπηρεσίες πρέπει να παρέχουν οι μελετητές, διασφαλίζουν ταυτόχρονα ένα ελάχιστο βαθμό ποιότητας στη μελέτη και την παροχή συμβουλών, ασχέτως του γεωγραφικού τόπου εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας που εκτελούνται οι υπηρεσίες.

Η αρχή ότι η αμοιβή πρέπει να καθορίζεται ασχέτως της πρόθεσης των δυο μερών είναι σημαντική.
Η αμοιβή συμφωνείται μεταξύ των συμβαλλομένων κατά το χρόνο της κατακύρωσης του συμβολαίου.
Η ζώνη αμοιβών καθορίζει το βαθμό δυσκολίας του έργου και είναι και αυτή ανεξάρτητη από τη μεταξύ των μερών συμφωνία. Η κλίμακα αμοιβών καθορίζει ξεχωριστά -ανάλογα με τις συγκεκριμένες υπηρεσίες των αρχιτεκτόνων ή μηχανικών– ποια έργα εμπίπτουν εντός ποιας ζώνης. Το σύστημα ταξινόμησης σε κατηγορίες αμοιβών δεν είναι τόσο πολύπλοκο όσο ίσως φαίνεται. Και εδώ μας βοηθούν οι Κανονισμοί, με την έννοια ότι συμπεριλαμβάνουν ένα κατάλογο από έργα όπου φαίνεται ποια κατηγορία εφαρμόζεται. Κατά τα άλλα όμως οι Κανονισμοί επιτρέπουν την ευέλικτη διάρθρωση των αμοιβών. Οι Κανονισμοί αναγνωρίζουν όχι μόνο τις πιο πάνω αμοιβές οι οποίες βασίζονται στο κατασκευαστικό κόστος, αλλά και τις αμοιβές οι οποίες βασίζονται στο χρόνο. Οι αμοιβές οι οποίες βασίζονται στο χρόνο πρέπει να συμφωνούνται όπου είτε επιτρέπονται είτε καθορίζονται ρητά. Οι αμοιβές με βάση το χρόνο καθορίζονται για Ειδικές Υπηρεσίες όταν αυτές δεν είναι συγκρίσιμες με Βασικές Υπηρεσίες και συνήθως εκεί όπου επιτρέπεται η ελεύθερη διευθέτηση των αμοιβών, αλλά που η αμοιβή δεν έχει συμφωνηθεί γραπτώς κατά το χρόνο κατακύρωσης του συμβολαίου.

Η κλίμακα αμοιβών αντιπροσωπεύει ένα σύστημα με συνέπεια και λογική, βασισμένο στην υπόθεση ότι όλες οι φάσεις υπηρεσίας –χωρίς εξαίρεση– ανατίθενται στους μελετητές. Μόνο τότε μπορεί να επιτευχθεί το αποτέλεσμα το οποίο αναμένει ο πελάτης: ένα σύγχρονο έργο το οποίο ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στις προσδοκίες του.
Σήμερα το θέμα παραμένει σε στασιμότητα παρά τις δεσμεύσεις των κατά καιρούς Υπουργών Συγκοινωνιών και Έργων.

Κατασκευαστικά Έργα Δημοσίου και οι Αναθέσεις Μελετών

Στα πλαίσια της ίδιας πιο πάνω πολιτικής το ΕΤΕΚ υποστήριξε και τεκμηρίωσε σε μεγάλο αριθμό εκθέσεων, επιστολών και ανακοινώσεων του την αναγκαιότητα οι αναθέσεις υπηρεσιών μηχανικής για έργα του δημοσίου να γίνονται με το σωστό τρόπο. Να αποφεύγονται, δηλαδή, οι μειοδοτικοί διαγωνισμοί.

Δυστυχώς και παρά τις κατά καιρούς υποσχέσεις και δεσμεύσεις των αρμοδίων αρχών, το Επιμελητήριο παρακολουθεί με θλίψη την απαράδεκτη κατάσταση που διαμορφώνεται σε σχέση με την ανάθεση υπηρεσιών Μελέτης και Επίβλεψης Οικοδομικών Έργων από το Δημόσιο σε Συμβούλους Μελετητές.
Το ΕΤΕΚ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για σοβαρές επιπτώσεις στην ποιότητα και την ασφάλεια των έργων και επιμένει ότι οι διαδικασίες που ακολουθεί το Δημόσιο αλλά και τα ίδια τα έργα του θα πρέπει να αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση.

Με βάση την επιλεκτική ή ακόμα και τη λανθασμένη εφαρμογή των προνοιών της κείμενης νομοθεσίας και με πρόφαση την πρόσκαιρη εξοικονόμηση δημόσιου χρήματος που δεν λαμβάνει υπόψη σοβαρές μελλοντικές οικονομικές και άλλες συνέπειες, δημόσιοι οργανισμοί και υπηρεσίες πειραματίζονται με την ποιότητα και την ασφάλεια οικοδομικών έργων. Το ΕΤΕΚ θεωρεί θλιβερό το φαινόμενο να ανατίθεται η μελέτη και επίβλεψη έργων εκατομμυρίων με μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή, παραγνωρίζοντας τις τεχνικές ικανότητες των προσφοροδοτών και τις κατάλληλες για την αξιολόγηση τους διαδικασίες.

Η διαδικασία αξιολόγησης τεχνικού και οικονομικού φακέλου που προβλέπεται από το νόμο, συστήνεται από τον Γενικό Λογιστή της Δημοκρατίας και διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα ενός έργου, με μεγάλη ευκολία, παραγνωρίζεται. Ταυτόχρονα, παρατηρείται μια ανεξήγητη επιμονή σε πρόνοιες της νομοθεσίας οι οποίες θα έπρεπε και θα μπορούσαν νομίμως να παραμερίζονται ώστε πραγματικά να διασφαλιστεί ο υγιής ανταγωνισμός. Δυστυχώς οι προσεγγίσεις αυτές εφαρμόζονται ακόμα και σε περιπτώσεις έργων όπου η ασφάλεια και η ποιότητα θα έπρεπε να αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα, όπως είναι η περίπτωση των δημόσιων σχολείων. Οι προσεγγίσεις αυτές συγκρούονται ξεκάθαρα με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και παραγνωρίζουν το γεγονός ότι οι πρόσκαιρες εξοικονομήσεις θα έχουν συνέπειες που θα βαρύνουν στο τέλος σε πολλαπλάσιο βαθμό τον εργοδότη, δηλαδή το Δημόσιο.

Με στόχο την ανάθεση των υπηρεσιών συμβούλων μελετητών στην πραγματικά οικονομικά πιο συμφέρουσα για το δημόσιο προσφορά, στα πλαίσια που επιτρέπει ή/και επιβάλλει η σχετική νομοθεσία, το Επιμελητήριο υποστηρίζει τη λήψη μέτρων από όλες τις Αρμόδιες Αρχές ώστε:

- Να αξιοποιείται για σκοπούς ανάθεσης υπηρεσιών σε Σύμβουλους Μελετητές η διαδικασία αξιολόγησης οικονομικού και τεχνικού φακέλου, όπως προβλέπεται από τη σχετική νομοθεσία και συστήνεται από τον Γενικό Λογιστή της Δημοκρατίας.
- Να απεμπλακούν από προσεγγίσεις επιλεκτικής εφαρμογής της κείμενης Νομοθεσίας που έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του υγιούς ανταγωνισμού και αφαιρούν από μεγάλο αριθμό άξιων και προσοντούχων επιστημόνων τη δυνατότητα να ανταγωνιστούν με βάση την αξία τους.
- Να αξιοποιείται κατά τον καταρτισμό της εκτιμημένης αξίας των συμβάσεων μελέτης και επίβλεψης η μακρά εμπειρία που υπάρχει σε σχέση με την εκτιμημένη αμοιβή, η οποία αποδεδειγμένα και για σειρά ετών έχει αποφέρει εξαιρετικά αποτελέσματα διασφαλίζοντας ψηλά επίπεδα ποιότητας και ασφάλειας.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο ωστόσο επισημαίνει ότι, τα οποιαδήποτε μέτρα ληφθούν από τις αρμόδιες αρχές, δεν είναι ικανά από μόνα τους να οδηγήσουν στο ποθητό αποτέλεσμα αν δεν συνοδεύονται από την αξιοπρεπή και συνετή στάση των ίδιων των μελετητών.
Ενόψει τούτου το ΕΤΕΚ θεωρεί ότι οι μηχανικοί, όταν υποβάλλουν προσφορές για έργα του δημοσίου, θα πρέπει να διατηρούν σε υψηλά επίπεδα το κύρος του επαγγέλματος τους και να αντιστέκονται σε προσεγγίσεις που οδηγούν στην απαξίωση και τον εξευτελισμό του.

Στους προβληματισμούς του Επιμελητήριου και με επικέντρωση στο θέμα «Φιλελευθεροποίηση επαγγελμάτων μηχανικής – Πώς διασφαλίζεται η ποιότητα και πώς προστατεύεται ο πολίτης;», η Δρ. Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή, Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων καταθέτει την άποψή της:

Θλιβερό το φαινόμενο να ανατίθεται η μελέτη και επίβλεψη έργων εκατομμυρίων με μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή

«Η ενίσχυση της ενιαίας αγοράς και η αύξηση του ανταγωνισμού στον τομέα των υπηρεσιών αποτελεί μία εκ των βασικών δράσεων που περιλαμβάνονται στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας οι οποίοι με τη σειρά τους αποτελούν τους πυλώνες της ανανεωμένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας (γνώση και καινοτομία, ελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμικού, επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας, ενέργεια/αλλαγή κλίματος). Οι τομείς αυτοί είναι αλληλένδετοι και μόνον εάν καταβληθούν προσπάθειες ταυτόχρονα και στους τέσσερις αυτούς τομείς θα υπάρξει ένα συνολικά θετικό αποτέλεσμα προς όφελος των πολιτών της Ευρώπης.

Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006 διαπίστωσε ότι η κάλυψη των κενών που υπάρχουν στην ενιαία αγορά, ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών, αποτελεί σαφή προτεραιότητα για την Ένωση. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή της τότε κυοφορούμενης Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τις υπηρεσίες, θα δημιουργούσε μια αυθεντική ενιαία αγορά παροχής υπηρεσιών και ταυτόχρονα θα αποτελούσε μια μεγάλη ευκαιρία εκσυγχρονισμού των διαδικασιών, εξάλειψης γραφειοκρατικών εμποδίων και διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά.

Λίγους μήνες αργότερα, και συγκεκριμένα τον Δεκέμβριο του 2006, εκδόθηκε πράγματι η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2006/123/ΕΚ για τις υπηρεσίες η οποία από τον περασμένο Ιούλιο έχει μεταφερθεί και στο Εθνικό μας Δίκαιο με τον περί της Ελευθερίας Εγκατάστασης Παροχών Υπηρεσιών και της Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Υπηρεσιών Νόμο (Ν.76(Ι)/2010). Το νέο αυτό νομοθετικό πλαίσιο αποτελεί μία σαφή προσπάθεια φιλελευθεροποίησης των λεγόμενων «κλειστών επαγγελμάτων», στα οποία περιλαμβάνονται φυσικά και τα επαγγέλματα της μηχανικής επιστήμης.
Είναι προφανές ότι η φιλελευθεροποίηση των επαγγελμάτων της μηχανικής επιστήμης στόχο έχει την δημιουργία ενιαίας αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών, με σωστή όμως ισορροπία μεταξύ του ανοίγματος της αγοράς και της διαφύλαξης των δημόσιων υπηρεσιών, των κοινωνικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Ως απόρροια της φιλελευθεροποίησης αυτής, η διά νόμου θέσπιση υποχρεωτικά ελάχιστων αμοιβών για την παροχή υπηρεσιών απαγορεύεται ρητά, εκτός εάν μια τέτοια ρύθμιση θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος και δεν θα παραβίαζε την αρχή της αναλογικότητας που επιτάσσει τον αποκλεισμό περιοριστικών μέτρων, εάν ο ίδιος σκοπός θα μπορούσε να επιτευχθεί με άλλα, λιγότερα περιοριστικά, μέτρα.
Είναι γεγονός ότι το ΕΤΕΚ εδώ και αρκετά χρόνια επιδιώκει τη θέσπιση Κανονισμών με τους οποίους θα ρυθμίζονταν δύο θέματα:
(α) θα ετίθεντο ελάχιστα επίπεδα αμοιβών τα οποία θα είναι υποχρεωτικά για τους μηχανικούς, και
(β) θα καθοριζόταν το πλαίσιο των βασικών υπηρεσιών που θα οφείλει κατ' ελάχιστο να παρέχει ο μηχανικός.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο δεν έμεινε αδρανές όταν οι εξελίξεις στο Κυπριακό Πρόβλημα είχαν καταστεί σημαντικές

Αμμόχωστος

Είναι επίσης γεγονός ότι το Υπουργείο, με βάση δύο νομικές γνωματεύσεις που έχει λάβει από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, αντικρίζει με μεγάλη επιφυλακτικότητα το σκέλος των Κανονισμών που αφορά τη θέσπιση ελάχιστων επίπεδων αμοιβών, αφού δεν έχουν μέχρι σήμερα τεθεί ενωπίον του στοιχεία που θα μπορούσαν εύλογα να τεκμηριώσουν τη θέση ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει το ευρωπαϊκό κεκτημένο για εισαγωγή τέτοιων περιοριστικών μέτρων και φραγμών. Αντίθετα, το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων έχει την άποψη ότι τα άλλα δύο σκέλη των υπό αναφορά Κανονισμών θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και την προστασία των πολιτών. Ειδικότερα η θέσπιση ενός πλαισίου των βασικών υπηρεσιών, που θα οφείλει κατ' ελάχιστο να παρέχει ο μηχανικός, σε συνδυασμό με την ισχυροποίηση και ενδυνάμωση των εξουσιών του ΕΤΕΚ για τον έλεγχο των Μελών του σε περίπτωση που παρέχουν υπηρεσίες υποδεέστερες του βασικού αυτού επιπέδου, θα μπορούσε να είναι καταλυτική στη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών και στην προστασία των πολιτών. Έμμεσα δε αυτό θα απέτρεπε, προς όφελος των μηχανικών, και τη σημερινή πρακτική υπέρμετρης υποβάθμισης της αμοιβής. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων έχει την άποψη ότι, όπου τέτοια επιλογή προσφέρεται, κριτήριο στην επιλογή μηχανικών δεν πρέπει να αποτελεί μόνον η προσφερόμενη τιμή. Είναι για τούτο που το Υπουργείο έχει πρωτοστατήσει μαζί με την αρμόδια αρχή δημοσίων συμβάσεων, ώστε η ανάθεση υπηρεσιών μελέτης και επίβλεψης οικοδομικών έργων σε ομάδες συμβούλων μηχανικών να ανατίθεται με βάση την πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη προσφορά (στάθμιση τιμής και τεχνικής προσφοράς) και όχι με βάση αποκλειστικά την χαμηλότερη προσφορά (μειοδοτικός διαγωνισμός).

Με ανάλογο τρόπο, θα πρέπει για τα έργα του ιδιωτικού τομέα να ενημερωθούν οι πολίτες, πρώτιστα από το ΕΤΕΚ, ότι είναι και προς το δικό τους συμφέρον να συνυπολογίζουν, όχι μόνο την τιμή, αλλά και την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών όταν θα επιλέγουν μηχανικό. Άλλωστε στη σύγχρονη κοινωνία, η δημιουργία ενημερωμένων πολιτών αποτελεί το καλύτερο μέσο και μέτρο για την προστασία τους. Η συνεργασία του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων με το ΕΤΕΚ είναι μακρόχρονη και εδράζεται σε γερά θεμέλια. Η σχέση αυτή ανέκαθεν αποτελούσε τον καταλύτη για εξεύρεση λύσεων σε όλα τα προβλήματα των μελών του ΕΤΕΚ, προς όφελος της κοινωνίας και των πολιτών. Η φιλελευθεροποίηση των επαγγελμάτων μηχανικής είναι μία πρόκληση της σύγχρονης εποχής που, μέσα από το κανάλι αυτής της συνεργασίας, μπορεί κάλλιστα να έχει ένα θετικό αποτέλεσμα για όλους, μηχανικούς και πολίτες.
«Ας αδράξουμε την ευκαιρία αυτή».

Δρ Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή
Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Επανένωση της Κύπρου και Επανεγκατάσταση
Το Τεχνικό Επιμελητήριο δεν έμεινε αδρανές, όταν οι εξελίξεις στο Κυπριακό Πρόβλημα είχαν καταστεί σημαντικές το Νοέμβριο του 2002.
Τότε αποφάσισε τη σύσταση ειδικής επιτροπής από τους αξιωματούχους του με όρους εντολής:

- Να εποπτεύει και να διασφαλίζει τη σωστή οργάνωση και υλοποίηση των αναγκαίων τεχνικών μελετών για την ανοικοδόμηση των κατεχόμενων περιοχών που θα επιστραφούν, αλλά πιθανόν και των υπολοίπων.
- Να παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις, να ενημερώνεται τακτικά από την Κυβέρνηση και να ενεργεί άμεσα.
- Ανάλογα με τις εξελίξεις και τις ανάγκες να προβαίνει στη σύσταση υποεπιτροπών από διάφορες ειδικότητες, και ανάλογα με το θέμα, με σκοπό την αποκέντρωση της εργασίας και τη γρήγορη αντιμετώπιση των θεμάτων/ προβλημάτων που θα εγείρονται.

Στα πλαίσια των όρων εντολής της, η Ειδική Επιτροπή είχε συναντήσεις και συζήτησε το θέμα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και με άλλους αξιωματούχους του Κράτους. Στη συνάντηση που είχε το ΕΤΕΚ με τον Υπουργό Εσωτερικών, κ. Ανδρέα Χρίστου, ανατέθηκε στο Επιμελητήριο να ετοιμάσει υπόμνημα που να αναφέρεται στο θέμα της επιστροφής στις επιστρεφόμενες περιοχές σε περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού Προβλήματος.
Το υπόμνημα αντιμετώπισε δύο σενάρια αντιμετώπισης της διαδικασίας επιστροφής, αυτό της 'Ελεύθερης επιστροφής' και αυτό της 'Σχεδιασμένης Επιστροφής', και κατηγοριοποίησε τις κατηγορίες επιστρεφόμενων εδαφών, ανάλογα με το είδος των γενικών προβλημάτων που θα παρουσιάζει η επιστροφή στην κάθε περιοχή.
Για παράδειγμα, αναφέρεται η επιστροφή στο Βαρώσι ως η πιο πολύπλοκη διαδικασία επιστροφής. Τα προβλήματα που θα παρουσιάσει θα είναι πολύπλοκα και δύσκολο να αντιμετωπιστούν. Πολεοδομικά θέματα ίσως αποτελέσουν τον κύριο άξονα αποφάσεων που θα καθορίσουν το μέλλον της πόλης. Παράλληλα, η πολύχρονη έλλειψη συντήρησης σε μια περιοχή που γειτνιάζει με τη θάλασσα, αναπόφευκτα θα έχει δημιουργήσει τεράστια προβλήματα φθοράς που πρέπει να εκτιμηθούν και να αντιμετωπιστούν. Κρίσιμες αποφάσεις πρέπει να παρθούν για τη δυνατότητα συντήρησης και επιδιόρθωσης, σε αντιπαραβολή με την πιθανότητα κατεδάφισης και επανοικοδόμησης.
Με τον ίδιο τρόπο αναλύθηκαν και οι περιπτώσεις επιστροφής μη-κατοικημένων χωριών, κατοικημένων χωριών, αλλά και της Μόρφου. Το υπόμνημα έθετε τα γενικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν

ανεξάρτητα από την κατηγορία της περιοχής που θα επιστραφεί. Τέτοια είναι:

- Αποτύπωση της κατάστασης και κωδικοποίηση των προβλημάτων
- Στοχοθέτηση και χρονοδιαγράμματα επιστροφής
- Σχεδιασμός αποκατάστασης και προγραμματισμός
- Διοικητική οργάνωση της επιστροφής
- Προϋπολογισμός και χρηματοδότηση

Βασικός πυρήνας της πρότασης του ΕΤΕΚ είναι η κοινωνική αποδοχή του Σχεδίου Επιστροφής, το οποίο για να μπορέσει να γίνει αποδεκτό είναι αναγκαίο να υπάρχει ικανοποιητική ενημέρωση και συμμετοχή των κοινωνικών φορέων και του κοινού. Αυτό μπορεί να γίνει με μια σειρά μέτρων, όπως τα πιο κάτω:

- Σύσταση ευρείας συντονιστικής επιτροπής, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων και των ενδιαφερομένων φορέων, για τακτική ενημέρωση και συζήτηση της πολιτικής.
- Οργάνωση «εργαστηρίων» για επεξεργασία και κατανόηση των διαφόρων μέτρων και διαδικασιών.
- Παρουσιάσεις και δημόσιες συζητήσεις για ενημέρωση του κοινού.
- Σύσταση ειδικών σημείων επαφής με τους πολίτες για έκφραση απόψεων και διαδικασίες ενσωμάτωσης απόψεων στα μέτρα πολιτικής.

Στο υπόμνημα καταγράφεται ο ρόλος που θα μπορούσε το ΕΤΕΚ να διαδραματίσει και που θα ήθελε η πολιτεία να του αναθέσει. Θα μπορούσε να περιοριστεί στο ρόλο του συμβούλου και να παρακολουθεί, μέσα από τις δικές του διαδικασίες, την πορεία και να εκφράζει τις απόψεις και τις θέσεις του. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια θα ήταν σωστό να συμμετέχει σε κάποια καθοδηγητική επιτροπή, που θα συνέρχεται τακτικά για να παρακολουθεί το έργο και θα εισηγείται αλλαγές ή τροποποιήσεις κατά την πορεία του. Είναι δυνατόν το ΕΤΕΚ να αναλάβει ένα πολύ πιο ενεργό ρόλο και να οργανώσει ολόκληρη την επιχείρηση. Σε τέτοια περίπτωση μπορεί να του ανατεθεί το καθήκον του συντονισμού των διαφόρων εμπλεκομένων και της παρακολούθησης της εξέλιξης. Μπορεί να προεδρεύσει ή να συμπροεδρεύσει της επιτροπής συντονισμού, που θα προτείνει το πρόγραμμα και τις δομές που θα χρειαστούν και θα διατηρήσει τον έλεγχο και την παρακολούθηση των εργασιών.

Η παρέμβαση του ΕΤΕΚ προβλημάτισε έντονα την Κυβέρνηση, αφού έγινε πλέον φανερό πως υπήρχε ανάγκη για προετοιμασία αντιμετώπισης των προβλημάτων που θα προέκυπταν από μια πιθανή λύση. Ως εκ τούτου, το 2005 ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Τάσσος Παπαδόπουλος ίδρυσε το 'Συμβούλιο Ανοικοδόμησης και Επανεγκατάστασης' (ΣΑΕ), διορίζοντας ως επικεφαλή του τον κ. Νίκο Μεσαρίτη, πρώην Πρόεδρο του ΕΤΕΚ.

Σημαντική είναι η διαχρονική συνεισφορά των Κυπρίων Μηχανικών για την επανένωση της πατρίδας μας. Με ενέργειες του το ΕΤΕΚ ενισχύει την επίσημη πολιτική του Κράτους μας για δημιουργία των κατάλληλων εκείνων προϋποθέσεων εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού, μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, που στόχο θα έχει την επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος.

Ο τέως Πρόεδρος του ΕΤΕΚ, κ. Θέμος Δημητρίου, αναπτύσσει σημαντική δράση στα θέματα επαφής, συνεργασίας και αλληλοσεβασμού μεταξύ Μηχανικών από τις δύο Κοινότητες, και για αυτό η παρέμβασή του υπό τον τίτλο «Η συνεργασία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων Μηχανικών – Μπορεί η φλόγα να ξαναφουντώσει;» είναι ιδιαίτερα σημαντική:
«Μέσα στις μαύρες μέρες που ακολούθησαν την τουρκική εισβολή θα νόμιζε κανείς πως δεν υπήρχαν περιθώρια για επαφές μεταξύ Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων. Ωστόσο, τέσσερεις μηχανικοί έβαλαν αυτό το καθήκον στον εαυτό τους και συναντήθηκαν στο Λονδίνο για να υπογράψουν ένα ιστορικό πρωτόκολλο συνεργασίας, ανάμεσα στον Σύνδεσμο Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων και την Τουρκοκυπριακή Ένωση Επιμελητηρίων Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων. Τα τέσσερα ονόματα ήταν:
Νάκος Πρωτοπαπάς, Πολιτικός Μηχανικός
Σταύρος Οικονόμου, Αρχιτέκτονας
Χουσεΐν Ινάν, Αρχιτέκτονας
Μπενκτας Γκιοζέ, Μηχανικός Μεταλλείων
Αυτοί οι τέσσερεις μηχανικοί έμελλε να παίξουν αποφασιστικό ρόλο στην συνεργασία των μηχανικών σε όλη την επόμενη περίοδο. Μέσα από τη δουλειά και την καθοδήγησή-τους κατάφεραν να σπάσουν τις προκαταλήψεις και να κάνουν δυνατή την κοινή δουλειά και το κτίσιμο της εμπιστοσύνης και του αλληλοσεβασμού ανάμεσα στις δυο κοινότητες.

Παράλληλη δουλειά άρχισε να γίνεται και λίγο αργότερα, ανάμεσα στον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου και το Επιμελητήριο Τουρκοκυπρίων Αρχιτεκτόνων. Κύριοι εμπνευστές και κινητήριες δυνάμεις αυτής της δουλειάς ήταν οι αρχιτέκτονες Νίκος Μεσαρίτης και Γιουτζέμ Ερονέν. Δίνοντας έμφαση στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική και στην αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς, κατάφεραν να φέρουν μαζί μεγάλους αριθμούς αρχιτεκτόνων, που ξανάβρισκαν τη κοινή αρχιτεκτονική παράδοση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Η παρέμβαση του ΕΤΕΚ προβλημάτισε έντονα την Κυβέρνηση, αφού έγινε πλέον φανερό πως υπήρχε ανάγκη για προετοιμασία αντιμετώπισης των προβλημάτων που θα προέκυπταν από μια πιθανή λύση

Ιερά Μονή Αποστόλου Ανδρέα

Έτσι, όταν ιδρύθηκε το ΕΤΕΚ, το έδαφος της συνεργασίας και της κοινής δουλειάς ανάμεσα σε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους Μηχανικούς, ήταν ήδη καλά προετοιμασμένο. Η φύση έδωσε κι εκείνη το δικό της χέρι βοήθειας στην ανάπτυξη αυτής της συνεργασίας. Οι σεισμοί του 1995-1999 έκαναν ακόμα πιο έντονη τη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι οι δυο κοινότητες είχαν την ίδια μοίρα σ' αυτό το νησί.

Αυτό όμως που έδωσε μια νέα διάσταση στις σχέσεις των Μηχανικών των δυο κοινοτήτων ήταν η ελπίδα για τη λύση του Κυπριακού Προβλήματος. Τη στιγμή που ολόκληρη η κυπριακή κοινωνία ζούσε την περίοδο των ανατροπών, την περίοδο της άρσης των καχυποψιών και του φόβου, οι Κύπριοι Μηχανικοί βρίσκονταν δυο βήματα πιο μπροστά.
Οι προηγούμενες επαφές και σχέσεις τους τους έδιναν το πλεονέκτημα να προχωρούν στη συνεργασία τους χωρίς αντιπερισπασμούς και αναστολές. Έγιναν κοινές επιτροπές για τη μελέτη διαφόρων θεμάτων, συζητήθηκε η έκδοση κοινού εντύπου και βήματα για την ελεύθερη εξάσκηση του επαγγέλματος του Μηχανικού στις δυο κοινότητες. Η προετοιμασία για το κοινό αύριο γινόταν εντατικά, μέσα σε κλίμα ελπίδας και αισιοδοξίας.

Το άνοιγμα των οδοφραγμάτων, έστω και με τον περιορισμένο τρόπο που λειτουργούσε, έδινε νέες δυνατότητες επαφής και συνεργασίας. Οι μακρόχρονες κα αμφίβολες διαδικασίες εξασφάλισης αδειών ανήκαν στο παρελθόν, και οι επαφές αυξήθηκαν τόσο σε αριθμό συμμετεχόντων, όσο και σε συχνότητα. Μπορεί κανείς να πει με βεβαιότητα ότι οι Μηχανικοί ήταν πρωτοπόροι στο ζήτημα της άρσης των καχυποψιών και του προγραμματισμού της κοινής δουλειάς ανάμεσα στις δυο κοινότητες. Ίσως καμιά άλλη ομάδα του πληθυσμού της Κύπρου δεν μπόρεσε να δώσει τόσα δείγματα συμφιλίωσης και αποφασιστικότητας για ένα κοινό μέλλον.

Αύτη η αισιοδοξία και η κοινή δουλειά για την ενωμένη Κύπρο δέχτηκε μεγάλο πλήγμα από την αποτυχία της προσπάθειας για λύση του Κυπριακού. Η απόρριψη του σχεδίου Ανάν από τους Ελληνοκύπριους, στο δημοψήφισμα του 2004 δεν έβαλε ακριβώς τέλος στις σχέσεις των Κύπριων Μηχανικών, άλλα σίγουρα ανέκοψε την πορεία για την απρόσκοπτη συνεργασία. Ξαφνικά η σιγουριά για το μέλλον έπαψε να υπάρχει, οι πρωτεργάτες της συνεργασίας και της υπόσχεσης για ένα κοινό μέλλον έπαψαν να είναι πιστευτοί.
Μια νέα περίοδος εθνικής συσπείρωσης άρχισε σιγά σιγά να σπρώχνει στο περιθώριο τη θέληση για κοινή δουλειά και κοινό αγώνα για την επανένωση της Κύπρου. Οι συναντήσεις άρχισαν να γίνονται ολοένα και πιο αραιές, η συμμετοχή στις κοινές εκδηλώσεις λιγότερο ενθουσιώδης. Οι σχέσεις Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων Μηχανικών έχαναν τη δυναμική τους, ακολουθώντας το γενικότερο κλίμα που επικράτησε ανάμεσα στις δυο κοινότητες.

Φυσικά η κοινή δουλειά δεν έχει χαθεί εντελώς. Τόσο η ηγεσία του ΕΤΕΚ, όσο και η ηγεσία της Ένωσης Τουρκοκυπριακών Επιμελητηρίων Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων, εξακολούθησαν έστω και σποραδικά να συντηρούν την επαφή ανάμεσα στους Μηχανικούς των δυο κοινοτήτων. Οι κοινές τους εκδηλώσεις, όσο κι αν δεν έχουν πια τη μαζική μορφή τους, εξακολουθούν να πραγματοποιούνται και φέρνουν κοντά τους Μηχανικούς των δυο κοινοτήτων. Ακόμα πιο σημαντικό, έχουν πια δημιουργηθεί ανάμεσα σε Μηχανικούς, σε προσωπικό επίπεδο, δεσμοί φιλίας και αδελφοσύνης που μπορούν ν' αντέξουν ακόμα και στις πιο δύσκολες συνθήκες.
Αυτά είναι σημαντικά κέρδη που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μια νέα ανάπτυξη των σχέσεων και της κοινής δουλειάς, μόλις οι συνθήκες ευνοήσουν κάτι τέτοιο. Γι' αυτό είναι καθήκον μας να συντηρήσουμε αυτά τα κέρδη και να αναπτύξουμε, ακόμα και στις σημερινές δύσκολες συνθήκες, κάθε δυνατότητα επαφής και κοινής δουλειάς. Πρέπει να διατηρήσουμε αυτούς τους πολύτιμους κρίκους φιλίας, γιατί είναι σ' αυτούς που θα βασιστεί η αυριανή συνεργασία για το κτίσιμο του κοινού μέλλοντος.
Αν μάθαμε κάτι από το παρελθόν είναι ότι, χωρίς τη δουλειά των πρωτεργατών της κοινής δουλειάς Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, θα ήταν αδύνατα τα άλματα που είδαμε όταν η ελπίδα για τη λύση ήταν ακόμα ζωντανή.

Ούτε και είναι η δουλειά μας τόσο δύσκολη όσο ήταν για τον Νάκο Πρωτοπαπά και τον Μπεκτάς Γκιοζέ ή τον Σταύρο Οικονόμου και τον Χουσεΐν Ινάν ή τον Νίκο Μεσαρίτη και τον Γιουτζέμ Ερονέν. Τότε η επαφή ήταν σχεδόν αδύνατη και περνούσε μέσα από ένα σωρό πολύπλοκες και ψυχοφθόρες διαδικασίες.
Σήμερα το μόνο που χρειάζεται είναι κατανόηση της ανάγκης για ένα κοινό μέλλον και λίγη αποφασιστικότητα. Υπάρχουν αρκετοί συνάδελφοι που διαθέτουν και τα δυο, και υπάρχουν αρκετοί συνάδελφοι που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε προγράμματα που να φέρουν ξανά κοντά τους Μηχανικούς.

Ποιοι είναι οι τομείς, όπου θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν μαζί Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι Μηχανικοί; Ήδη έχουμε αλληλο-προσκλήσεις στις εκδηλώσεις των αντίστοιχων οργανώσεων. Έχουμε διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών σε ενδιαφέροντα έργα μηχανικής και στις δυο πλευρές. Έχουμε διοργάνωση ενημερωτικών σεμιναρίων σε ειδικά θέματα. Ίσως να μπορούσαμε να προχωρήσουμε ένα βήμα παρακάτω και να προγραμματίσουμε δραστηριότητες με στόχο την καθιέρωσή τους, σαν ένα τακτικό γεγονός στη ζωή των κυπρίων μηχανικών. Μερικά παραδείγματα:

1. *Μια κοινή επιτροπή παρακολούθησης Ευρωπαϊκών θεμάτων. Στόχος της θα μπορούσε να είναι η παρακολούθηση των εξελίξεων στην Ευρώπη που αφορούν τους Μηχανικούς.*
   Μια τέτοια επιτροπή θα μπορούσε να συνδεθεί τόσο με το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο, όσο και με τις Βρυξέλλες και να υποβάλλει εξαμηνιαία έκθεση για θέματα που εντοπίζει.

2. *Προκήρυξη διαγωνισμών που να δίνουν την ευκαιρία συμμετοχής Μηχανικών και από τις δυο κοινότητες. Θα μπορούσε για παράδειγμα να δίνεται ένα κοινό βραβείο για το καλύτερο έργο της χρονιάς σε συγκεκριμένες ειδικότητες.*
3. *Καθιέρωση βραβείων για προσφορά στη συνεργασία Μηχανικών από τις δυο κοινότητες. Τέτοια βραβεία θα έδιναν την ευκαιρία για προβολή της κοινής δουλειάς και διατήρησης της ελπίδας για κοινό μέλλον.*
4. *Καθιέρωση κοινής ετήσιας συνεστίασης των Επιμελητηρίων. Μια τέτοια συνεστίαση θα μπορούσε να συνδυαστεί με πρόσκληση προσωπικοτήτων από την Κύπρο ή το εξωτερικό, με σύντομες θεματικές εισηγήσεις, με απονομές βραβείων κλπ.*

Ασφαλώς υπάρχουν δεκάδες εναλλακτικές ιδέες που θα μπορούσαν να προταθούν από τους Μηχανικούς. Τα πιο πάνω έχουν απλά στόχο να δείξουν τις δυνατότητες που υπάρχουν. Αυτό όμως που πρέπει να αποφύγουμε είναι να αδρανοποιηθούμε και να αφήσουμε τις σχέσεις ανάμεσα στους Μηχανικούς να διατηρούνται απλώς στην κατάσταση χειμερίας νάρκης, όπου βρίσκεται η υπόλοιπη κοινωνία. Έχουμε μια πρωτοποριακή παράδοση που έχουμε καθήκον να τιμήσουμε.

Είμαι απόλυτα αισιόδοξος ότι, αργά ή γρήγορα, ο πάγος θα λιώσει και η κυπριακή κοινωνία θα προσπαθήσει και πάλι να τερματίσει τη διαίρεση του νησιού. Οι Κύπριοι Μηχανικοί πρέπει να είναι έτοιμοι να παίξουν το δικό τους, παραδοσιακό ρόλο».

Θέμος Δημητρίου
Τέως Πρόεδρος του ΕΤΕΚ

Οι σχέσεις μεταξύ των Μηχανικών της Κύπρου παραμένουν ζωντανές και καθήκον του Κύπριου Μηχανικού είναι να συμβάλλει στην καλυτέρευση των συνθηκών ζωής και στην επίλυση του προβλήματος που αντιμετωπίζει η πατρίδα μας. Αυτό το σκεπτικό αναλύει περιληπτικά ο Πρόεδρος της Ένωσης Επιμελητηρίων Τουρκοκυπρίων Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (ΚΤΜΜΟΒ) κ. Αχμέτ Ομέρ Τσιαγνιάν:
«Εκ μέρους της Ένωσης Επιμελητηρίων Τουρκοκυπρίων Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (ΚΤΜΜΟΒ) σας συγχαίρω για την 20η επέτειο και εύχομαι στο ΕΤΕΚ ακόμα περισσότερα χρόνια ζωής και δημιουργίας.
Ως οργανώσεις Μηχανικών που είμαστε, στις ευθύνες μας περιλαμβάνονται η υπεράσπιση των συμφερόντων των μελών μας, του επαγγέλματός μας, της ηθικής και της δεοντολογίας σε σχέση με το επάγγελμά μας, όπως επίσης και η προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Εκτός απ' αυτά τα σημαντικά καθήκοντα, η συνεισφορά των δυο οργανισμών μας για την επίλυση της συνεχιζόμενης διαμάχης στο νησί είναι αδιαμφισβήτητη.

Θα ήθελα να επαναλάβω τη σημασία των δραστηριοτήτων που έχουν αναληφθεί από τις οργανώσεις μας, οι οποίες συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ευαισθητοποίησης μεταξύ των μελών μας, έτσι ώστε να αποφεύγεται η διάκριση σε Τουρκοκυπρίους και Ελληνοκυπρίους. Επιπλέον, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η συναίνεση που έχει επιτευχθεί μεταξύ μας και οι κοινές δραστηριότητες που αναλαμβάνουμε πράγματι συμβάλλουν στην ενθάρρυνση των ηγέτων μας στη συνέχιση των διαπραγματεύσεων για γρήγορη κατάληξη σε λύση. Εμείς πιστεύουμε ότι μια ειρηνική συμφωνία, που θα επιτευχτεί στο εγγύς μέλλον στο νησί μας, θα μετατρέψει την Κύπρο σε ένα 'νησί ειρήνης' στη Μεσόγειο. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι ανάγκη να συμφωνήσουμε τι πρέπει να γίνει και να αντιμετωπίσουμε το παρελθόν μας, προκειμένου να αποκαλύψουμε τις συνέπειες των πράξεων, που προκάλεσαν στις Κοινότητες μας τόσο πόνο και θλίψη. Αυτό θα βοηθήσει στην αποτροπή επανάληψης παρόμοιων επιζήμιων επεισοδίων.

Ακόμη και πριν τις 23 Απριλίου 2004, όταν δεν επιτρεπόταν η διέλευση μεταξύ των δύο Κοινοτήτων, οι οργανώσεις μας ήρθαν κοντά, σκέφτηκαν και συζήτησαν διάφορες ευκαιρίες επαγγελματικής συνεργασίας και μοιράστηκαν κοινές γνώσεις. Παράλληλα, συζητήσαμε με ποιο τρόπο οι προσπάθειές μας θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ειρηνευτική διαδικασία. Μεγάλη πρόοδος έχει σημειωθεί από τότε και σήμερα, χάρη σ' αυτές τις ενέργειες, συναντιόμαστε πιο εύκολα και συζητούμε τα προβλήματα και τα έργα μας.
Με τη γενναιόδωρη χρηματοδοτική στήριξη οργανισμών, όπως η UNOPS, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η UNDP-ACT και η USAID, έχουμε ολοκληρώσει μαζί επιτυχώς πολυάριθμα δικοινοτικά έργα και σήμερα, μέλη μας συλλογικά εκτελούν αρκετά απ' αυτά. Πιστεύω ακράδαντα ότι στο μέλλον, οι δύο οργανώσεις μας θα μπορούν και θα υλοποιούν μεγαλύτερα και πιο ολοκληρωμένα έργα.

Στις προσπάθειές μας για εξεύρεση πολιτικής λύσης στο πρόβλημα της Κύπρου, υπογραμμίζω τη σημασία της συνεργασίας, της ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας, μέσω έργων, μεταξύ των μελών μας.

Αποτελεί πεποίθησή μου ότι τέτοιες συνεργασίες που στοχεύουν στην ανάληψη διεθνών έργων θα βοηθήσουν καλύτερα στην ενσωμάτωση στον κόσμο και θα συμβάλουν σημαντικά στο δρόμο για την ειρήνη.
Τέλος, σας μεταφέρω τους χαιρετισμούς και τις καλύτερές μας ευχές προς όλα τα μέλη του ΕΤΕΚ».

Αχμέτ Ομέρ Τσιαγνιάν
Πρόεδρος της Ένωσης Επιμελητηρίων Τουρκοκυπρίων Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (ΚΤΜΜΟΒ)

«Εμείς πιστεύουμε ότι μια ειρηνική συμφωνία, που θα επιτευχθεί στο εγγύς μέλλον στο νησί μας θα μετατρέψει την Κύπρο σε ένα 'νησί ειρήνης' στη Μεσόγειο»

Ευρωπαϊκή ένωση

Από τη μέρα ίδρυσης του, το ΕΤΕΚ είχε αναπτύξει στενούς δεσμούς με φορείς του εξωτερικού. Αρχικά η συνεργασία αυτή αφορούσε κυρίως δεσμούς με το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), άλλωστε η ίδια η ίδρυση του ΕΤΕΚ βασίστηκε σε σημαντικό βαθμό στη βοήθεια που απλόχερα προσφέρθηκε από τους Ελλαδίτες συναδέλφους, τόσο κατά τα χρόνια που προηγήθηκαν της ίδρυσης του Τεχνικού Επιμελητηρίου, αλλά και στην ετοιμασία του νόμου του ΕΤΕΚ, όσο και κατά τα πρώτα, δύσκολα χρόνια, λειτουργίας του.

Πέρα από τη συνεργασία του με το ΤΕΕ το Επιμελητήριο, μέσα από τη συμμετοχή του σε διάφορες Ευρωπαϊκές οργανώσεις, αλλά και στο πλαίσιο της συνεργασίας με διάφορους επαγγελματικούς φορείς άλλων χωρών, ανέπτυξε από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης του επαφές και δημιούργησε συνεργασίες. Οι δεσμοί που το Επιμελητήριο ανέπτυξε κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του αποδείχτηκαν χρήσιμοι με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, γεγονός που αυτόματα επιφόρτισε το ΕΤΕΚ με σημαντικές υποχρεώσεις. Αρχικά απαιτήθηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο να προχωρήσει στον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας του και στην εναρμόνιση της με σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες, όπως αυτές που αφορούν την Αμοιβαία Αναγνώριση Επαγγελματικών Προσόντων αλλά και, πιο πρόσφατα, της σχετικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας που αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών.
Στο πλαίσιο αυτό, το Επιμελητήριο προχώρησε στην τροποποίηση του περί ΕΤΕΚ Νόμου, ώστε να δίνεται μέσα από τις κατάλληλες διαδικασίες η δυνατότητα εγγραφής και άσκησης επαγγέλματος σε υπηκόους κρατών μελών, είτε μετά από εγκατάσταση τους στην Κυπριακή Δημοκρατία, είτε στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών σε προσωρινή βάση για συγκεκριμένο έργο.

Επίσης το ΕΤΕΚ προχώρησε στην ετοιμασία και κατάθεση πρότασης για τροποποίηση του βασικού του νόμου, με στόχο να ανταποκριθεί και στις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις εν λόγω οδηγίες ώστε να δίνει δικαίωμα άσκησης επαγγέλματος σε εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, ενώ σχετική τροποποιητική νομοθεσία ετοιμάστηκε και για εκσυγχρονισμό των κανονισμών δεοντολογίας των μελών του ΕΤΕΚ, ώστε να δίνεται το δικαίωμα, κάτω από τις κατάλληλες προϋποθέσεις, προβολής του έργου των μελών του Επιμελητηρίου.
Περαιτέρω, με τη συνεργασία μελών του, το Επιμελητήριο συμμετέχει στην υποβολή προγραμμάτων για εξασφάλιση κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση για μια σειρά από θέματα στους τομείς της ενέργειας, της ανάπτυξης λογισμικού, οδικής κυκλοφορίας, δομικών υλικών και άλλων.
Επίσης ιδιαίτερα σημαντικός υπήρξε και ο ρόλος του Επιμελητηρίου, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, στην ετοιμασία, εφαρμογή και χρήση των Ευρωκωδίκων στην Κύπρο, που αφορούσε προπαρασκευαστικές ενέργειες που έπρεπε να γίνουν για να είναι δυνατή η ομαλή μετάβαση στη χρήση των Ευρωκωδίκων στην Κύπρο.

Οι επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή, καθώς και από την σημαντική αύξηση στη ζήτηση του νερού έχουν οδηγήσει στην αναγκαιότητα επαναπροσδιορισμού των μεθόδων διαχείρισης των υδάτινων πόρων

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Υδατικό

Το νερό είναι ένα βασικό αγαθό, στο οποίο πρέπει να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση όλοι οι άνθρωποι. Στις σύγχρονες κοινωνίες έχουν αναπτυχθεί συστήματα διαχείρισης και ανάπτυξης των υδατικών πόρων, προς την κατεύθυνση της εξασφάλισης του για τον κάθε πολίτη.
Οι επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή, καθώς και από τη σημαντική αύξηση στη ζήτηση του νερού σε παγκόσμια αλλά και σε τοπική κλίμακα, έχουν οδηγήσει στην αναγκαιότητα επαναπροσδιορισμού των μεθόδων διαχείρισης των υδάτινων πόρων. Ειδικότερα στην Κύπρο ο συνδυασμός των παρατηρούμενων παρατεταμένων περιόδων ανομβρίας και η μεγάλη ανάπτυξη που παρατηρήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες έχει οδηγήσει την υδατική κατάσταση σε οριακό σημείο. Η πολιτική αντιμετώπισης του υδατικού προβλήματος που άρχισε από την ανεξαρτησία μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 με την κατασκευή φραγμάτων σε κάθε σημαντικό ποταμό της Κύπρου, δεν έλυσε οριστικά το πρόβλημα όπως αναμενόταν.
Την τελευταία 20ετία μια σειρά από παραμέτρους έχει αλλάξει την κατεύθυνση αναζήτησης λύσης του προβλήματος:

- Οι παρατεταμένες περίοδοι χαμηλής βροχόπτωσης έχουν μειώσει την αναμενόμενη απόδοση των φραγμάτων.
- Η σημαντική αύξηση του πληθυσμού, η ραγδαία οικονομική, τουριστική και οικιστική ανάπτυξη, η εντατικοποίηση της γεωργίας, οδήγησαν στη σημαντική αύξηση των αναγκών σε νερό.
- Η σταδιακή ανάπτυξη των αποχετευτικών συστημάτων άρχισε να παρέχει νερό τριτοβάθμιας επεξεργασίας, το οποίο με αρκετές δυσκολίες έγινε αποδεκτό για χρήση στη γεωργία. Η παροχή αυτού του νερού αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά τα επόμενα χρόνια.
- Η εισαγωγή στην Κύπρο της 'Τεχνολογίας των Αφαλατώσεων έχει, με το σχεδιασμό που υπάρχει σήμερα, καλύψει σε μεγάλο βαθμό την ασφάλεια ύδρευσης.
- Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, έχει καθορίσει το τρόπο αντιμετώπισης πολλών θεμάτων στη βάση συγκεκριμένων οδηγιών, μεταξύ των οποίων και η οδηγία για τα νερά (2000/60/ΕΚ).

Η υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής οδηγίας, σε συνδυασμό με την υλοποίηση της συγκέντρωσης του μεγαλύτερου μέρους των αρμοδιοτήτων που αφορούν τα νερά κάτω από ενιαίο φορέα, θα είναι οι πυλώνες πάνω στους οποίους θα στηριχθούν οι εφαρμογές των βασικών αρχών υδατικής διαχείρισης. Οι αρχές αυτές στηρίζονται στην αειφορία, που στοχεύει στην επανάκτηση της καλής οικολογικής κατάστασης για όλα τα νερά επιφανειακά, υπόγεια και παράκτια και οι βασικότερες είναι οι εξής:

- Βελτίωση των υδροφορέων τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά. Για το σκοπό αυτό οι αντλήσεις θα πρέπει να μειωθούν σε σχέση με τον εμπλουτισμό των υπόγειων νερών. Οι μεγάλοι παράκτιοι υδροφορείς της Κύπρου έχουν υπεραντληθεί και υφαλμυρίσει σε βαθμό που δεν μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν σαν ασφαλιστική δικλείδα σε περίπτωση μακρόχρονων ξηρασιών.
- Περιορισμός των αναγκών σε επίπεδο της ασφαλούς απόδοσης των πηγών.
- Εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων ή ο χρήστης πληρώνει». Η αρχή αυτή έχει σκοπό να αποτρέπει τη σπατάλη και να οδηγεί στην μεγιστοποίηση της απόδοσης του νερού.
- Ενίσχυση του υδατικού ισοζυγίου με το νερό από τα αποχετευτικά συστήματα.
- Οι αφαλατώσεις να περιορίζονται στο ελάχιστο. Οι αφαλατώσεις είναι εξ ορισμού μη αειφόρες και έτσι πρέπει να περιορίζονται στο βαθμό που παρέχουν ασφάλεια στην κάλυψη των αναγκών ύδρευσης.
- Διάθεση νερού κατάντη των φραγμάτων για ενίσχυση των οικοσυστημάτων των ποταμών.
- Αναθεώρηση της πολιτικής διαχείρισης των υπόγειων νερών με την καθιέρωση κάποιας μορφής χρέωσης του χρήστη και ελέγχου των αντλούμενων ποσοτήτων.

Το θέμα του «γκρίζου νερού» αφορά την επαναχρησιμοποίηση σημαντικού μέρους του απορριπτόμενου νερού οικιακής χρήσης, μετά από επεξεργασία, σε συγκεκριμένες χρήσεις όπως στις τουαλέτες ή για πότισμα κήπων. Με την υφιστάμενη τεχνολογία η εφαρμογή αυτή, η οποία είναι και επιδοτούμενη, μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί από ανεξάρτητους χρήστες. Φυσικά προτεραιότητα για τη χρήση της τεχνολογίας αυτής θα πρέπει να δοθεί σε περιοχές που δεν καλύπτονται από αποχετευτικά συστήματα.

Με την έντονη οικιστική ανάπτυξη, ιδιαίτερα στις αστικές αλλά και σε πολλές τουριστικές περιοχές, προκύπτει έντονα το θέμα διαχείρισης των όμβριων υδάτων. Θα πρέπει να μελετηθούν σχεδιασμοί για να μειωθούν οι περιπτώσεις πλημμύρων λόγω αδυναμίας των συστημάτων αποχέτευσης. Οι υποδομές σε κάθε περίπτωση πρέπει να προηγούνται της ανάπτυξης. Νέες εφαρμογές στην οικιστική ανάπτυξη μπορούν να περιορίζουν ή να εξομαλύνουν τις απορροές.
Για την επιτυχία των πιο πάνω στόχων που αφορούν γενικότερα τη διαχείριση του νερού απαιτείται συλλογική προσπάθεια από ολόκληρη την κοινωνία. Το κράτος θα πρέπει να προχωρήσει στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής οδηγίας, με ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Οι πολίτες καθώς και οργανωμένα κοινωνικά σύνολα πρέπει να συμβάλουν για την επίτευξη των στόχων.
Το ΕΤΕΚ από την ίδρυση του παρακολουθεί τα θέματα

του νερού, παρεμβαίνει, συμμετέχει και συμβάλλει στις προσπάθειες επίλυσης των προβλημάτων, τα οποία είναι κατά κύριο λόγο τεχνικά, και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζονται.

Το θέμα της διαχείρισης του ανακυκλωμένου νερού που παράγεται από τους σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων, είναι πάντοτε στην επικαιρότητα. Αν και η συνολική ποσότητα του ανακυκλωμένου νερού που ήδη παράγεται είναι σημαντική, ωστόσο η ποσότητα αυτή αναμένεται να αυξηθεί ακόμα περισσότερο κατά τα επόμενα χρόνια με την ολοκλήρωση των κεντρικών συστημάτων αποχέτευσης και τη σταδιακή σύνδεση των χρηστών νερού σε αυτά. Στα επόμενα δεκαπέντε χρόνια μόνο η Λευκωσία αναμένεται ότι θα παράγει σε ετήσια βάση σχεδόν 20εκ. κυβικά μέτρα, ποσότητα που ισοδυναμεί με την παραγωγή μιας από τις μεγάλες υφιστάμενες μονάδες αφαλάτωσης. Πάγια θέση του ΕΤΕΚ είναι ότι το ανακυκλωμένο νερό θα πρέπει να αξιοποιηθεί με την ένταξή του, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, στο υδατικό ισοζύγιο και να αξιοποιηθεί ώστε να υποβοηθήσει και στην αποκατάσταση των υπεραντλημένων ήδη υπόγειων υδροφορέων μέσω μείωσης στην άντληση αλλά, όπου είναι δυνατόν, και με τεχνητό εμπλουτισμό. Τα επόμενα χρόνια, με την αναβάθμιση των υφισταμένων και την κατασκευή νέων μονάδων αφαλάτωσης, αναμένεται ότι η ασφάλεια ύδρευσης θα αυξηθεί σημαντικά. Εντούτοις, η εξέλιξη αυτή δεν θα πρέπει να αποτελέσει δικαιολογία για κατασπατάληση πολύτιμων πόρων, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη και το σημαντικά μεγαλύτερο κόστος, αλλά και η ενέργεια που απαιτείται για παραγωγή νερού από αφαλατώσεις. Η σωστή αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης και τα επόμενα βήματα θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική ευαισθησία της Πολιτείας στη διαφύλαξη του πολύτιμου αυτού αγαθού για τις μελλοντικές γενιές και θα διασφαλίσει τη συμμόρφωση της Κύπρου με τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για το λόγο αυτό, οι αρμόδιες αρχές αλλά και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, οφείλουν να ενεργήσουν έγκαιρα, λαμβάνοντας τις αναγκαίες αποφάσεις και δρομολογώντας αποφασιστικά την υλοποίησή τους, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι αναγκαίες υποδομές για επεξεργασία, μεταφορά και αποθήκευση του, ανακυκλωμένου νερού με στόχο την αξιοποίησή του. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να εισαχθούν πολιτικές που να ενθαρρύνουν τη χρήση του στη γεωργία.

Το Κυκλοφοριακό

Τα τελευταία δέκα τουλάχιστο χρόνια το κυκλοφοριακό/συγκοινωνιακό πρόβλημα έχει καταστεί γάγγραινα για τις πόλεις μας. Είναι σχεδόν αδύνατο να κυκλοφορήσει κάποιος στις ώρες αιχμής στα μεγάλα αστικά κέντρα και στις λεωφόρους τους. Εκατομμύρια ευρώ χάνονται υπό μορφή καθυστερήσεων και καυσίμων, οι ρύποι επιβαρύνουν το αστικό περιβάλλον και η ψυχική υγεία των πολιτών διαταράσσεται, αφού καθημερινά εγκλωβίζονται σε ατελείωτες ουρές αυτοκινήτων. Οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την κατάσταση έχουν απασχολήσει αμέτρητες μελέτες, συνέδρια και προγράμματα. Οι κύριοι, όμως, λόγοι μπορούν να εντοπιστούν στη διάσπαρτη εμπορική και γραφειακή ανάπτυξη στις πόλεις, όπου τα αστικά κέντρα έχουν ατονήσει, στην έλλειψη ουσιώδους υποδομής για τις δημόσιες συγκοινωνίες, στην έλλειψη ολοκληρωμένου οδικού δικτύου και στη λανθασμένη νοοτροπία του Κύπριου πολίτη να αποφεύγει τη χρήση των δημοσίων συγκοινωνιών.

Είναι γεγονός ότι τα δύο-τρία τελευταία χρόνια έγιναν βήματα μπροστά προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των δημόσιων συγκοινωνιών, ενώ βασικές οδικές αρτηρίες, κυρίως στην πρωτεύουσα, άρχισαν να υλοποιούνται.

Ο τέως Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων κ. Νίκος Νικολαΐδης, επί της υπουργίας του οποίου υπήρξε σημαντική πρόοδος στο θέμα, καταθέτει ακολούθως τις δικές του σκέψεις και προβληματισμούς, σε ό,τι αφορά το κυκλοφοριακό πρόβλημα, τις συγκοινωνίες και τον Αστικό Σχεδιασμό:

«Οι αστικές συγκοινωνίες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τόσο την οικονομία μιας χώρας, όσο και την ποιότητα ζωής των πολιτών της. Σήμερα, περισσότερο από το 60% του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε αστικές περιοχές πέραν των 10,000 κατοίκων, όπου η αύξηση της χρήσης των ιδιωτικών οχημάτων οδήγησε σε χρόνια κυκλοφοριακά προβλήματα, με αρνητικές επιπτώσεις από την απώλεια ωφέλιμου χρόνου και από τις εκπομπές ρύπων. Υπολογίζεται ότι το κόστος στην οικονομία, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, αγγίζει τα 100 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως, ποσό που αντιπροσωπεύει το 1% του ΑΕΠ της ΕΕ,
Η συζήτηση σήμερα στην ΕΕ αναφορικά με την αντιμετώπιση της αστικής συμφόρησης και της εκπομπής ρύπων, επικεντρώνεται σε 5 άξονες.

Τη διαμόρφωση γενικότερων αρχών και προδιαγραφών (τεχνικές προδιαγραφές οχημάτων, περιορισμοί στην κυκλοφορία στο κέντρο των πόλεων, προνόμια κυκλοφορίας και στάθμευσης σε περιβαλλοντικά φιλικά οχήματα κλπ). Την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών (βελτίωση συμβατικών κινητήρων, εναλλακτικά καύσιμα, υβριδικά οχήματα, ευφυή συστήματα ελέγχου και πληροφόρησης κλπ). Την επικέντρωση των προσπαθειών για αειφορία στις αστικές συγκοινωνίες σε τοπικό επίπεδο, στη βάση των συγκεκριμένων ιδιαιτεροτήτων και αναγκών της κάθε περίπτωσης. Την ενίσχυση εναλλακτικών μέσων κινητικότητας (ποδήλατο, περπάτημα, κοινές χρήσεις οχημάτων κλπ). Και τέλος, την αναζήτηση τρόπων χρηματοδότησης και εσωτερίκευσης των κόστων για τις απαραίτητες υποδομές των αστικών συγκοινωνιών.
Είναι φανερό από τα πιο πάνω θέματα ότι, στην προσπάθεια αντιμετώπισης των αστικών κυκλοφοριακών προβλημάτων, θεωρείται αυτονόητη η ύπαρξη ενός συστήματος δημόσιων αστικών συγκοινωνιών. Αυτό το αυτονόητο όμως, δεν ισχύει για μια σειρά από μικρομεσαίες πόλεις της ΕΕ, μεταξύ των οποίων και οι κυπριακές πόλεις, οι οποίες δεν διαθέτουν ακόμα ένα αρκούντως αποτελεσματικό σύστημα. Έτσι, η πρόκληση που αντιμετωπίζουν σήμερα οι δικές μας πόλεις είναι πολύ μεγαλύτερη και δυσκολότερη, γιατί καλούνται να λύσουν τα ήδη μεγάλα προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης και περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, αφού πρώτα καλύψουν το μεγάλο κενό της έλλειψης δημόσιων συγκοινωνιών.

Υπάρχουν ασφαλώς πολλοί λόγοι για αυτό το μεγάλο έλλειμμα των δημόσιων συγκοινωνιών στη χώρα μας. Υπήρξαν αντικειμενικά προβλήματα, με προεξάρχοντα τη βίαιη εισβολή και τη συνεχιζόμενη ακόμα κατοχή, που ανέτρεψαν τους όρους και τις προτεραιότητες στην πολεοδομική ανάπτυξη τόσο της πρωτεύουσας, που ουσιαστικά διχοτομήθηκε, όσο και των άλλων πόλεων που καλούντο να υποδεχτούν επειγόντως μεγάλους αριθμούς προσφύγων. Υπήρξαν όμως και λανθασμένες πολιτικές επιλογές σε ό, τι αφορά τη φιλοσοφία τόσο της χρήσης του δημόσιου μέσου, όσο και στον ευρύτερο αστικό και περιφερειακό σχεδιασμό. Ο βασικότερος όμως, ίσως, λόγος για τη μεγάλη έλλειψη στις δημόσιες συγκοινωνίες, υπήρξε η έλλειψη ισχυρού οράματος και της ανάλογης πολιτικής βούλησης.
Είναι γεγονός ότι οι πόλεις μας σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες στη βάση ενός πολεοδομικού σχεδιασμού ο οποίος δεν είχε ως ένα από τους κεντρικούς του στόχους τη διευκόλυνση της ανάπτυξης βιώσιμων μεταφορών (λεωφορείο, ποδήλατο, περπάτημα) σε αστικό επίπεδο. Ούτε ασφαλώς υπήρξε ένας μόνιμος και συνεχής συσχετισμός και εναρμόνιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με τον συγκοινωνιακό σχεδιασμό. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα που στοιχειοθετούν αυτό το γεγονός:

1. *Μέσα στις θεμελιώδεις πρόνοιες των Τοπικών Σχεδίων είναι και η διευκόλυνση ανάπτυξης βιώσιμων μεταφορών με την προώθηση συμπαγών αναπτύξεων, γιατί είναι γνωστό ότι, το όποιο σύστημα μαζικών μεταφορών για να είναι βιώσιμο χρειάζεται υψηλές αστικές πληθυσμιακές πυκνότητες. Η πολεοδομική πολιτική που ακολουθήθηκε ανέκαθεν από όλες τις κυβερνήσεις, δεν ευνοούσε αυτό το στόχο. Αντίθετα προωθούσε την διάσπαρτη και αραιή δόμηση με τη μη ορθολογιστική επέκταση του ορίου ανάπτυξης με χαμηλούς συντελεστές δόμησης, με ανάπτυξη σε πλάτος παρά σε ύψος, με την επέκταση του θεσμού της μεμονωμένης κατοικίας κλπ.*
2. *Οι περισσότεροι βασικοί αστικοί οδικοί άξονες είναι καθορισμένοι και ως άξονες εμπορικής δραστηριότητας, χωρίς όμως πολλοί από αυτούς να έχουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις απαραίτητες προϋποθέσεις και την απαιτούμενη υποδομή για διασφάλιση της κυκλοφοριακής τους ικανότητας.*
3. *Δεν υπήρξε μια συγκροτημένη πολιτική για τους χώρους στάθμευσης που να συμβαδίζει με την πολιτική προώθησης των δημόσιων μεταφορών. Μια τέτοια πολιτική, ενώ θα λάμβανε υπόψη τις πρόνοιες των τοπικών σχεδίων, δεν θα ερχόταν σε σύγκρουση με τις προσπάθειες ενθάρρυνσης της χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς.*
4. *Η ανεξέλεγκτη αδειοδότηση μεγάλων ή ασύμβατων αναπτύξεων, πολλές φορές κατά παρέκκλιση των προνοιών των τοπικών Σχεδίων, δεν επέτρεψε να προνοηθεί η αναγκαία συγκοινωνιακή υποδομή.*

Με δεδομένο το γεγονός ότι, για να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά το κυκλοφοριακό πρόβλημα στις πόλεις μας, προαπαιτείται ένα σύστημα δημόσιων συγκοινωνιών, το μέγα ζητούμενο σήμερα είναι να εξευρεθούν, έστω και τώρα, εκείνα τα περιθώρια στις πόλεις μας, οι οποίες είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό πλήρως δομημένες, ώστε να υπάρξει ένας αστικός σχεδιασμός και ανάπτυξη που να διευκολύνει τις δημόσιες μεταφορές. Για να γίνει αυτό χρειάζεται η σύζευξη του αστικού σχεδιασμού με τον συγκοινωνιακό σχεδιασμό με τρόπο σοβαρό και αυστηρό, γιατί τα περιθώρια είναι εξαιρετικά στενά. Ο στόχος αυτός ασφαλώς δεν είναι εύκολος, ούτε όμως και ακατόρθωτος. Η επίτευξη του προϋποθέτει ισχυρή πολιτική βούληση, τόλμη, ταχείς διαδικασίες και διάθεση και δυνατότητα αξιοποίησης γνώσεων και εμπειριών άλλων χωρών».

Νίκος Νικολαΐδης
Τέως Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων

«Οι αστικές συγκοινωνίες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τόσο την οικονομία μιας χώρας, όσο και την ποιότητα ζωής των πολιτών της»

Ακάμας

Όσον αφορά την ανάπτυξη στην ύπαιθρο, το ΕΤΕΚ διατηρεί το πάγιο αίτημά του όπως εφαρμοστεί η διαδικασία που ακολουθείται για την εκπόνηση των Τοπικών Σχεδίων και για την εκπόνηση της Δήλωσης Πολιτικής

Αειφορία και Περιβάλλον

«Οι αποφάσεις του Κράτους για το μέλλον του Ακάμα δεν μπορούν να είναι αποσπασματικές και περιοριστικές, αλλά θα πρέπει να συγκροτηθούν στην έννοια και στα πλαίσια ενός μελετημένου Σχεδίου Διαχείρισης με αυτοτέλεια λειτουργίας». Αυτός είναι ο βασικός άξονας πολιτικής του ΕΤΕΚ για τη χερσόνησο του Ακάμα.

Δυστυχώς μέσα από τα χρόνια έχει αποδειχθεί ότι όσα ακούγονται και δημοσιεύονται, σε σχέση με τον Ακάμα, είναι αποτέλεσμα πολιτικής αδιαφάνειας και μη συμμετοχικότητας. Δεν ακολουθήθηκαν διαδικασίες που θα έδιναν στον κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη ή οργανισμό την ευκαιρία να ενημερωθεί και να εκφράσει τις απόψεις του, τις παρατηρήσεις του ή έστω τις ενστάσεις του, μια δηλαδή αυτονόητη πολιτική σε προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες.

Αντί αυτού η πληροφορία διαχεόταν επιλεκτικά. Το αποτέλεσμα είναι να ευνοηθούν οι λίγοι, το σχέδιο για τον Ακάμα να μπάζει από παντού και στο τέλος οι ίδιοι οι κάτοικοι της περιοχής να μείνουν ανικανοποίητοι. Το Επιμελητήριο έχει συγκεκριμένες θέσεις για την περιοχή οι οποίες συνοψίζονται:

1. Θα πρέπει να εκπονηθεί ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης της χερσονήσου του Ακάμα.
2. Να εξασφαλιστεί ο μηχανισμός της απόλυτης πειθαρχίας στις πρόνοιες του Σχεδίου, έτσι ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο που σήμερα επικρατεί στην εφαρμογή των τοπικών σχεδίων και της Δήλωσης Πολιτικής, λόγω της αδυναμίας των αρμόδιων αρχών να τα ελέγξουν.
3. Να διοριστεί ένας Συντονιστής Έργου, ο οποίος θα φέρει την ευθύνη για το συντονισμό όλων των αρμοδίων αρχών και τμημάτων, αλλά και των μη-κυβερνητικών οργανώσεων, με σκοπό την εύρυθμη εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου.
4. Για τις υφιστάμενες τουριστικές ζώνες στις περιοχές Πέγειας και Ασπρόκρεμμου, που συνορεύουν με προστατευόμενες περιοχές, θα πρέπει να προηγείται έλεγχος της ανάπτυξης (μορφή κατασκευών, υλικά κατασκευής, πυκνότητα κλπ) με επιστημονικά τεκμηριωμένες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων προς πλήρη ικανοποίηση της Νομοθεσίας. Επέκταση ή ενοποίηση των υφιστάμενων τουριστικών ζωνών προς την περιοχή του Ακάμα είναι αντίθετη προς την πολιτική προστασίας του και θα πρέπει να αποφευχθεί.
5. Οι ιδιοκτησίες εντός του δάσους του Ακάμα ποτέ δεν είχαν και εξακολουθούν να μην έχουν οποιοδήποτε δικαίωμα ανάπτυξης. Η οποιαδήποτε απόφαση για ανταλλαγή της εν λόγω γης με άλλη εκτός του Ακάμα, θα πρέπει να γίνει μόνο με επιστημονική τεκμηρίωση της αξίας της και στη βάση της ίσης μεταχείρισης των πολιτών.
6. Το ΕΤΕΚ είναι εναντίον της πολιτικής δημιουργίας θυλάκων οπουδήποτε στην χερσόνησο του Ακάμα για τους εξής λόγους:
   (α) Ο τρόπος επιλογής των περιοχών που θα γίνουν θύλακες είναι προβληματικός, διαβλητός και χωρίς διαφανή κριτήρια.
   (β) Θα προκύψει ανάγκη δημιουργίας υποδομής και ένωσης των θυλάκων μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να διαλυθεί πλήρως ο ιστός της περιοχής και θα είναι πλέον απαγορευτική η εφαρμογή οποιουδήποτε Σχεδίου για την περιοχή.
   (γ) Θα ικανοποιηθούν μερικώς και μόνο μερικοί από τους κατοίκους ή/και ιδιοκτήτες γης στην περιοχή, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν αντιδράσεις από τους υπόλοιπους με απαιτήσεις για παραχώρηση άλλων προνομίων κλπ.
7. Το ΕΤΕΚ τάσσεται ευνοϊκά στην πολιτική επέκτασης και τροποποίησης των ζωνών γύρω από τους πυρήνες των κοινοτήτων, νοουμένου ότι θα προηγηθεί επιστημονική τεκμηρίωση, θέτοντας τα πιο κάτω:
   (α) Οι κοινότητες της περιοχής αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του Ακάμα. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αξιοποιηθούν, στη βάση ενός διαφορετικού και σύγχρονου μοντέλου ανάπτυξης, με πλήρη σεβασμό στους φυσικούς πόρους, στην αρχιτεκτονική και περιβαλλοντική κληρονομιά του τόπου και με τρόπο ώστε οι ίδιοι οι κάτοικοι να επωφελούνται.
   (β) Είναι δυνατό -και αυτό έχει τεκμηριωθεί από ανάλογα παραδείγματα σε χώρες της Ευρώπης– στην περιοχή του Ακάμα να γίνουν βήματα ανάπτυξης που να σέβονται το περιβάλλον και να προβάλουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής, παρέχοντας συγχρόνως κίνητρα στους κατοίκους για να δραστηριοποιηθούν και να αναπτυχθούν οικονομικά.

Στη γενικότητά του και όσον αφορά την ανάπτυξη στην ύπαιθρο, το ΕΤΕΚ διατηρεί το πάγιο αίτημά του όπως εφαρμοστεί η διαδικασία που ακολουθείται για την εκπόνηση των Τοπικών Σχεδίων και για την εκπόνηση της Δήλωσης Πολιτικής. Όσες αδυναμίες κι αν αυτή περιέχει, τουλάχιστον είναι διαφανής και δίνει το δικαίωμα στον πολίτη να ενημερωθεί και να υποβάλει τις ενστάσεις του.

Εκδηλώσεις του ΕΤΕΚ για θέματα ανάπτυξης

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι αναμφισβήτητα μια πολυδιάστατη, συμμετοχική διαδικασία που αποτελεί το υπόβαθρο για την ορθολογική ανάπτυξη ενός τόπου

Ένα πολεοδομικό σύστημα δεν αρκεί να είναι ικανό να παράγει σχέδια ανάπτυξης σε έγγραφα και χάρτες, αλλά και να μπορεί να προωθεί, να καθοδηγεί και να ελέγχει αποτελεσματικά την ανάπτυξη και επί του εδάφους

Πολεοδομικός Σχεδιασμός – μια διαφορετική άποψη

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι αναμφισβήτητα μια πολυδιάστατη, συμμετοχική διαδικασία η οποία αποτελεί το υπόβαθρο για την ορθολογική ανάπτυξη ενός τόπου. Στους στόχους του, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται, η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων και η βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων και της υπαίθρου, με γνώμονα αφενός τη διασφάλιση ποιοτικού περιβάλλοντος διαβίωσης και διεξαγωγής των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και αφετέρου την αναγνώριση της σημασίας και αξίας του φυσικού περιβάλλοντος, η οποία να εκφράζεται μέσω της λελογισμένης χρήσης και προστασίας του. Η επιτυχία του Πολεοδομικού Σχεδιασμού έγκειται σε μεγάλο βαθμό στην εφαρμογή αποτελεσματικών δημοκρατικών διαδικασιών συλλογικού σχεδιασμού και λήψης πολεοδομικών αποφάσεων.

Στον τόπο μας, τουλάχιστον, η θεσμοθετημένη διαδικασία του Πολεοδομικού Σχεδιασμού έχει έντονα πολιτική χροιά, με τους τεχνοκράτες (όσους έχουν την τεχνογνωσία) να μην διαδραματίζουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Η εμπλοκή δε των τοπικών κοινωνιών εκ των πραγμάτων δεν είναι ουσιαστική, είτε γιατί αυτό θεσμικά δεν προβλέπεται, είτε γιατί δεν διαθέτουν την εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία, ώστε με την καθοριστική συμβολή τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας Σχεδιασμού να δίνουν το δικό τους, τοπικό στίγμα.

Παρά το μεγάλο βήμα της εισαγωγής της πολεοδομικής νομοθεσίας τον Δεκέμβρη του 1990, το σύστημα εξακολουθεί να χωλαίνει, γιατί η κοινωνία δεν το δέχτηκε στο σύνολο της ως ένα αναγκαίο πλαίσιο που θα οδηγούσε στον εξορθολογισμό της ανάπτυξης για το ευρύτερο κοινό καλό. Αυτή η αποστασιοποίηση οδήγησε σε μια «αμυντική» στάση εκ μέρους των πολιτών και αντιμετωπίστηκε με επιφυλακτικότητα και δυσπιστία. Αποτέλεσμα ήταν, και εξακολουθεί να είναι, η επαναλαμβανόμενη οικοδομική αυθαιρεσία, με την αδυναμία επιβολής ελέγχου και τη συνεπαγόμενη ατιμωρησία, να γίνονται η πηγή πολλών δεινών στα πολεοδομικά δρώμενα του τόπου. Αυτά τα φαινόμενα αποτελούν καταστρατήγηση κάθε έννοιας δημοκρατίας και μέσω της ανοχής των αρμοδίων Αρχών, οδηγούν σε δραστική υπόσκαψη της ουσίας, των σκοπών και στόχων του Πολεοδομικού Σχεδιασμού, δημιουργώντας καταστάσεις και τετελεσμένα έξω από κάθε έννοια ορθολογισμού. Ένα πολεοδομικό σύστημα δεν αρκεί να είναι ικανό να παράγει σχέδια ανάπτυξης σε έγγραφα και χάρτες, αλλά και να μπορεί να προωθεί, να καθοδηγεί και να ελέγχει αποτελεσματικά την ανάπτυξη και επί του εδάφους, διαθέτοντας απαραιτήτως και τους μηχανισμούς πρόληψης και επιβολής του πολεοδομικού ελέγχου.

Χωρίς μια τέτοια δυνατότητα, τα πιο πάνω σχέδια, όσο ευφάνταστα κι αν είναι, πρακτικά δεν έχουν καμιά απολύτως ουσία ή χρησιμότητα. Σε σχέση με αυτή την πτυχή έχουμε ως κοινωνία σοβαρά περιθώρια βελτίωσης. Μετά από είκοσι και πλέον χρόνια εφαρμογής της πολεοδομικής νομοθεσίας, το όλο σύστημα αδυνατεί να δράσει προληπτικά, συχνά ακολουθώντας τις εξελίξεις.
Όσο περισσότερο ανεπτυγμένη είναι μια κοινωνία, τόσο πιο εξελιγμένο είναι και το πολεοδομικό της σύστημα και πιο ψηλά τα επίπεδα και η αποτελεσματικότητα του πολεοδομικού σχεδιασμού και προγραμματισμού. Αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο γιατί ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός είναι έκφραση της δημοκρατικότητας, των προτεραιοτήτων και οραμάτων μιας οργανωμένης κοινωνίας και των πολιτών της. Προσδοκώμενο παράγωγο αυτού του Σχεδιασμού είναι ένα ποιοτικό περιβάλλον ζωής, δραστηριοποίησης, αναψυχής, με την ποιότητα να εκφράζει την αρμονική συνύπαρξη, την ισορροπία, την κατανόηση αναγκών, τον αλληλοσεβασμό και την προνοητικότητα.

Η αποτελεσματικότητα του Πολεοδομικού Σχεδιασμού, ως πλαισίου ανάπτυξης, δεν εξαρτάται μόνο από την πολιτική ατζέντα της εκάστοτε εξουσίας ή την οξυδέρκεια των τεχνοκρατών οι οποίοι την υπηρετούν, αλλά είναι άμεσα συνυφασμένη και με την ωρίμανση των πολιτών, την κατανόηση/συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων, αλλά και των υποχρεώσεων τους και αποτελεί ένδειξη και μέτρο του απαιτούμενου σεβασμού των ορίων που αναπόφευκτα ο Σχεδιασμός συνεπάγεται.
Αυτή η ωρίμανση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι πηγαία. Προϋποθέτει συνεχή ενημέρωση, εκπαίδευση και υποβοήθηση στη δημιουργία ικανοτήτων εκ μέρους των πολιτών, με σκοπό τη συνειδητοποίηση του ρόλου τους στο πολεοδομικό, αναπτυξιακό γίγνεσθαι του τόπου και του οφέλους που προκύπτει από αυτή την εμπλοκή τους.
Τα πολεοδομικά εργαλεία, παράγωγα του Πολεοδομικού Σχεδιασμού, είναι ένα είδος «κοινωνικού συμβολαίου» με αμφίδρομες υποχρεώσεις και ευθύνες, τόσο για τους κρατούντες όσο και για την ευρύτερη κοινωνία. Οι πολίτες δεν μπορεί να είναι παθητικοί δέκτες ή απλοί θεατές στα διαδραματιζόμενα, αλλά έχουν δικαίωμα και σημαντική υποχρέωση να γνωρίζουν και να συνδράμουν στη διαμόρφωση, εξέλιξη και εφαρμογή τους. Από την άλλη ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός συχνά προχωρά ερήμην των πολιτών, αγνοώντας τη σημαντικότητα του τόπου και τις ιδιαιτερότητες των ανθρώπων του. Τείνουμε να ξεχνάμε τη μικροκλίμακα, όπου απαιτείται επιμέρους σχεδιασμός με βάση εξειδικευμένη γνώση των δεδομένων του κάθε «τόπου». Η έλλειψη αυτής της γνώσης οδηγεί στην διαμόρφωση «τόπων» χωρίς περιεχόμενο, στη διάβρωση των χαρακτηριστικών τους και τη σταδιακή

μετατροπή τους σε τυποποιημένα τοπία με κύριο γνώρισμα μια επαναλαμβανόμενη ουδετερότητα.

Ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός είναι εν κατακλείδι, προέκταση της κουλτούρας και των ευαισθησιών μιας κοινωνίας. Όταν τα μέλη αυτής της κοινωνίας αισθάνονται και είναι συμμέτοχοι, ενεργώντας ως υπεύθυνοι συνδημιουργοί του μέλλοντος της κοινωνίας αυτής, τότε και ο Σχεδιασμός συντείνει στην ανάπτυξη και ευημερία. Αυτό δεν υπονοεί μια σχέση υποταγής σε εκ των άνω επιταγές. Θεμιτή είναι η εποικοδομητική κριτική διάθεση με επιδίωξη, πάντοτε, ο σχεδιασμός να φτιάχνει ένα καλύτερο κόσμο, όπου οι άνθρωποι ζουν σε ένα πλούσιο από ευχάριστες εικόνες και εμπειρίες «ανοικτό εργαστήρι», όπου η αρχιτεκτονική αποκτά ανθρώπινο πρόσωπο με κατάλληλες σχεδιαστικές προσεγγίσεις που αφορούν την ένταξη, την κλίμακα, τη χρήση των σωστών υλικών. Σχεδιασμός που να εγγυάται την υγεία και την ασφάλεια, όπου υπάρχει μέριμνα για όλους και ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες. Σχεδιασμός άρρηκτα συνδεδεμένος με την οικολογία του τόπου και τα ιδιαίτερα ανθρώπινα, ανθρωποποίητα και φυσικά χαρακτηριστικά του. Πολεοδομικός Σχεδιασμός όπου όλα τα πιο πάνω έχουν βαθιά τις ρίζες τους στην αγάπη και στο σεβασμό της φύσης, του περιβάλλοντος και της ζωής, ανθρώπινης και μη, με συναίσθηση της εγγενούς αξίας και χρησιμότητας, όχι μόνο των βιοτικών, αλλά και αβιοτικών συστατικών στοιχείων της.

Ένα σημαντικό βήμα στα πλαίσια εκσυγχρονισμού της Πολεοδομικής Νομοθεσίας, έγινε με την ουσιαστική συμβολή και του ΕΤΕΚ, με τη θέσπιση των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρεκκλίσεις) Κανονισμών

Συμμετοχικότητα στη λήψη πολεοδομικών αποφάσεων

Ο όρος 'συμμετοχικότητα', σε διαδικασίες που αφορούν λήψη αποφάσεων ή διαμόρφωση πολιτικών για πολεοδομικά θέματα, εμπεριέχει την επιδίωξη για εμπλοκή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, όχι μόνο αρμοδίων για πολεοδομικά ή συναφή θέματα Αρχών, αλλά και του ευρύτερου κοινού, οργανωμένων φορέων/συνόλων, ακόμα και ιδιωτών, που έχουν έννομο συμφέρον και επηρεάζονται ή απλά ενδιαφέρονται για τα θέματα αυτά. Ιδανικά, η συμμετοχικότητα στη λήψη πολεοδομικών αποφάσεων εξυπακούει και την ενεργό συμμετοχή στον προγραμματισμό και στην κατάρτιση και αυτών ακόμα των αναπτυξιακών πλαισίων (Σχεδίων Ανάπτυξης) στα οποία εδράζονται οι εν λόγω αποφάσεις.

Ένα σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού της Πολεοδομικής Νομοθεσίας, έγινε με την ουσιαστική συμβολή του ΕΤΕΚ, με τη θέσπιση των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρεκκλίσεις) Κανονισμών. (Κ.Δ.Π. 309/99). Το νέο πλαίσιο εξέτασης αιτήσεων κατά παρέκκλιση προέκυψε σε απάντηση στην "ανεπάρκεια" και "αδιαφάνεια" του προϋπάρχοντος καθεστώτος για χαλαρώσεις. Με βάση τους νέους Κανονισμούς εγκαθιδρύθηκε το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων (ΣΥΜΕΠΑ) που για δέκα και πλέον χρόνια αποτελεί θεσμοθετημένο Σύμβουλο του Υπουργικού Συμβουλίου. Κύρια αρμοδιότητα του ΣΥΜΕΠΑ είναι η αξιολόγηση αιτήσεων και η υποβολή πλήρως αιτιολογημένων εισηγήσεων, αναφορικά με την άσκηση από το Υπουργικό Συμβούλιο της εξουσίας, που προβλέπεται με βάση το άρθρο 26(2) του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, για χορήγηση πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση των προνοιών των Σχεδίων Ανάπτυξης.

Ο ρόλος του ΣΥΜΕΠΑ ως ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου είναι πολύ ουσιαστικός, προσδίδοντας στην αξιολογική διαδικασία και στη λήψη αποφάσεων επί πολεοδομικών αιτήσεων για αναπτύξεις, περισσότερη διαφάνεια και συλλογικότητα. Με τη συμμετοχή σε αυτό εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του ΕΤΕΚ καθώς και ανεξάρτητων, εγνωσμένου κύρους στα πολεοδομικά θέματα μελών, ενδυναμώνεται η εκπροσώπηση ευρύτερων ομάδων της κοινωνίας και ενισχύεται η συμμετοχικότητα. Αυτά τα χαρακτηριστικά του νέου πλαισίου για παρεκκλίσεις, εκπηγάζουν και από την περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νομοθεσία, βοηθώντας έτσι στην εξάλειψη της αμφισβήτησης που προϋπήρχε σε σχέση με την ισότιμη μεταχείριση των πολιτών και της καχυποψίας αναφορικά με τον τρόπο που λειτουργούσε προηγουμένως το σύστημα χορήγησης πολεοδομικών αδειών κατά παρέκκλιση των Σχεδίων Ανάπτυξης.

Μέσα από τους σχετικούς Κανονισμούς προβλέπονται διαδικασίες οι οποίες υποβοηθούν, ώστε να διασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό η ενημέρωση και εμπλοκή επηρεαζομένων ή ενδιαφερομένων μερών, όπως επίσης και η διαφάνεια στην εξέταση των αιτήσεων. Ειδικά στις περιπτώσεις όπου προβλέπεται η διενέργεια Δημόσιων Ακροάσεων, τόσο η διαφάνεια, όσο και η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία επιτυγχάνονται σε μεγαλύτερο βαθμό.

Κάτι ανάλογο έγινε προσπάθεια να εδραιωθεί και μέσα από την σχετικά πρόσφατη θέσπιση διαδικασιών, με βάση το άρθρο 12 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, για διεξαγωγή δημόσιων ακροάσεων και συμμετοχή του κοινού, στο πλαίσιο εκπόνησης και αναθεώρησης Σχεδίων Ανάπτυξης. Οι πρόνοιες για δημόσια συμμετοχή, ώστε να παρασχεθούν οι πραγματικές ευκαιρίες για το κοινό να συμμετάσχει, προτού ληφθούν οι αποφάσεις που έχουν επιπτώσεις στους ιδίους ή στις κοινότητές τους, σε συνδυασμό με την προώθηση και θέσπιση δημοκρατικών διαδικασιών συμμετοχής του κοινού και στον πολεοδομικό σχεδιασμό/προγραμματισμό, είναι μια μέθοδος που έχει σκοπό να εξυψώσει τους συμμέτοχους οργανωμένους φορείς ή και απλούς πολίτες στο επίπεδο των ιθύνοντων. Μέσω της καθιέρωσης δημόσιων ακροάσεων και ανοικτών για το κοινό διαδικασιών ενθαρρύνεται ο διάλογος μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, των δημόσιων λειτουργών, των αντιπροσωπειών των πολιτών και ομάδων του πληθυσμού, καθώς και η έκφραση ιδεών, απόψεων και εισηγήσεων, εμπεδώνοντας έτσι την ενεργό συμμετοχή και τη συμβολή στην κοινοτική διαδικασία προγραμματισμού, ενισχύοντας παράλληλα τη δημοκρατία.

Η ενεργός δημόσια συμμετοχή μπορεί να βοηθήσει τους αρμόδιους για το σχεδιασμό να καταλήξουν στις βέλτιστες υπό τις περιστάσεις λύσεις και προτάσεις, με το να καταστούν ενήμεροι, όσοι έχουν την ευθύνη στη λήψη αποφάσεων για τις ανάγκες, τις προτεραιότητες και τις προτιμήσεις του κοινού και, με τη χρησιμοποίηση της πολύτιμης γνώσης της τοπικής κοινωνίας, να καταρτίσουν τις ανάλογες πολιτικές και προγράμματα. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους "συμμετοχής", όταν η συνεργασία αντιμετωπίζεται σαν μια αναγκαιότητα, μπορεί να οδηγήσει σε ουσιαστικότερη συμμετοχή και σε καλύτερες, δημιουργικότερες λύσεις στα επίμονα πολεοδομικά προβλήματα. Επιτρέπει στους αρμόδιους για το σχεδιασμό/προγραμματισμό να πάρουν τις αποφάσεις εκείνες που αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές κοινοτικές ανάγκες και αξίες, ενθαρρύνοντας την πίστη στη σκοπιμότητα και τη χρησιμότητα του προκύπτοντος αναπτυξιακού Σχεδίου ή προγράμματος, δίνοντας στην κοινότητα ένα προσωπικό στίγμα και δέσμευση ως προς την επιτυχία τους.

Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι ο αποτελεσματικός συμμετοχικός σχεδιασμός και προγραμματισμός εξαρτώνται από διάφορους αλληλένδετους παράγοντες. Η διαδικασία πρέπει να είναι αληθινά, "συμπεριλαμβάνουσα", με όλους τους συμμέτοχους και τις επηρεαζόμενες ομάδες που καλούνται να έχουν ισότιμο κατά το δυνατό ρόλο. Η θέση της κοινότητας, των πολιτών, πρέπει να έχει ουσιαστική βαρύτητα στη λήψη τελικής απόφασης. Εκτός αυτού, η κυβερνητική υποχρέωση για πλήρη υποστήριξη, με την παροχή οικονομικών και άλλων πόρων, πρέπει να θεωρείται δεδομένη και να είναι προφανής στους συμμετέχοντες. Οι τεχνοκράτες θα πρέπει να δίνουν σαφείς στόχους και να διευκολύνουν τη συμμετοχική διαδικασία ανοικτής διαβούλευσης, με την παροχή των κατευθυντήριων οδηγιών, της γνωμοδότησης και των εξειδικευμένων απόψεων καθώς και της έρευνας, ενώ οι συντονίζοντες τις διαδικασίες θα πρέπει να διαθέτουν ηγετικές και οργανωτικές ικανότητες και εμπειρία στην κοινοτική λειτουργία και οργάνωση, όπως και τη δυνατότητα να χειριστούν καταστάσεις όπου απαιτείται συναινετική κατάληξη, μέσα από την επίλυση διαφορών και τη σωστή διαχείριση συγκρουόμενων συμφερόντων. Βέβαια η σημαντικότερη πρόκληση δεν είναι η θέσπιση και μόνο διαδικασιών, αλλά η παραγωγική χρήση της τοπικής γνώσης μέσα από την ενεργό και ουσιαστική εμπλοκή των πολιτών. Στόχος είναι η δημιουργία και ανάπτυξη ικανοτήτων και η παροχή δυνατοτήτων στους πολίτες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν, να αξιολογήσουν και να υποβάλουν / θέσουν τα κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν επιλογές μεταξύ διαφορετικών εναλλακτικών πολεοδομικών πολιτικών και αναπτυξιακών στόχων και τρόπων εφαρμογής τους, τα οποία να εδράζονται στην κατανόηση των περιβαλλοντικών δυνατοτήτων και περιορισμών, καθώς και των πραγματικών αναγκών των κοινοτήτων τους.

Η δημιουργία ικανοτήτων είναι μια μακρά και συνεχής διαδικασία στην οποία λαμβάνουν μέρος όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και εξυπακούει ότι κάθε νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τη συμμετοχικότητα στη λήψη πολεοδομικών αποφάσεων θα είναι υποβοηθητικό και όχι απαγορευτικό ή περιοριστικό. Αυτή η διαδικασία διαλαμβάνει μεταξύ άλλων και μεθόδους ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, εξοπλίζοντας και τους πολίτες με την ικανότητα παραγωγικής συμμετοχής σε ομάδες, κατανόησης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων και διαμόρφωσης στρατηγικών και στόχων. Απαραίτητη προϋπόθεση για επιτυχή κατάληξη της διαδικασίας αυτής είναι η παροχή πρόσβασης στην πληροφόρηση, τη γνώση και την εκπαίδευση που θα δίνει στους πολίτες τα εχέγγυα να ενεργούν αποτελεσματικά, ως ισότιμοι συμμέτοχοι και διαμορφωτές των αναπτυξιακών πολιτικών και πλαισίων και κατά προέκταση του ιδίου του μέλλοντος τους.

Σε συνέχεια των πιο πάνω, ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Νεοκλής Συλικιώτης παρεμβαίνει καταθέτοντας τη δική του άποψη κάτω από τον τίτλο «Συμμετοχικότητα και Διαφάνεια στη λήψη πολεοδομικών αποφάσεων: Σύγκρουση Συμφερόντων, εμπόδια και υλοποίηση οράματος»

«Η σύγχρονη αντίληψη για αειφόρο ανάπτυξη έχει διαφοροποιήσει τα τελευταία χρόνια τις προτεραιότητες και τους στρατηγικούς μας στόχους σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη των πόλεων, των μικρότερων οικισμών και της υπαίθρου μας. Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γι' αυτό και καταγράφεται ως τέτοιος στην ίδια τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και διέπει πλέον όλες τις πολιτικές και τις δράσεις της Ένωσης. Κατά τρόπο ανάλογο, η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί κεντρικό άξονα της αναπτυξιακής πολιτικής της Κυβέρνησης μας και, κατά συνέπεια, οι αποφάσεις και πολιτικές μας για την περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη του τόπου διαμορφώνονται, λαμβάνονται και υλοποιούνται μέσα στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για προστασία του ευρύτερου περιβάλλοντος, προς όφελος μιας κοινωνίας πολιτών, όπου όλοι απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα και αισθάνονται ασφάλεια και εμπιστοσύνη, τόσο για το δικό τους μέλλον, όσο και το μέλλον των παιδιών τους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης είναι, προφανώς, η συμμετοχή του πολίτη και των φορέων που τον εκφράζουν σε διάφορα επίπεδα στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή των πολεοδομικών αποφάσεων. Εκείνων, δηλαδή, των αποφάσεων που καθορίζουν, ουσιαστικά, είτε

με άμεσο, είτε με έμμεσο τρόπο, τα χαρακτηριστικά και την ποιότητα του φυσικού, του δομημένου και του επιχειρησιακού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο εργαζόμαστε, ζούμε, ξεκουραζόμαστε και δημιουργούμε. Τέτοιες πολεοδομικές αποφάσεις λαμβάνονται κατά κανόνα στο πεδίο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, αλλά συχνά και στο πλαίσιο της άσκησης πολεοδομικού ελέγχου αιτήσεων για έργα ανάπτυξης.

Η Κυβέρνηση και το Υπουργείο Εσωτερικών έχουμε θέσει στο επίκεντρο της πολιτικής και των προσπαθειών μας την ουσιώδη αναβάθμιση των προοπτικών συμμετοχικότητας στις διαδικασίες λήψης πολεοδομικών αποφάσεων, αλλά και τη διασφάλιση της διαφάνειας, τόσο σε ότι αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνονται, όσο και τις παραμέτρους που λαμβάνονται υπόψη. Και αυτό, γιατί, επιπρόσθετα με όσα ανέφερα πιο πάνω, θεωρούμε πως οι διαδικασίες πολεοδομικού σχεδιασμού και άσκησης πολεοδομικού ελέγχου αποτελούν κατεξοχήν δημοκρατικές διαδικασίες, όπου οι συνθήκες διαφάνειας και συμμετοχικότητας, βελτιώνουν τόσο την ποιότητα των αποφάσεων, όσο και την κοινωνική τους αποδοχή. Μέρος της συνολικής μας προσπάθειας αποτελεί και η προτεραιότητα που αποδίδουμε στη μεταρρύθμιση του Πολεοδομικού Συστήματος, αναφορικά με το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό της Κύπρου.

Στο Πρόγραμμα Διακυβέρνησης του Προέδρου Χριστόφια προνοείται η συμπλήρωση της ιεραρχίας των Σχεδίων Ανάπτυξης, καθώς επίσης και η ανακατανομή ρόλων, εξουσιών και αρμοδιοτήτων στο επίπεδο του πολεοδομικού σχεδιασμού, ώστε αυτός να βρίσκεται πλησιέστερα στον πολίτη. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της εργασίας που απομένει για τη θεσμοθέτηση των νέων ρυθμίσεων για τη νομιμοποίηση αναπτύξεων και την έκδοση εκσυγχρονισμένων τίτλων ιδιοκτησίας, προγραμματίζουμε να προχωρήσουμε με ταχύτητα για την τροποποίηση της Πολεοδομικής Νομοθεσίας, ώστε να γίνει επιτέλους εφικτή η εκπόνηση και δημοσίευση του Σχεδίου για τη Νήσο και των Περιφερειακών Σχεδίων για ευρείες περιοχές της Κύπρου, η θεσμοθέτηση των Ρυθμιστικών Σχεδίων και η σταδιακή κατάργηση της Δήλωσης Πολιτικής, υποκαθιστώντας την με άλλους τύπους Σχεδίων, που θα εξειδικεύονται στις επιμέρους περιοχές αναφοράς τους.

Εξίσου μεγάλη σημασία αποδίδουμε στην ανακατανομή των εξουσιών εκπόνησης και έγκρισης των διαφόρων τύπων Σχεδίων Ανάπτυξης, για να επιτρέψουμε στις τοπικές κοινωνίες, μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να αναλάβουν πιο άμεσα την ευθύνη του σχεδιασμού των περιοχών τους. Ο άξονας αυτός της πολιτικής μας συναρτάται άμεσα με την ολοκλήρωση της εργασίας που με αποτελεσματικό και διαφανή τρόπο υλοποιούμε αυτή την περίοδο σε ό,τι αφορά τη ριζική μεταρρύθμιση του Χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Κύπρο. Ανεξάρτητα από την κοσμογονία των αλλαγών που επεξεργαζόμαστε, οι οποίες μεταβάλουν δραματικά το πολεοδομικό, και όχι μόνο, τοπίο στην Κύπρο, έχουμε ήδη διασφαλίσει τη σημαντικής κλίμακας αναβάθμιση της συμμετοχικότητας και διαφάνειας στο πεδίο του πολεοδομικού σχεδιασμού και κατά την υπό εξέλιξη διαδικασία τροποποίησης οκτώ Τοπικών Σχεδίων και της Δήλωσης Πολιτικής.

Η αναθεώρηση των Σχεδίων Ανάπτυξης αποτελεί για το Υπουργείο Εσωτερικών στρατηγική προτεραιότητα, εφόσον οι πολεοδομικές ρυθμίσεις που θα ενσωματωθούν σε αυτά θα επηρεάζουν τη ζωή του συνόλου των πολιτών και θα έχουν άμεσες επιπτώσεις στην οικονομία και την ανάπτυξη του τόπου μας για την επόμενη πενταετία.

Βασικό και καινοτόμο συστατικό των νέων διαδικασιών που ήδη εφαρμόζουμε είναι η διασφάλιση της άμεσης ενημέρωσης και συμμετοχής του πολίτη σε κάθε στάδιο μιας διαδικασίας που αναπόφευκτα έχει γίνει περίπλοκη και εξαιρετικά απαιτητική. Ορισμένες από τις νέες αυτές διαδικασίες προνοούνται στην Πολεοδομική Νομοθεσία, αλλά πολλές άλλες ρυθμίσεις που υλοποιούνται πηγάζουν από την ευαισθησία της Κυβέρνησης για ουσιαστική συμμετοχή του πολίτη στη διαμόρφωση των Σχεδίων Ανάπτυξης και για επαρκή ενημέρωση του για τις παραμέτρους της διαδικασίας.

Στο πλαίσιο των νέων ρυθμίσεων δόθηκε σε κάθε Τοπική Αρχή η ευκαιρία να ενημερωθεί και να συνεισφέρει στην τελική μορφή της Έκθεσης του Υπουργού για την αναθεώρηση των Τοπικών Σχεδίων. Επίσης, έχει παρασχεθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη και φορέα η δυνατότητα έγκαιρης υποβολής εισηγήσεων και απόψεων που λαμβάνονται υπόψη από το Πολεοδομικό Συμβούλιο για την τροποποίηση των Σχεδίων. Ταυτόχρονα, έχουν πραγματοποιηθεί από το Πολεοδομικό Συμβούλιο Δημόσιες Ακροάσεις, κατά τις οποίες δόθηκε η δυνατότητα δημόσιας κατάθεσης και παρουσίασης αντιπροσωπευτικών απόψεων και εισηγήσεων.

Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί πως για πρώτη φορά έχει ζητηθεί από όλες τις Τοπικές Αρχές να διοργανώσουν δημόσιες συζητήσεις πριν την επεξεργασία των προτάσεων που υπέβαλαν για την τροποποίηση των Σχεδίων. Προάγοντας τη διαφάνεια στη διαδικασία, έχουμε ζητήσει από κάθε Τοπική Αρχή να δημοσιοποιήσει τις προτάσεις που θα καταθέσει στο Κοινό Συμβούλιο, ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής διαφάνεια και ενημέρωση των πολιτών.

Στο επίπεδο της άσκησης πολεοδομικού ελέγχου είναι γνωστό πως η Κυβέρνηση αυτή έχει αποδώσει στον μελετητή σημαντικά περιθώρια αυτοελέγχου, τα οποία έχουμε αποφασίσει ότι θα διευρύνουμε στο αμέσως επόμενο διάστημα. Στο διαδίκτυο διατίθενται πληροφορίες αναφορικά με την πορεία μελέτης των αιτήσεων, ώστε κάθε μελετητής να γνωρίζει σε ποιο στάδιο βρίσκεται η επεξεργασία της αίτησης του. Αποδίδουμε τεράστια σημασία στην πλήρη μηχανογράφηση των εργασιών του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και προχωρούμε με συγκεκριμένα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Παράλληλα, ήδη έχουμε υποβάλει στη Βουλή των Αντιπροσώπων νομοσχέδιο για την εισαγωγή του αστικού αναδασμού, που αποτελεί ένα από τα δυναμικότερα μέτρα ενεργού πολεοδομίας και που θα λειτουργεί μέσα σε συνθήκες πλήρους διαφάνειας. Ταυτόχρονα, πολύ πρόσφατα το Υπουργικό Συμβούλιο έχει εγκρίνει νομοσχέδιο που προνοεί για τη μεταφορά αναπτυξιακών δικαιωμάτων μεταξύ ιδιοκτησιών που επηρεάζονται από συγκεκριμένες πολεοδομικές αποφάσεις. Οι δύο αυτές νέες νομοθεσίες θα αποτελέσουν εξαιρετικά χρήσιμα εργαλεία που θα επιτρέψουν, για πρώτη φορά μετά το 1990, την υλοποίηση των προνοιών των Σχεδίων Ανάπτυξης με συνέπεια και ορθό προγραμματισμό.

Θυμίζω, επίσης, πως η δέσμη των πέντε νομοσχεδίων, που έχουμε καταθέσει και συζητούνται ακόμη στη Βουλή των Αντιπροσώπων με τη σημαντική συμμετοχή και του ΕΤΕΚ, αποτελεί ουσιώδες βήμα για την υλοποίηση της στρατηγικής της Κυβέρνησης στον τομέα της ανάπτυξης. Η δέσμη αυτή εκφράζει την αντίληψη μας για τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζονται και επιλύονται χρόνιες και πολύπλοκες παθογένειες στις διαδικασίες αδειοδότησης, εκτέλεσης, έγκρισης και εγγραφής οικοδομικών έργων.
Οι παθογένειες αυτές αντιμετωπίζονται όχι με συνοπτικές, απλοϊκές ή πρόχειρες λύσεις. Επιχειρούμε να λύσουμε ή και να κόψουμε, όταν αυτό είναι αναγκαίο, τον σύγχρονο γόρδιο δεσμό της ανάπτυξης με προτάσεις καλά μελετημένες, συνολικές και ολοκληρωμένες, οι οποίες έχουν προκύψει μέσα από διαδικασίες ενός ανοικτού και διαφανούς διαλόγου και τη συμμετοχή όλων των πολιτικών δυνάμεων και των εμπλεκόμενων κοινωνικών εταίρων.
Έχω την πεποίθηση ότι από τα ανωτέρω προκύπτει με καθαρότητα πως η Κυβέρνηση μας αντιλαμβάνεται τις αρχές της συμμετοχικότητας και της διαφάνειας στις πολεοδομικές αποφάσεις. Ακόμα σημαντικότερα, προκύπτει το πώς υλοποιούμε στην πράξη τις πολιτικές μας επιλογές. Είμαστε βέβαιοι πως κάθε πολίτης, κάθε μελετητής, κάθε τοπική αρχή ήδη αισθάνονται τις αλλαγές και τις καινοτομίες. Δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε το έργο μας με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα».

Νεοκλής Συλικιώτης
Υπουργός Εσωτερικών

«Οι διαδικασίες πολεοδομικού σχεδιασμού και άσκησης πολεοδομικού ελέγχου αποτελούν κατεξοχήν δημοκρατικές διαδικασίες»

Την εφαρμογή στην πράξη μιας πολεοδομικής πολιτικής αναλύει ο Δήμαρχος Λεμεσού κ. Ανδρέας Χρίστου, επικεντρώνοντας στις απειλές και ευκαιρίες από την ανάπτυξη της πόλης μέσα από την ενίσχυση του ιστορικού κέντρου:
«Το ιστορικό κέντρο της Λεμεσού παρότι δεν είχε υποστεί τις βαριές συνέπειες του διαχωρισμού και της πράσινης γραμμής ως η Λευκωσία, για μια σειρά λόγους υπέστη πληθυσμιακή αφαίμαξη, ενώ τελευταία μετακινήθηκαν και πολυάριθμες κρατικές υπηρεσίες σε περιοχές εκτός του κέντρου.

Η σημαντική θετική αλλαγή ήλθε με την απόφαση για χωροθέτηση του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου (ΤΕΠΑΚ) στο κέντρο της πόλης, αποκαθιστώντας και αξιοποιώντας σειρά αξιόλογων διατηρητέων και μη κτηρίων – κρατικά και ιδιωτικά – και δημιουργώντας ταυτόχρονα μια μεγάλη δυναμική με τις ανάγκες για υπηρεσίες (διατροφής, ψυχαγωγίας κλπ), όπως και για στέγαση των φοιτητών και των εργαζομένων στο ΤΕΠΑΚ.
Αυτά τα νέα δεδομένα, αλλά και η σταθερή πολιτική του Δημοτικού Συμβουλίου για πλήρη ανάπτυξη και αξιοποίηση όλου του παραθαλάσσιου μετώπου της πόλης οδήγησαν σε σειρά σημαντικών εξελίξεων:

- *Την ολοκλήρωση της επιτυχημένης ανάπλασης της Ακτής Ολυμπίων με παρόμοιο, πρόσθετο έργο στην Ακτή Εναερίου.*
- *Την αποπεράτωση και παράδοση του αθλητικού πάρκου (Φυτίδιο Αθλητικό Κέντρο) στο χώρο του ΓΣΟ.*
- *Την έναρξη εργασιών για ανάπλαση του παλιού λιμανιού, το οποίο θα αποδοθεί στο κοινό ως χώρος περιπάτου, ψυχαγωγίας και αναψυχής, μαζί με τη χρήση του ως ψαρολίμανο.*
- *Την έναρξη εργασιών για το μεγαλόπνοο έργο της Μαρίνας σε περιοχή που εφάπτεται του ιστορικού κέντρου.*
- *Την απόφαση για πολεοδομική και χωροταξική μελέτη της μεγάλης παραθαλάσσιας περιοχής μεταξύ παλιού και νέου λιμανιού, υπό το φως μάλιστα της σταδιακής αποχώρησης από την περιοχή των υφιστάμενων βιομηχανικών μονάδων.*

Σε αυτά τα πλαίσια και υπό το φως των πιο πάνω εξελίξεων έγινε κατορθωτή η χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης τεσσάρων σημαντικών έργων που αφορούν το κέντρο της Λεμεσού:

1. *Πλήρης ανακατασκευή και ανακαίνιση του Παττιχείου Θεάτρου.*
2. *Δημιουργία γραμμικού πάρκου μήκος 6.5 χιλιομέτρων στον ποταμό Γαρύλλη.*
3. *Κατασκευή του παραθαλάσσιου πολυλειτουργικού πάρκου στην επίχωση.*
4. *Ανάπλαση του ιστορικού κέντρου της πόλης από τον ποταμό Γαρύλλη στα δυτικά μέχρι την οδό Ανεξαρτησίας στα ανατολικά.*

Θα αναφερθούμε εκτενέστερα μόνο στο τελευταίο από τα τέσσερα έργα, διότι συνάδει με το θέμα.

Στόχος του έργου είναι η αναστροφή της υφιστάμενης κατάστασης περιθωριοποίησης του κέντρου πόλης μέσα από σχεδιασμένες επεμβάσεις, κυκλοφοριακής διαχείρισης, οργάνωσης και ανάδειξης του. Γενικότερα αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της ζωτικότητας του κέντρου με έμφαση στη διατήρηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής.

Περιλαμβάνει μια σειρά από εργασίες ανάπλασης ως ακολούθως:

- *Ενίσχυση και υπογειοποίηση των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε όλη την έκταση του πυρήνα.*
- *Αποχετευτικό σύστημα ομβρίων υδάτων, όπου χρειάζεται.*
- *Ανακατασκευή πεζοδρομίων.*
- *Κατασκευή ποδηλατοδρόμων.*
- *Πλακόστρωση / επίστρωση δρόμων.*
- *Τοπιοτέχνηση σε επιλεγμένα σημεία.*
- *Δενδροφύτευση.*
- *Ενίσχυση ή αντικατάσταση οδικού φωτισμού.*
- *Διαμόρφωση μικρών πλατειών οι οποίες να αποτελούν χώρους για συνάθροιση και κοινωνικές δραστηριότητες.*
- *Μονοδρομήσεις και πεζοδρομήσεις δρόμων.*
- *Μέτρα κυκλοφοριακής διαχείρισης περιλαμβανομένων ειδικών ρυθμίσεων*

για περιορισμό των μετακινήσεων αυτοκινήτων και άλλων τροχοφόρων.

Το έργο έχει ως γνώμονα το σύνθετο λειτουργικό ρόλο που πρέπει να έχουν οι εν λόγω χώροι, ώστε να βοηθήσουν στην σύνδεση του κέντρου της πόλης με τις υπόλοιπες περιοχές.

Επιδιώκεται ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου του κέντρου σαν το επίκεντρο των κοινωνικών, πολιτιστικών και άλλων τοπικών δραστηριοτήτων που θα ικανοποιούν τις ανάγκες τόσο των κατοίκων της περιοχής, όσο και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου. Θα επιδιωχθεί και αποκατάσταση των όψεων των κατοικιών, σε επιλεγμένα σημεία του κέντρου της πόλης, για προστασία του παραδοσιακού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα της περιοχής και διατήρηση της συνοχής του πολεοδομικού ιστού.

Κεντρικός στόχος του έργου είναι η ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση και η αναβίωση του κέντρου της Λεμεσού.

Οι στόχοι του έργου αναλυτικότερα είναι οι εξής:

- *Θα προσφέρει κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση στην περιοχή.*
- *Θα δημιουργήσει την κατάλληλη υποδομή για εναλλακτικούς τρόπους διακίνησης (π.χ. περπάτημα, ποδήλατο).*
- *Θα συμπληρώσει και ιεραρχήσει το οδικό δίκτυο έτσι ώστε να διοχετεύει τη ροή των αυτοκινήτων σε επιλεγμένους κύριους άξονες, για να υπάρξει αποφόρτιση των τοπικών δρόμων.*
- *Οι τοπικοί δρόμοι θα μετατραπούν σε δρόμους ήπιας κυκλοφορίας ή πεζόδρομους.*
- *Με τα νέα έργα έμφαση θα δίδεται στον πεζό, στο ποδήλατο και στο λεωφορείο.*
- *Θα διασφαλίζει την εύκολη διακίνηση για πεζούς και ποδηλάτες και τη σύνδεση των ανοικτών χώρων μέσα από ένα ολοκληρωμένο δίκτυο πεζόδρομων.*
- *Θα διασφαλίζει τη διάθεση χώρων στάθμευσης εργαζομένων και πελατών σε ενιαίους χώρους και την παροχή διευκολύνσεων για σκοπούς στάθμευσης και τροφοδοσίας.*
- *Θα ανασυγκροτήσει το δίκτυο δημοσίων μεταφορών με τρόπο που να μη συγκρούεται με άλλους τρόπους διακίνησης και να εξυπηρετεί όλη την έκταση του κέντρου της πόλης.*
- *Θα βελτιώσει τη σύνδεση της παραλιακής λεωφόρου με τη λεωφόρο Φρ. Ρούσβελτ αναβαθμίζοντας την υφιστάμενη εκατέρωθεν της νησίδας Τάλια και Θουκή.*
- *Θα αξιοποιηθούν οι αστικοί ελεύθεροι χώροι / πλατείες.*
- *Θα σημανθούν και αναδειχθούν κάποια μνημεία και αξιόλογα κτίσματα τα οποία πρέπει να είναι ορατά από απόσταση.*
  Τα μέτρα κυκλοφοριακής διαχείρισης που προτείνονται περιλαμβάνουν:
- *Μονοδρομήσεις βασικών δρόμων του κέντρου.*
- *Περιορισμό των προσβάσεων σε κύριους δρόμους.*
- *Πεζοδρομήσεις περιοχών.*
- *Έλεγχο και αυστηρή αστυνόμευση της στάθμευσης.*
- *Λωρίδες αποκλειστικής κυκλοφορίας λεωφορείων.*
- *Σωστή και ομοιόμορφη σήμανση εισόδου / εξόδου και τρόπου διακίνησης στην περιοχή (πινακίδες κατευθύνσεων, ονομασίες οδών κλπ).*
  Πιστεύουμε ακράδαντα ότι το σύνολο των έργων που γίνονται στο κέντρο της πόλης και γύρω από αυτό, περικλείουν κατά κύριο λόγο σημαντικές ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, για τόνωση της εμπορικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, για δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και νέων επαγγελμάτων και – με την ίδρυση του ΤΕΠΑΚ – τόνωση της κοινωνικής και πολιτιστικής παρουσίας που ποτέ δεν είχε το κέντρο».

Ανδρέας Χρίστου
Δήμαρχος Λεμεσού

Οδική Ασφάλεια

Ευαισθητοποιημένο το Επιμελητήριο για την οδική ασφάλεια ανέπτυξε ποικίλη και συντονισμένη δράση, με αποτέλεσμα σήμερα να είναι βασικός εταίρος στη δημιουργία πολιτικής στο θέμα, συμμετέχοντας θεσμοθετημένα στο Παγκύπριο Συμβούλιο Οδικής Ασφάλειας.

Το «Στρατηγικό Σχέδιο για την Οδική Ασφάλεια 2002 – 2006» που εκπόνησε το ΕΤΕΚ για τη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων και των νεκρών σε τροχαία ατυχήματα κατά 20% αποτελεί την επίσημη πολιτική του Κράτους ως προς την αντιμετώπιση του προβλήματος. Το Δεκέμβριο του 2005 το Επιμελητήριο συνυπογράφει από τους πρώτους φορείς/οργανισμούς στην Κύπρο την «Ευρωπαϊκή Χάρτα Οδικής Ασφάλειας» αναλαμβάνοντας τη δέσμευση για προώθηση δράσεων για τη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων.

Η «Ευρωπαϊκή Χάρτα Οδικής Ασφάλειας» είναι μια συμμετοχική πλατφόρμα αποτελούμενη από εταιρίες, συλλόγους, ερευνητικούς οργανισμούς και δημόσιες αρχές, οι οποίες αναλαμβάνουν να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένες δράσεις και μοιράζονται τις ορθές πρακτικές τους με στόχο να επιλύσουν τα προβλήματα οδικής ασφάλειας που αντιμετωπίζουν στο καθημερινό τους περιβάλλον.

Το Επιμελητήριο συμμετέχει ενεργά σε Ευρωπαϊκά Ερευνητικά Προγράμματα για την Οδική Ασφάλεια, όπως το «ROSE 25: Road Safety Education Targeted at Young People», το «SUPREME: Summary and Publication of Best Practices of the European Union» και τα SARTRE 3 & 4 «Social Attitudes in Road Traffic Risk in Europe». Εκδίδει σχετικό ενημερωτικό υλικό, διοργανώνει σεμινάρια και διαλέξεις με στόχο την ευαισθητοποίηση των πολιτών και των αρχών και τη χάραξη της αποτελεσματικότερης δυνατής πολιτικής.

Το Επιμελητήριο ανέπτυξε ποικίλη και συντονισμένη δράση για την οδική ασφάλεια με αποτέλεσμα σήμερα να είναι βασικός εταίρος στη δημιουργία πολιτικής στο θέμα αυτό

Πολιτιστική κληρονομιά

Η δράση και οι θέσεις του ΕΤΕΚ τόσο για την προστασία όσο και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς εκφράζονται μέσω επιτροπών, μελετών, εκπροσωπήσεων, παρεμβάσεων για θέματα που προκύπτουν αλλά και μέσω διαλέξεων- ημερίδων και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων που λαμβάνει μέρος. Πάγιες θέσεις του ΕΤΕΚ είναι:

- Η δημιουργία Αρχείου Μνημείων.
- Η προστασία/ανάδειξη αλλά και σωστή διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Παρέμβαση και γνωμοδότηση.
- Βελτίωση της νομοθεσίας και κινήτρων για τα Αρχαία Μνημεία και Διατηρητέα και δημιουργία μητρώου νεώτερων αξιόλογων οικοδομών.
- Επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων όλων των εμπλεκομένων για τη σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και το σωστό τρόπο αποκατάστασης.

Έμπρακτη προσπάθεια του ΕΤΕΚ να έχει μια πιο καθοριστική προσφορά στον πολιτισμό είναι και η επικείμενη δημιουργία του πολιτιστικού και Εκπαιδευτικού κέντρου του Επιμελητηρίου, δίπλα από το υφιστάμενο οίκημα του στη Λευκωσία.
Μέλη του ΕΤΕΚ συμμετείχαν σε επιτροπές του Ελληνικού ICOMOS (International Council on Monuments and Sites). Αργότερα συστάθηκε επιτροπή για την δημιουργία Κυπριακού ICOMOS μέχρι και το 2003. Ακολούθως συστάθηκαν επιτροπές Μνημείων που καθοδηγούν και συμβουλεύουν το ΕΤΕΚ σε θέματα της αρμοδιότητας τους.
Το ΕΤΕΚ κλήθηκε πολλάκις στη Βουλή για να γνωμοδοτήσει σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς όπως:

- Τη διάσωση των τοιχογραφιών της εκκλησίας Αγίας Νάπας στη Λεμεσό.
- Τον «Περί Ανέγερσης Μνημείων και Αγαλμάτων σε ανοικτούς χώρους και οδούς Νόμο».
- Τον «περί διατηρητέων οικοδομών Νόμο.
- Την προστασία, συντήρηση και αποκατάσταση μουσουλμανικών μνημείων και τεμένων.
- Τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και σύνταξης αρχείου κτηρίων προς διατήρηση.

Το ΕΤΕΚ εκπροσωπείται στην επιτροπή Διατήρησης Πολιτιστικής κληρονομιάς του κυπριακού οργανισμού τυποποίησης και στην εθνική επιτροπή για τη διοργάνωση της Ευρωπαϊκής ημέρας κληρονομιάς.
Σημαντική ήταν επίσης η συμμετοχή μελών του ΕΤΕΚ σε εργαστήριο για την παρακολούθηση της σύμβασης της Γρανάδα για την αρχιτεκτονική κληρονομιά.
Δεν ήταν λίγες οι παρεμβάσεις του ΕΤΕΚ προς φορείς που κατέστρεφαν την πολιτιστική κληρονομιά, διασώζοντας μνημεία ενώ άλλοτε σταμάτησε φορείς από το να κάνουν αναπτύξεις που θα ζήμιωναν το πολιτιστικό μας περιβάλλον όπως για παράδειγμα:

- Διάσωση του Αρχοντικού Πούλια και της στοάς Σταυρίδη στη Λευκωσία και των Αποθηκών Θεοδοσίου στη Λεμεσό.
- Στήριξη στην απόφαση για πεζοδρομοποίηση των οδών Λήδρας και Ονασαγόρου στην Παλιά Λευκωσία.
- Παρέμβαση προς την εκκλησιαστική επιτροπή του Ναού Αποστόλου Βαρνάβα και Αγίου Μακαρίου στο Στρόβολο για αυθαίρετες παρεμβάσεις. Για τους ίδιους λόγους έγινε παρέμβαση και για τη Μονή Μακεδονίτισσας.
- Παρέμβαση προς την Αρχιεπισκοπή Κύπρου για την ανοικοδόμηση του Νέου Καθεδρικού Ναού και προς την Επισκοπή Πάφου για την ανοικοδόμηση του Νέου Καθεδρικού Ναού Πάφου.
- Παρέμβαση προς το Υπουργείο Παιδείας για το θέμα της αποκατάστασης του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Κατά καιρούς δημιουργήθηκαν ομάδες εργασίας που εκπόνησαν αποτυπώσεις και μελέτες όπως για παράδειγμα μετά το σεισμό στην Πάφο.
Σε συνεργασία με το χωριό Πέρα Ορεινής υπέγραψε πρωτόκολλο με τίτλο «Πολιτιστικός Μάης '97» ενώ σε άλλη περίπτωση έγιναν μελέτες για έλεγχο στατικών και αντισεισμικών μελετών σε κατασκευαστικά σχέδια ξύλινων κατασκευών και σκεπάστρων σε αρχαιολογικούς χώρους.
Το ΕΤΕΚ συνεργάζεται με την UNOPS για προώθηση δικοινοτικών προγραμμάτων. Στα πλαίσια αυτά έγινε μελέτη και ακολούθως αποκατάσταση και βελτίωση των βοηθητικών κτηρίων του τεμένους Χαλά Σουλτάν Τεκέ στη Λάρνακα. Ετοιμάστηκε μελέτη επίσης με τίτλο «Παρούσα κατάσταση των κτηρίων της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα».
Σημαντική ήταν η συνεισφορά του Επιμελητηρίου στο διάλογο για εξεύρεση τρόπου συνύπαρξης του Νέου Δημοτικού Μεγάρου Λευκωσίας και Αρχαιολογικών Ευρημάτων.
Με πρωτοβουλία του ΕΤΕΚ δημιουργείται η πλατφόρμα για την Έρευνα και Τεχνολογία στον τομέα των κατασκευών μια εκ των ομάδων εργασίας της οποίας είναι και η «Ομάδα Πολιτιστικής Κληρονομιάς».
Το ΕΤΕΚ έλαβε μέρος σε Ευρωπαϊκά Ερευνητικά προγράμματα με επίκεντρο την πολιτιστική κληρονομιά όπως τα LEONARDO, CITADEL και «Byzantium early Islam» και διοργάνωσε ημερίδες με στόχο την επιμόρφωση των μελών του όπως:

- Γενικές αρχές και εφαρμογές αποκατάστασης μνημείων και ιστορικών κατασκευών .
- Σεισμοί και Μνημεία - Δομική Αποκατάσταση.
- Η Διεπιστημονικότητα στην αποκατάσταση της Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
- Σχέδια Διαχείρισης των ιστορικών Πόλεων της Μεσογείου και βιωσιμότητα .

Αποκαλυπτήρια τοιχογραφίας σε διατηρητέα οικοδομή του ΕΤΕΚ

Το οίκημα του ΕΤΕΚ στη Λευκωσία

Για τεχνικά θέματα, ο κύριος λόγος είναι πρώτιστα τεχνοοικονομικός και για το λόγο αυτό θα πρέπει να προσεγγίζονται με τη μέγιστη σοβαρότητα και να μένουν μακριά από πολιτικά και άλλα συμφέροντα

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνοοικονομική ανάλυση πριν τη λήψη πολιτικών αποφάσεων για σημαντικά ζητήματα

Είτε το θέμα αφορά την αναθεώρηση των πολεοδομικών ζωνών, είτε την επίλυση του υδατικού προβλήματος, είτε την έλευση του φυσικού αερίου, το ΕΤΕΚ πιστεύει ότι η Πολιτεία έχει υποχρέωση πριν τη λήψη απόφασης να τεκμηριώνει τεχνοοικονομικά και να ενημερώνει με διαφάνεια τους πολίτες. Δημόσιες συζητήσεις από τις οποίες απουσιάζει η βάσανος της επιστημονικής τεκμηρίωσης είναι, εκ προοιμίου, μη παραγωγικές και καμιά φορά ακόμη και ζημιογόνες για το θέμα που εξετάζουν. Ενώ εύλογα ερωτήματα που εγείρονται από τον απλό πολίτη πρέπει να αναλύονται και με συνέπεια να απαντώνται με επάρκεια. Παρατηρούμε τις πλείστες φορές με μεγάλο προβληματισμό τη Βαβέλ που δημιουργείται από τις δηλώσεις και αποκλίνουσες εκτιμήσεις διαφόρων, αρμοδίων και μη, φορέων και ατόμων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σύγχυσης στον πολίτη, αλλά και ανησυχίας για την ορθότητα των χειρισμών που γίνονται.

Το Επιμελητήριο υπογραμμίζει ότι για τεχνικά θέματα και θέματα μηχανικής, ο κύριος λόγος είναι πρώτιστα τεχνοοικονομικός και για το λόγο αυτό θα πρέπει να προσεγγίζονται με τη μέγιστη σοβαρότητα και να μένουν μακριά από πολιτικά και άλλα συμφέροντα, που δυστυχώς φαίνεται να επηρεάζουν ορισμένες από τις τοποθετήσεις που γίνονται. Ως εκ τούτου οι όποιες απόψεις και προβληματισμοί κατατίθενται θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πολλαπλές παραμέτρους του θέματος, να είναι συγκεκριμένες σε σχέση με τις αδυναμίες που εντοπίζονται και να συνοδεύονται κατά το δυνατόν από εισηγήσεις για την πορεία που θα πρέπει να ακολουθηθεί.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο, σεβόμενο το δικαίωμα του καθενός να τοποθετείται σε σημαντικά θέματα για τον τόπο, επιθυμεί όλοι οι εμπλεκόμενοι να λειτουργούν με τρόπο εποικοδομητικό χωρίς να αγνοούν ότι, πέρα από τις αναντίλεκτα σημαντικές και πολυεπίπεδες πολιτικές διαστάσεις του, το κάθε τέτοιο θέμα παραμένει κατά βάση τεχνικό και, ως προς τούτες τις πτυχές του, θα πρέπει απαραίτητα να αντιμετωπίζεται ως τέτοιο.

Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη στους τομείς της μηχανικής επιστήμης

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η γνώση είναι ο κυρίαρχος παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης στις σύγχρονες οικονομίες και, για το λόγο αυτό, τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και άλλες ανεπτυγμένες χώρες έχουν αποφασίσει να επενδύσουν σημαντικούς πόρους στην παραγωγή και αξιοποίηση νέας επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης.

Περαιτέρω, η έρευνα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς συνεισφέρει στην ανάπτυξη με θέσεις εργασίας και παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και νέας γνώσης, στην επίλυση προβλημάτων υγείας, περιβάλλοντος, ενέργειας και κοινωνικής συνοχής και στην εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού.

Η Κύπρος διαθέτει ερευνητικό δυναμικό υψηλής ποιότητας τόσο εντός της χώρας, όσο και στο εξωτερικό. Παρόλα αυτά η Κύπρος υστερεί σημαντικά, σε σχέση με άλλες χώρες, όσον αφορά το ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) που αφιερώνει στην έρευνα και ανάπτυξη με μόνο 0,45% και έχει μεγάλο δρόμο να διανύσει μέχρι να φθάσει στο επιδιωκόμενο 1% επί του ΑΕΠ.

Το Επιμελητήριο είχε από νωρίς θέσει ως προτεραιότητα του την ενημέρωση και εμπλοκή του σε ερευνητικά και ευρωπαϊκά Προγράμματα. Το ΕΤΕΚ περαιτέρω επεδίωξε την ενθάρρυνση των μηχανικών στη συμμετοχή τους σε ερευνητικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και δεσμεύτηκε να παρέχει διοικητική και άλλη υποστήριξη σε όσα μέλη επιθυμούν να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα.

Στα 20 χρόνια παρουσίας του το Επιμελητήριο συμμετείχε σε τουλάχιστον 20 χρηματοδοτούμενα ερευνητικά ή και ευρωπαϊκά προγράμματα με θέματα την αειφόρο κατασκευαστική ανάπτυξη, την οδική συμπεριφορά και ασφάλεια, την ενεργειακή απόδοση στα κτίρια, τον σχεδιασμό και εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής, τη προστασία του περιβάλλοντος, την εφαρμογή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη βελτίωση της ποιότητας των οικοδομικών υλικών.

Πλατφόρμα για την Έρευνα και την Τεχνολογία στις Κατασκευές στην Κύπρο

Ο τομέας των κατασκευών αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της κυπριακής οικονομίας. Ο κλάδος αυτός έχει μια μέση συνεισφορά της τάξης του 9% στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, ενώ μέχρι και το 2008 επέδειξε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η ακαθάριστη αξία παραγωγής του τομέα ξεπερνά τα 2 δις. ευρώ με ένα μεγάλο ποσοστό να αποτελεί προστιθέμενη αξία. Ο κλάδος απασχολεί πέραν των 30 χιλιάδων ατόμων περίπου, δηλαδή 10% του επικερδώς απασχολούμενου πληθυσμού. Δεδομένου μάλιστα ότι η κάθε θέση εργασίας σε αυτόν δημιουργεί 2 επιπλέον θέσεις εργασίας στην οικονομία, σε σημαντικούς παραγωγικούς και επιχειρηματικούς τομείς, στους οποίους η Κύπρος εξακολουθεί να διαθέτει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, απαιτείται να ληφθούν μελετημένα και ολοκληρωμένα μέτρα για την βιωσιμότητά τους. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων του

κατασκευαστικού τομέα είναι εφικτή, αρκεί να ενισχυθεί με τρόπο σοβαρό και συστηματικό η απασχόληση, η ανάπτυξη, η παραγωγικότητα, η ποιότητα και η ασφάλεια.

Ένα από τα διαχρονικά προβλήματα του κλάδου είναι η μειωμένη συμβολή του Βιομηχανικού – Κατασκευαστικού κλάδου σε θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, η οποία οδηγεί στη διάβρωση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας του. Η κυπριακή κατασκευαστική βιομηχανία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα ποιότητας, ασφάλειας και παραγωγικότητας, που απαιτούν άμεσες ερευνητικές δράσεις για την επίλυση τους και οι οποίες πρέπει να ενθαρρυνθούν. Επίσης σημαντική μερίδα των μηχανικών με ειδικότητα στις κατασκευές, ασχολούνται με την παραγωγή έργων και έχουν πολύ περιορισμένη έως ανύπαρκτη συμμετοχή στα θέματα εξέλιξης της τεχνολογίας των κατασκευών της βελτίωσης της ποιότητας και της καινοτομίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω το ΕΤΕΚ, με πρωτοβουλία του και κινούμενο μέσα στα πλαίσια της ευρύτερης ευρωπαϊκής αντίληψης για δημιουργία εθνικών πλατφόρμων για την έρευνα σε διάφορους τομείς της οικονομίας, πρότεινε τη δημιουργία της Πλατφόρμας για την Έρευνα και την Τεχνολογία στις Κατασκευές στην Κύπρο (ΠΕΤΕΚΚ).

Η ΠΕΤΕΚΚ ολοκλήρωσε το 2010 την εκπόνηση της στρατηγικής ατζέντας για την έρευνα και την τεχνολογία τον τομέα των κατασκευών στην Κύπρο. Στην ατζέντα καταγράφονται και τεκμηριώνονται για πρώτη φορά στην Κύπρο οι ερευνητικές προτεραιότητες και οι ανάγκες της κατασκευαστικής βιομηχανίας σε θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Η ατζέντα της ΠΕΤΕΚΚ αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά στο μελλοντικό σχεδιασμό εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων και ευελπιστεί να καλύψει ένα σημαντικό κενό που παρατηρείται στη διαδικασία αυτή σήμερα.

Περαιτέρω η ατζέντα που ετοιμάστηκε θα παρουσιαστεί σε όλους τους αρμόδιους φορείς και η ΠΕΤΕΚΚ αναμένει ότι θα ενεργοποιήσει τη συμβολή του βιομηχανικού κλάδου και θα βελτιώσει τις επιδόσεις έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στην κατασκευαστική βιομηχανία, θα συμβάλει στην ενίσχυση της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας του κυπριακού κατασκευαστικού κλάδου, αλλά και στην επεξεργασία και εφαρμογή των αναγκαίων τομεακών πολιτικών και πρακτικών.

Επένδυση στον Μηχανικό

Η προσφορά των Κύπριων μηχανικών στην ανάπτυξη της χώρας, αλλά και γενικότερα προς την κοινωνία, υπήρξε σημαντική πριν ακόμα από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ωστόσο, με την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο ρόλος των μηχανικών αποδείχθηκε ακόμη πιο καθοριστικός. Το 1960 μεταφέρονται στο νεοσύστατο ανεξάρτητο κράτος αρμοδιότητες που αφορούν τη λήψη σημαντικών στρατηγικών αποφάσεων, οι οποίες προηγούμενα λαμβάνονταν από την αποικιοκρατική κυβέρνηση. Ταυτόχρονα, οι Κύπριοι αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου ευθύνες που για δεκαετίες βάρυναν τη Βρετανική Αυτοκρατορία. Αργότερα, και με την καταστροφή που επέφερε στη χώρα η τουρκική εισβολή, ο κρίσιμος ρόλος των Κύπριων μηχανικών στην ανοικοδόμηση της χώρας αναπόφευκτα αναδεικνύεται εκ νέου αφού, στην προσπάθεια αντιμετώπισης της τραγωδίας, απαιτείται η έντονη δραστηριοποίηση των Κύπριων μηχανικών για έργα στέγασης των προσφύγων, για την αποκατάσταση των ζημιών αλλά και για την ανόρθωση των υποδομών της χώρας.

Ο ρόλος των μηχανικών υπήρξε λοιπόν ιδιαίτερα σημαντικός πριν ακόμη την ίδρυση του Τεχνικού Επιμελητηρίου. Αυτή η καίρια ανάμιξη των μηχανικών σε όλο το φάσμα της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας του τόπου αποτέλεσε ένα εκ των πλέον σημαντικών λόγων που ώθησαν τους πρωτεργάτες ίδρυσης του Τεχνικού Επιμελητηρίου στις κινητοποιήσεις της δεκαετίας του 1980. Βασικό αίτημα τους, η αναγνώριση του ρόλου του μηχανικού στην ανάπτυξη της κοινωνίας και η απόδοση στον τεχνικό κόσμο του ρόλου που δικαιωματικά του ανήκει.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι ο νομοθέτης περιέλαβε τούτη ακριβώς την παράμετρο στην ίδια τη νομοθεσία του Επιμελητηρίου. Σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Νόμου, ο ομολογουμένως ιδιαίτερα φιλόδοξος σκοπός ίδρυσης του Τεχνικού Επιμελητηρίου είναι: «η προαγωγή της επιστήμης στους διάφορους τομείς που σχετίζονται με την ειδικότητα των μελών του, της μηχανικής και της τεχνολογίας γενικά και την ανάπτυξή τους για αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας».

Με την ίδρυση λοιπόν του ΕΤΕΚ δίνεται πλέον, και με βάση το νόμο, η αρμοδιότητα στον τεχνικό κόσμο να μελετά «οποιαδήποτε επιστημονικά, τεχνικά, τεχνοοικονομικά ή αναπτυξιακά θέματα, που σχετίζονται με οποιοδήποτε κλάδο της μηχανικής επιστήμης και να διατυπώνει απόψεις» [Άρθρο 5]. Τούτος ο ρόλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, δηλαδή η διαμόρφωση τεκμηριωμένης άποψης, μέσα από τον προβληματισμό και την ανταλλαγή απόψεων των καθ' ύλη ειδικών για τα σημαντικά τεχνικά θέματα που σχετίζονται με τη μηχανική επιστήμη και απασχολούν τον τόπο, ενώ σίγουρα αποτελεί σημαντική δικαίωση των ίδιων των Κυπρίων μηχανικών, είναι σημαντικότερο να αναγνωριστεί ότι αποτελεί κατάκτηση της ίδιας της κυπριακής κοινωνίας.

Ο Νέος Μηχανικός:
εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση

Με την ίδρυση του ΕΤΕΚ ο τίτλος του μηχανικού αποδίδεται πλέον, βάσει νομοθεσίας, αποκλειστικά και μόνο σε προσοντούχα άτομα. Ενόψει της εξέλιξης αυτής ρυθμίζονται τα δικαιώματα και προνόμια των μηχανικών, οι υποχρεώσεις τους έναντι των συναδέλφων τους αλλά και, κυριότερα, έναντι των εντολέων τους.

Από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης του Τεχνικού Επιμελητηρίου γίνεται αντιληπτό ότι η ραγδαία εξέλιξη της μηχανικής, αλλά και της τεχνολογίας γενικότερα μέσα από την έρευνα, καθιστούσαν απαραίτητη την ανάγκη διερεύνησης τρόπων για συνεχή αναβάθμιση του επαγγέλματος. Σε σύντομο χρονικό διάστημα, μετά από την ίδρυση του Επιμελητηρίου, επιβεβαιώνεται ότι αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με την εισαγωγή πρόσθετων απαιτήσεων, πέρα από εκείνες που αφορούν τα ακαδημαϊκά προσόντα των μηχανικών. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι μηχανικοί, πέρα από τις ακαδημαϊκές τους γνώσεις, «εξοπλίζονται» συνεχώς και κατάλληλα με τις απαραίτητες γνώσεις που θα τους επιτρέψουν να ανταποκριθούν με μεγαλύτερη επάρκεια στις διαρκώς αυξανόμενες υποχρεώσεις τους.

Στο πλαίσιο τούτο το Τεχνικό Επιμελητήριο προχώρησε στις αρχές του νέου αιώνα δυναμικά και πέτυχε το 2005 την ίδρυση και λειτουργία του Κέντρου Εκπαίδευσης ΕΤΕΚ, γνωστό ως ΚΕΕ. Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του το Κέντρο πέτυχε σε μεγάλο βαθμό τον αρχικό στόχο που είχε τεθεί που αφορούσε την προσφορά, προς τους μηχανικούς, της δυνατότητας παρακολούθησης, έναντι χαμηλού κόστους, που να διασφαλίζει τη βιωσιμότητα του κέντρου, εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών σεμιναρίων, συνεδρίων, ημερίδων και άλλων εκδηλώσεων. Εκ των βασικών στόχων των εκπαιδευτικών εκδηλώσεων που διοργανώνονται, από το ΚΕΕ είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μηχανικών σε τεχνικά θέματα που ενώ είναι σημαντικά για την ορθή άσκηση του επαγγέλματος, εντούτοις δεν περιλαμβάνονται στη διδακτική ύλη ακαδημαϊκών προγραμμάτων. Περαιτέρω, μέσα από τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνονται, επιτυγχάνεται η ενημέρωση των μηχανικών όσον αφορά το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει την άσκηση του επαγγέλματος του μηχανικού στην Κύπρο. Για το σκοπό αυτό, στα προγράμματα εκπαίδευσης του Κέντρου περιλαμβάνονται τόσο προγράμματα που αφορούν νομοθεσίες, όσο και άλλα που έχουν σχέση με εξειδικευμένες νομοθεσίες, για τον κάθε κλάδο ξεχωριστά.

Οι προσπάθειες όμως του ΕΤΕΚ δεν σταματούν σε αυτό. Το 2008, το ΕΤΕΚ προχωρά στην επεξεργασία πρότασης που περιλαμβάνει τις απαιτήσεις υποχρεωτικής πλέον εκπαίδευσης, δομημένης πρακτικής άσκησης αλλά και εξετάσεων για σκοπούς εγγραφής. Περαιτέρω, στην πρόταση περιλαμβάνεται και η διερεύνηση άλλων τρόπων που να διασφαλίζουν ότι τα μέλη του ΕΤΕΚ θα έχουν πλέον, πέραν από τα απαραίτητα ακαδημαϊκά εφόδια, τις απαραίτητες πρακτικές γνώσεις, για τους κλάδους που απαιτείται, για τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από σχετικές με την άσκηση του επαγγέλματος νομοθεσίες.

Το 2010, μετά από μεγάλη προσπάθεια που περιλάμβανε τη συλλογή απόψεων από τους εκπροσώπους όλων των κλάδων, αποστολή ερωτηματολογίων, ετοιμασία σχετικών νομοσχεδίων και κανονισμών και μετά από μακρά συζήτηση στα αρμόδια σώματα του Τεχνικού Επιμελητηρίου, το Γενικό Συμβούλιο του ΕΤΕΚ ενέκρινε κατ' αρχήν την προώθηση τροποποιητικού νομοσχεδίου που να δίνει τη δυνατότητα, μετά από πάροδο της απαραίτητης μεταβατικής περιόδου, στο Επιμελητήριο να απαιτεί για σκοπούς εγγραφής στα Μητρώα Μελών του ΕΤΕΚ, για συγκεκριμένους κλάδους, δομημένης πρακτικής άσκησης βάσει συγκεκριμένης διαδικασίας που περιλαμβάνει τη συμπλήρωση από τους αιτητές σχετικού βιβλιαρίου και την εγγραφή τους σε ειδικό μητρώο ασκούμενων μηχανικών.

Με βάση την ίδια απόφαση του Γενικού Συμβουλίου καθορίστηκε το ελάχιστο γνωστικό αντικείμενο εκπαίδευσης των μηχανικών κατά τη διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης, τόσο σε σχέση με τις υποχρεώσεις τους έναντι των συναδέλφων, αλλά και ως προς τους εντολείς τους, όπως απορρέουν από τους κανονισμούς δεοντολογίας του ΕΤΕΚ, αλλά ειδικότερα, και για τον κάθε κλάδο ξεχωριστά, τις απαραίτητες γνώσεις που θα πρέπει να κατέχουν σε σχέση με άλλες σχετικές με την άσκηση του επαγγέλματος τους νομοθεσίες, αλλά και καλές πρακτικές που απαραίτητα θα πρέπει να γνωρίζουν ώστε να φέρουν με επιτυχία σε πέρας την αποστολή τους ως μηχανικοί.

Το Γενικό Συμβούλιο αποφάσισε επίσης την άμεση προώθηση του θέματος που αφορά την δυνατότητα διενέργειας από το Επιμελητήριο εξετάσεων για σκοπούς εγγραφής, για τους ίδιους κλάδους, ώστε να διασφαλίζεται ότι με την εγγραφή τους στο Μητρώο Μελών, οι νέοι μηχανικοί έχουν εξοπλιστεί με τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να φέρουν με επιτυχία σε πέρας τη δύσκολη αποστολή τους.

Είναι σημαντικό επίσης να αναφερθεί ότι το Γενικό Συμβούλιο του ΕΤΕΚ, κατά τη συζήτηση των σημαντικών αυτών θεμάτων, επεσήμανε ότι το θέμα της εκπαίδευσης των μηχανικών δεν αφορά μόνο τους νέους. Στο πλαίσιο τούτο, το Γενικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι θα πρέπει να μελετηθεί και να τεθεί προς συζήτηση στο άμεσο μέλλον και το ζήτημα που αφορά την υποχρεωτική πια εκπαίδευση των μηχανικών που είναι ήδη μέλη του ΕΤΕΚ, πιθανόν συνδέοντας τούτο με την ανανέωση της άδειας άσκησης επαγγέλματος. Ωστόσο, αναγνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες του κάθε κλάδου, αλλά και την πιθανή ανάγκη η τροποποίηση της νομοθεσίας να συνοδευτεί και από άλλες σχετικές ρυθμίσεις, όπως τη δημιουργία μητρώου μελετητών, για τους κλάδους που καθορίζονται στη σχετική περί οδών και οικοδομών νομοθεσία, το θέμα αναμένεται να απασχολήσει το Επιμελητήριο στο άμεσο μέλλον.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων του κατασκευαστικού τομέα είναι εφικτή, αρκεί να ενισχυθεί με τρόπο σοβαρό και συστηματικό η απασχόληση, η ανάπτυξη, η παραγωγικότητα, η ποιότητα και η ασφάλεια

Προοπτική Εργοδότησης

Με την είσοδο μας στο νέο αιώνα το σκηνικό στην ανώτατη και ανώτερη εκπαίδευση στην Κύπρο διαφοροποιείται. Η εισαγωγή από το 2007 της σχετικής νομοθεσίας και η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Κύπρο, επιφέρει αυτόματα και αναπόφευκτα σημαντική αύξηση στον αριθμό των κατόχων τίτλων σπουδών, τόσο στους κλάδους της μηχανικής επιστήμης όσο και ευρύτερα. Πλέον, η πλειοψηφία των αποφοίτων σχολών μέσης εκπαίδευσης συνεχίζουν για σπουδές σε ανώτερο και ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης, οδηγώντας την Κύπρο σε επίπεδα αξιοζήλευτα σε σχέση με το ποσοστό νέων που είναι κάτοχοι τίτλων σπουδών ανώτερης εκπαίδευσης. Άλλωστε, το γεγονός αυτό συχνά αναφέρεται ως ένδειξη του ιδιαίτερα υψηλού επιπέδου που χαρακτηρίζει το κυπριακό εργατικό δυναμικό.

Ωστόσο, εξετάζοντας και την άλλη όψη του ίδιου «νομίσματος», ενόψει της εξέλιξης αυτής αναντίρρητα δημιουργείται πλέον ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον στην αγορά εργασίας, με θετικά αλλά βεβαίως και αρνητικά αποτελέσματα. Πλέον η απόκτηση και μόνο ενός διπλώματος δεν είναι σε καμία περίπτωση επαρκής για να διασφαλίσει στον κάτοχο του εργασία. Η διαφορά μεταξύ μιας επιτυχημένης καριέρας από τη μια και της προσωπικής αλλά και κοινωνικής αναστάτωσης που επιφέρει η αποτυχία επίτευξης αυτού του στόχου, ή ακόμα και η ανεργία από την άλλη, εξαρτάται πλέον από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων παραμένει απαραίτητος, ωστόσο όχι πια ο μοναδικός, η κατοχή διπλώματος.

Προώθηση Επαγγέλματος: Καθοδήγηση

Ο ρόλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου ωστόσο, δεν αφορά μόνο τα μέλη του ούτε τους κατόχους προσόντων στη μηχανική. Το Τεχνικό Επιμελητήριο αναγνωρίζοντας τη σημασία που θα πρέπει να αποδίδεται στον κατάλληλο επαγγελματικό προσανατολισμό τόσο κατά τα έτη φοίτησης σε πανεπιστημιακό επίπεδο όπου απαιτείται η καθοδήγηση του Επιμελητηρίου για την επιλογή της κατάλληλης κατεύθυνσης, η παρακολούθηση των απαραίτητων μαθημάτων ή, σε μερικές περιπτώσεις, ακόμα και η καθοδήγηση για την επιλογή του κλάδου, συμμετέχει συχνά σε παρουσιάσεις σε φοιτητές των βασικών προνοιών και ρυθμίσεων που αφορούν την δυνατότητα εγγραφής στα Μητρώα του ΕΤΕΚ, ώστε οι φοιτητές να αποφεύγουν κακοτοπιές αλλά και εκπλήξεις.

Το σύνθετο ακαδημαϊκό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια, με την ίδρυση στην Κύπρο ιδιωτικών Πανεπιστημίων αλλά και με την πληθώρα προγραμμάτων σπουδών σε νέους κλάδους μηχανικής επιστήμης τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη της ορθής ενημέρωσης. Είναι χαρακτηριστικό ότι, μετά και από σχετικά αιτήματα που κατατέθηκαν, το ΕΤΕΚ προχώρησε στη διοργάνωση, σε συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κύπρου και του εξωτερικού επισκέψεων και επαφών με Πανεπιστήμια και επαγγελματικά σώματα, πάντοτε με γνώμονα την εξυπηρέτηση των μελλοντικών συναδέλφων. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκαν επίσης δεκάδες συναντήσεις και παρουσιάσεις στα γραφεία του ΕΤΕΚ, στα ίδια τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, στα πλαίσια ενημερωτικών εκδηλώσεων, σε σχολεία και αλλού.

Ο ρόλος της μηχανικής και η προσφορά της στη σύγχρονη κοινωνία είναι ανεκτίμητη αφού τα επιτεύγματα της είναι παντού

Τα ακαδημαϊκά προσόντα, για να δημιουργούν τις προϋποθέσεις για επαγγελματική αποκατάσταση θα πρέπει να συνοδεύονται απαραίτητα από την κατάλληλη εμπειρία που να διασφαλίζει στην πράξη την απόκτηση και των πρακτικών ικανοτήτων που είναι απαραίτητες για την άσκηση επαγγέλματος. Επίσης, γίνεται πιο σημαντικός και ο ρόλος που η εκπαίδευση τόσο για σκοπούς προετοιμασίας για είσοδο στην αγορά εργασίας των νέων μηχανικών καθώς επίσης, εξίσου σημαντικά, για την ενημέρωση των επαγγελματιών όλων των κλάδων για τις νέες εξελίξεις που αφορούν την ειδικότητα τους, είτε αυτές αφορούν νέες τεχνολογίες, υλικά, διαδικασίες κ.ο.κ. που θα πρέπει να ακολουθούν είτε αφορούν σχετικές νομοθεσίες που αφορούν την άσκηση του επαγγέλματος τους τις οποίες θα πρέπει απαραίτητα να γνωρίζουν για να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους.

Πέρα από όλα τα προαναφερόμενα, που σίγουρα θα πρέπει να συντρέχουν, ο ρόλος του μηχανικού, ανεξαρτήτως κλάδου, και η ευθύνη που αναντίλεκτα αναλαμβάνει έναντι του εντολέα/εργοδότη του απαιτούν όπως αυτός θα πρέπει να χαρακτηρίζεται επίσης από αγάπη για το επάγγελμα του αλλά και για το ρόλο που οφείλει να επιτελεί.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο έχει να επιδείξει έντονη δράση και σε επίπεδο δευτεροβάθμιας/ μέσης εκπαίδευσης. Μέσα από τη στενή συνεργασία με τους καθηγητές επαγγελματικού προσανατολισμού, την παρουσία σε εκδηλώσεις που διοργανώνονται παγκύπρια, με ομιλίες, άρθρα και ανακοινώσεις σε εφημερίδες, παρουσία σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές και άλλες δράσεις το ΕΤΕΚ καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ορθής και έγκυρης καθοδήγησης των μαθητών ώστε να αποφεύγονται οι αποτυχημένες επιλογές που γίνονται δυστυχώς συχνά, λόγω και της ανεπαρκούς ή και ανεύθυνης καθοδήγησης που οι νέοι συχνά τυγχάνουν από καιροσκόπους.

Βασική προτεραιότητα του ΕΤΕΚ είναι να παραμείνει η πλέον αξιόπιστη πηγή πληροφόρησης και ενημέρωσης όλων των ενδιαφερομένων για θέματα που αφορούν προγράμματα σπουδών στους κλάδους της μηχανικής. Η αναγνώριση αυτή που το ΕΤΕΚ απολαμβάνει φαίνεται από τις εκατοντάδες των ενδιαφερομένων που κάθε χρόνο αποτείνονται στο Επιμελητήριο με απορίες και ερωτήματα που αφορούν συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών αλλά και τις χιλιάδες επισκέψεις στην ιστοσελίδα του Επιμελητηρίου στην οποία αναρτώνται πληροφορίες για τα θέματα αυτά.

Πολυκλαδικότητα

Η συνεισφορά των μηχανικών από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας μέχρι την ίδρυση του Επιμελητηρίου υπήρξε πολυεπίπεδη και πολυσήμαντη. Η συμμετοχή των μηχανικών, σε ολόκληρο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας, είναι άλλωστε απαραίτητη για την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης και της προόδου. Στρατηγικά, στο επίπεδο του σχεδιασμού των πόλεων με τρόπο που να διασφαλίζει την αειφορία, στο επίπεδο των κατασκευών, στη χρήση νέων τεχνολογιών, στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά συνάμα και με στόχο την ασφάλεια, αλλά και την ποιότητα των οικοδομικών και τεχνικών έργων.

Ο ρόλος του μηχανικού παραμένει βέβαια το ίδιο, αν όχι και περισσότερο σημαντικός και στην ανάπτυξη των υποδομών της χώρας, στην παραγωγή, μεταφορά και χρήση ενέργειας αλλά και στην εξοικονόμηση της, στην αξιοποίηση του φυσικού και ορυκτού πλούτου της χώρας. Χωρίς το μηχανικό δεν θα είχαμε ανέσεις που θεωρούμε δεδομένες όπως είναι ο ηλεκτρισμός, η θέρμανση και η ψύξη, η τηλεφωνία, το διαδίκτυο ούτε και τα θαύματα που η μηχανική επιτρέπει να γίνονται χειροπιαστά στη βιομηχανία της ψυχαγωγίας. Ο κατάλογος είναι ανεξάντλητος. Ο ρόλος της μηχανικής και η προσφορά της στη σύγχρονη κοινωνία είναι ανεκτίμητη αφού τα επιτεύγματα της είναι παντού.

Στο πλαίσιο αυτό, η αναφορά στη συνεισφορά κάθε ενός από τους κλάδους μηχανικής θα ήταν άδικη αφού θα αγνοούσε τη διακλαδική συνεργασία που καθίσταται ολοένα και περισσότερο αναγκαία στην εκπλήρωση των στόχων της επιστήμης.

Πώς θα μπορούσε, παρά μόνο με τη συνεργασία επιστημόνων από όλο το φάσμα της μηχανικής, να επιτευχθεί ο στόχος της ανάπτυξης που περιλαμβάνει τον καθορισμό πολεοδομικών ζωνών για μια περιοχή, τον διαχωρισμό οικοπέδων, την τοπιοτέχνηση, τη δημιουργία οδικού δικτύου και άλλων υποδομών, την ανέγερση κτιρίων και άλλων κατασκευών, τον εξοπλισμό των κτιρίων με σύγχρονα μέσα θέρμανσης, ψύξης, αυτοματισμών, συστημάτων ψυχαγωγίας, συναγερμού κ.ο.κ. Τα παραδείγματα είναι αμέτρητα.

Νέες ευκαιρίες στις τηλεπικοινωνίες και την πληροφορική

Στην κοινωνία της γνώσης δεν είναι αρκετό να έχουμε την οικονομική δυνατότητα εξασφάλισης του αναγκαίου εξοπλισμού, καθότι για μια λύση μόνο ένα μέρος των χρησιμοποιούμενων γνώσεων είναι διαθέσιμο, έστω και έναντι αμοιβής. Οι υπόλοιπες γνώσεις, για να χρησιμοποιηθούν, πρέπει να αναπτυχθούν εσωτερικά ή να αποκτηθεί το προσωπικό που τις διαθέτει.

Η ικανότητα του Κράτους και των επιχειρήσεων να αναπτύσσουν γνώσεις ή και να χρησιμοποιούν/ αξιοποιούν τις νέες γνώσεις που ανέπτυξαν τρίτοι αποτελεί τη βάση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος τους. Είναι εδώ που η κάθε χώρα πρέπει να αναπτύξει τις δικές της στρατηγικές σε θέματα Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) χρησιμοποιώντας δημιουργικά τη διαθέσιμη εμπειρία και ανθρώπινο δυναμικό και γνώσεις. Η επένδυση σε ΤΠΕ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας για να εξασφαλιστούν τα μέγιστα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη με χαμηλότερο κόστος και είναι γι αυτό που η κάθε χώρα πρέπει να προετοιμαστεί για να κάνει τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των νέων ευκαιριών. Για επίτευξη των στόχων αυτών απαιτείται προγραμματισμός, το σωστά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, οικονομικοί πόροι, κατάλληλο επιχειρηματικό περιβάλλον και τεχνικός/λογισμικός εξοπλισμός.

Αναμφίβολα οι ΤΠΕ συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγικότητας και ανύψωση της ποιοτικής στάθμης αγαθών και υπηρεσιών. Πλήρης αξιοποίηση των ΤΠΕ επιτυγχάνεται με την εισαγωγή νέων δεξιοτήτων, επενδύσεων σε ψηλής τεχνολογίας εξοπλισμό και οργανωτικών αλλαγών. Αυτό σημαίνει ότι είναι πολύ σημαντικό να εστιάσουμε την προσοχή μας σε όλες τις πτυχές χρήσης των ΤΠΕ έτσι ώστε να έχουμε τα μέγιστα δυνατά οφέλη. Σε κυβερνητικό επίπεδο, οι όποιες επί του θέματος αποφάσεις, επιδρούν στο τελικό αποτέλεσμα, τόσο σε κοινωνικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Μια άλλη πτυχή του θέματος είναι αυτή της εκπαίδευσης και της μάθησης. Η υποστήριξη από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης της δια βίου μάθησης αποτελεί ένα νέο κίνητρο για όλους. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, πολλές χώρες είχαν προωθήσει την εξ αποστάσεως μάθηση. Το περιεχόμενο και η δομή των σχετικών προγραμμάτων μάθησης είχαν και έχουν τη δυνατότητα σύνδεσης με τις ιδιαίτερες εξατομικευμένες ανάγκες του εκπαιδευόμενου. Τα συστήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αναδομούνται συνεχώς και προσαρμόζονται για να ικανοποιήσουν τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των χωρών και των εκπαιδευομένων.

Εκδηλώσεις του Επιμελητηρίου

Η επίδραση των ΤΠΕ στην κοινωνία είναι πολύπλευρη. Οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο προσαρμόζουν τις πολιτικές και στρατηγικές τους λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες των ΤΠΕ. Γίνεται σταδιακά κτήμα όλων, η ανάγκη για αμεσότερη πρόσβαση του πολίτη στις πληροφορίες και η δυνατότητα διαλόγου μεταξύ των κυβερνώντων και των κυβερνωμένων. Η νέα τάξη πραγμάτων απαιτεί ανοικτότερες και πιο διάφανες κυβερνήσεις. Η διαθεσιμότητα του διαδικτύου μειώνει εντυπωσιακά το κόστος πληροφόρησης και εκμηδενίζει τις αποστάσεις. Ίσως ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα εδώ είναι η σύμβαση του Άρχους, όπου δίνεται το δικαίωμα στο κοινό να έχει πρόσβαση στην πληροφόρηση (όπου οι ΤΠΕ έχουν τον κύριο λόγο), να λαμβάνει μέρος στη λήψη αποφάσεων και να μπορεί να πάρει νομικά μέτρα εναντίων κρατικών αποφάσεων.

Οι ΤΠΕ διευρύνουν τη συμμετοχή των πολιτών στο τοπικό και παγκόσμιο γίγνεσθαι μετατρέποντας τον κόσμο σε ένα παγκόσμιο χωριό. Οι τεχνολογίες όμως, πέραν των όποιων θετικών τους πτυχών, έχουν και τα αρνητικά τους. Επιτρέπουν μεν την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή στην κοινωνία, αλλά εγκυμονούν επίσης τον κίνδυνο χρησιμοποίησης για να επιτηρήσουν, ελέγξουν και πνίξουν τις πρωτοβουλίες. Δεν μας είναι άγνωστη η χρήση των ΤΠΕ για επιτήρηση και παρείσφρηση στην ιδιωτική μας ζωή. Οι σχεδιαστές της όποιας πολιτικής πρέπει να εξασφαλίσουν ότι θα αποφεύγονται οι πιθανοί κινδύνοι που μπορεί να υπάρξουν. Επίσης οι ΤΠΕ αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για συμμετοχή των πολιτών στη διακυβέρνηση ενός τόπου.

Δεν είναι μακριά από την πραγματικότητα, εάν πούμε, ότι στην Κύπρο η πλειοψηφία των εμπορικών συναλλαγών γίνεται ακόμα μέσω της προσωπικής επαφής του προσφέροντα με τον αγοράζοντα. Αργά αλλά σταθερά όμως, ένας αυξανόμενος αριθμός συναλλαγών γίνεται μέσω δικτύων επικοινωνίας, μεταξύ των οποίων ανήκει και το διαδίκτυο. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι μια νέα πραγματικότητα στον τομέα των συναλλαγών και αναμφίβολα αποτελεί μια αναγκαιότητα τόσο για τον προσφέροντα όσο και τον αγοράζοντα. Το ηλεκτρονικό εμπόριο απαιτεί πέραν των όποιων υποδομών, του τεχνικού/λογισμικού εξοπλισμού και την ύπαρξη του κατάλληλου θεσμικού και νομικού πλαισίου. Σήμερα η προστασία των πληροφοριών είναι μια αναγκαιότητα καθότι τα ηλεκτρονικά επιχειρησιακά δίκτυα δημιουργούν μεν νέες ευκαιρίες και προκλήσεις αλλά ταυτόχρονα δημιουργούν και νέους πονοκεφάλους σε όλους τους εμπλεκομένους.

Η καινοτομία στον τομέα των ΤΠΕ είναι μια άλλη σημαντική παράμετρος και σχετίζεται άμεσα με την ανάπτυξη, τόσο σε εθνικό όσο και επιχειρησιακό επίπεδο. Εργαλεία, όπως ο παγκόσμιος ιστός, χρησιμοποιούνται για σκοπούς εκπαίδευσης, υπερνικούν την απομόνωση στις απομακρυσμένες περιοχές και παρέχουν άμεσες πληροφορίες στο κοινό. Οι εφαρμογές ΤΠΕ βοηθούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες και ικανότητες, τους πάσχοντες από κινητικά και άλλα νοσήματα, τους ηλικιωμένους να επιτύχουν ανεξάρτητους τρόπους ζωής. Ανάπηροι και άτομα με μαθησιακές δυσκολίες βοηθούνται στην όποια προσπάθεια τους για μάθηση. Ιδιαίτερη είναι η βοήθεια προς τα άτομα με οπτική αναπηρία γα καταγραφή και ανάγνωση της εργασία τους. Ένας άλλος τομέας που οι ΤΠΕ μπορούν να εφαρμοστούν είναι οι περιβαλλοντικές πληροφορίες τόσο οι τοπικές, εθνικές όσο και οι παγκόσμιες. Οι πληροφορίες αυτές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών όπως η ποιότητα του αέρα, η ποιότητα του νερού, η πρόβλεψη των πλημμυρών, οι δασικές πυρκαγιές, οι βιομηχανικοί κίνδυνοι, κλπ. Στην Κύπρο για παράδειγμα πέραν από τη Σύμβαση του Άρχους, ο Νόμος 119/2004 που προνοεί για την ελεύθερη πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος, δίνει το δικαίωμα στους πολίτες να έχουν πρόσβαση σε όλες σχεδόν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχει μια Δημόσια Αρχή. Αυτό δεν μπορεί εύκολα να υλοποιηθεί χωρίς τη χρήση του διαδικτύου. Μέσα από το νομικό πλαίσιο πολλές ιστοσελίδες που ανήκουν σε Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες, σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου Κυβερνητικές και την Τοπική Αυτοδιοίκηση περιέχουν και περιβαλλοντικές πληροφορίες.

Η βιομηχανία δεν μπορούσε να απουσιάζει από την εφαρμογή των ΤΠΕ. Αξιοποιεί τις ΤΠΕ στον προγραμματισμό, έλεγχο παραγωγής και ποιότητας, την αυτοματοποίηση εργασιών/λειτουργιών/διεργασιών, το συντονισμό, διοίκηση, διαχείριση, κλπ. Ένας βασικός τομέας των ΤΠΕ είναι η διασύνδεση όλων των σταδίων της προσφοράς/παραγωγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας από το στάδιο της σύλληψης της ιδέας, του σχεδιασμού με αυτά των κατασκευών, αποθεμάτων πρώτων υλών, παραγγελιών και παραδόσεων. Έτσι με την ετοιμασία του τελικού σχεδίου ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας ΤΠΕ είναι γνωστές και οι ακριβείς ανάγκες σε πρώτες ύλες, εξαρτήματα, προσωπικό και χρονοδιαγράμματα. Με την παραλαβή δε της παραγγελίας μπορεί να ετοιμαστεί το προϊόν χωρίς την ανάγκη για συνεχή ανθρώπινη παρουσία/παρέμβαση. Αυτό βοηθά τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου, όσο και χρήματος.

Είναι για τους πιο πάνω λόγους που και ο Κύπριος Νομοθέτης συμπεριέλαβε ανάμεσα στις επιστήμες μηχανικής, όπως καθορίζονται στον περί ΕΤΕΚ Νόμο και τη μηχανική της πληροφορικής καθότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μηχανικής επιστήμης. Είναι αναντίλεκτο ότι σε μια κοινωνία της γνώσης το εργατικό δυναμικό χρειάζεται διαρθρωτική προσαρμογή και αυτό λόγω των επερχόμενων τεχνολογικών αλλαγών. Θα επέλθει δηλαδή ανάγκη για εκπαίδευση/μετεκπαίδευση/εξειδίκευση.

«Ο πλανήτης μας βιώνει μια ανοικτή, παγκοσμιοποιημένη, άκρως ανταγωνιστική οικονομία. Μια οικονομία στην οποία οι Κυβερνήσεις καλούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο για τη διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών τους»

e-Government: Εργαλείο εξοικονόμησης πόρων και αύξησης παραγωγικότητας ή ανεφάρμοστη τεχνολογία και εκτός πραγματικότητας για την Κύπρο;

e-Government (συντομογραφία για ηλεκτρονική κυβέρνηση, επίσης γνωστή ως ψηφιακή κυβέρνηση ή συνδεδεμένη κυβέρνηση) είναι ψηφιακή αλληλεπίδραση μεταξύ Κυβέρνησης και πολιτών, Κυβέρνησης και επιχειρήσεων/εμπορίου, καθώς και μεταξύ Κρατικών Υπηρεσιών. Αυτή η ψηφιακή αλληλεπίδραση έχει θεωρηθεί από πολλούς ως η πανάκεια των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν κρατικές υπηρεσίες στην οργάνωση, αποτελεσματικότητα και παραγωγικότητά τους.

Ο κ. Νίκος Τιμοθέου Ηλεκτρολόγος-Μηχανολόγος Μηχανικός, τέως Ανώτατος Εκτελεστικός Διευθυντής της ΣΥΤΑ επιχειρεί πιο κάτω να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσο το e-government είναι πράγματι εργαλείο εξοικονόμησης πόρων και αύξησης παραγωγικότητας ή μια ανεφάρμοστη τεχνολογία και εκτός πραγματικότητας για την Κύπρο;

«Ο πλανήτης μας βιώνει μια ανοικτή, παγκοσμιοποιημένη, άκρως ανταγωνιστική οικονομία. Μια οικονομία στην οποία οι Κυβερνήσεις καλούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο για τη διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών τους,

- *διασφαλίζοντας ένα δημοκρατικό πολίτευμα και μια δημοκρατική διακυβέρνηση σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,*
- *νομοθετώντας, εποπτεύοντας και επιβάλλοντας την εφαρμογή νόμων, κανονισμών και προτύπων,*
- *εξασφαλίζοντας την ασφάλεια των πολιτών και της χώρας,*
- *διασφαλίζοντας ένα αξιοπρεπές επίπεδο ποιότητας ζωής και ευκαιριών μέσω δωρεάν παιδείας και βασικής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (ΙΦΠ) και κοινωνικής ασφάλισης,*
- *προσφέροντας στον πολίτη και στις επιχειρήσεις γενικές υπηρεσίες υποδομών -δρόμους, αεροδρόμια, λιμάνια- και διοικητικής υφής (όπως ατομικές ταυτότητες, διαβατήρια, άδειες άσκησης επαγγέλματος και λειτουργίας, πολεοδομικές και οικοδομικές άδειες, άδειες εισαγωγής, κατασκευής και διάθεσης προϊόντων, κοκ.*
- *διαμορφώνοντας αναπτυξιακή και δημοσιονομική στρατηγική και πολιτική και επιδοτώντας την υλοποίηση τους,*
- *επιβάλλοντας και συλλέγοντας φορολογίες και τέλη και διαχειριζόμενη τα δημόσια οικονομικά και ακόμη,*
- *διοικώντας, εποπτεύοντας και ελέγχοντας δημόσιους και μικτούς οργανισμούς και επιχειρήσεις –υδατοπρομήθειας, αποχετεύσεων και επεξεργασίας λυμάτων, αποβλήτων και απορριμμάτων και, σε ολοένα μειούμενο βαθμό, δημόσιων συγκοινωνιών, ενέργειας και επικοινωνιών.*

Οι κυβερνητικές αυτές λειτουργίες συνεπάγονται μύριες δραστηριότητες, διεργασίες και διαδικασίες – με σημαντικό κόστος, κυρίως εργατικό, αλλά και υποδομών, υπηρεσιών, ενέργειας, επικοινωνιών, κοκ., το οποίο καλούνται μέσω των διαφόρων τελών και φορολογιών να καλύψουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις.

Είναι εξαιρετικής σημασίας για την ευημερία των πολιτών και των επιχειρήσεων να εκτελεί η κυβέρνηση τις λειτουργίες της κατά τον πιο αποτελεσματικό, αποδοτικό και ποιοτικό τρόπο. Αυτό προϋποθέτει: άριστο σχεδιασμό, εκτέλεση, εποπτεία και έλεγχο των διεργασιών και διαδικασιών, λειτουργούς με κατάλληλα ακαδημαϊκά και ατομικά προσόντα και διάθεση προσφοράς, αποδοτικά εργαλεία και βέλτιστη διεύθυνση – προγραμματισμό, καθοδήγηση, κινητοποίηση, εποπτεία, αξιολόγηση, αμοιβή με βάση την απόδοση και τη συνεχή βελτίωση. Ο 20ος αιώνας μας έδωσε ένα εξαιρετικό εργαλείο βελτίωσης της αποδοτικότητας παντός είδους διοικητικών διεργασιών και διαδικασιών: τις τεχνολογίες της πληροφορικής και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας (ΤΠ&ΗΕ).

Οι ΤΠ&ΗΕ καθιστούν δυνατό τον βέλτιστο σχεδιασμό και εκτέλεση των διεργασιών και των διαδικασιών, ώστε να επιτυγχάνεται:

- *Δημιουργία, σύλληψη, αποθήκευση, εξεύρεση και ανάκληση παντός είδους πληροφορίας –κειμένου, στατικής και κινούμενης εικόνας, ήχου, και γενικά σήματος, όπως ακτινογραφίας, υπερηχογραφήματος ή δορυφορικής υπέρυθρης εικόνας, κατά τον βέλτιστο και πλέον οικονομικό τρόπο.*
- *Μηχανοργάνωση των διεργασιών και διαδικασιών, εξαλείφοντας τις επαναλήψεις, ανακαλώντας άμεσα και στιγμιαία αποθηκευμένες πληροφορίες, ενημερώνοντας, όποτε απαιτείται, όλους τους ενδιαφερομένους, εξαλείφοντας τη διακίνηση εγγράφων και άρα μηδενίζοντας τους χρόνους στις διεπαφές των λειτουργών και των τμημάτων, αλλά και με τον πολίτη και την επιχείρηση.*
- *Βελτιστοποίηση της παραγωγικότητας των λειτουργών μέσω της μηχανοργάνωσης.*
- *Μεγιστοποίηση της παραγωγικότητας των λειτουργών και των διεργασιών και διαδικασιών μέσω εισαγωγής κατάλληλων δεικτών απόδοσης και στόχων και αυτόματου περιοδικού υπολογισμού των πραγματικών τιμών τους και παρουσίασης τους αναλυτικά και συνοπτικά, τόσο στους ίδιους τους λειτουργούς που εκτελούν τις διεργασίες, όσο και στην ιεραρχία και στον πολίτη.*
- *Και τέλος, άμεση διασύνδεση του πολίτη και της επιχείρησης με το δημόσιο τομέα, ώστε να εξυπηρετούνται γρήγορα με ελάχιστο διοικητικό κόστος στο δικό τους χρόνο και εξαλείφοντας το χρόνο και το κόστος μετακίνησης.*
  Η παραγωγική διαχείριση των διεργασιών και διαδικασιών απαιτεί βέλτιστο, συστηματικό σχεδιασμό, προγραμματισμό, εκτέλεση, παρακολούθηση, εποπτεία και έλεγχο.

Κατά συνέπεια, της ίδιας συστηματικής διαχείρισης πρέπει να τύχουν και οι ΤΠ&ΗΕ:

- *Στρατηγικού σχεδιασμού και διαμόρφωση αρχιτεκτονικής*
- *Προγραμματισμού έργων μηχανοργάνωσης, δηλαδή, εξασφάλισης και του αναγκαίου λογισμικού και της αναγκαίας υποδομής*
- *Λεπτομερούς σχεδιασμού και εγχώριας ανάπτυξης ή αγοράς έτοιμου λογισμικού και προσαρμογής στις συγκεκριμένες απαιτήσεις των διεργασιών και διαδικασιών και διασύνδεσης του με άλλα συσχετισμένα συστήματα*
- *Εγκατάστασης των επιμέρους συστημάτων και μετάβασης από την υφιστάμενη χειρογραφική κατάσταση*
- *Εποπτείας, ελέγχου και συνεχούς βελτίωσης έκαστου συστήματος*

Βλέπουμε λοιπόν ότι η εισαγωγή ΤΠ&ΗΕ είναι απόλυτα συνυφασμένη με τη διαχείριση των διεργασιών και διαδικασιών κάθε δραστηριότητας (είτε ανήκει στο χώρο του δημόσιου τομέα είτε της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας). Και θα πρέπει να τυγχάνουν της ίδιας προσοχής όπως κάθε σημαντικό έργο μηχανικής: πολεοδομίας, οδοποιίας, κατασκευής ηλιοθερμικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αεροδρομίου, κ.ο.κ.

Με μόνη διαφορά ότι εδώ έχουμε μεγαλύτερη πολυπλοκότητα επειδή έχουμε την αντίδραση και αδράνεια των υφιστάμενων χειρογραφικών συστημάτων και νοοτροπιών και κατατεμαχισμό ανάμεσα σε υπουργεία, υπηρεσίες, τμήματα και λειτουργούς!

Απαιτείται, κατά συνέπεια, διαχείριση σε ψηλότερο επίπεδο από ένα Προεδρικό Επίτροπο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης –e-Government Commissioner- με αποκλειστική αποστολή τη βελτιστοποίηση της κυβερνητικής δραστηριότητας μέσω επανασχεδιασμού των διεργασιών και διαδικασιών και βέλτιστης αξιοποίησης των ΤΠ&ΗΕ. Ο Επίτροπος αυτός θα έχει υπερεξουσίες με άμεση ευθύνη για την αρχιτεκτονική, το στρατηγικό σχεδιασμό και τον προγραμματισμό, την εποπτεία και το συντονισμό των επιμέρους έργων που θα κληθούν να εκτελέσουν τα Υπουργεία, οι Υπηρεσίες, τα Τμήματα και ακόμη οι Δημόσιοι Οργανισμοί.
e-Government (και όλοι οι σχετικοί αδόκιμοι όροι, όπως e-Health και e-Education) είναι ο επίκαιρος – εφήμερος- χαρακτηρισμός της αποδοτικής Κυβέρνησης και δημόσιας μηχανής, που υπηρετεί το λαό, που την εξέλεξε και την πληρώνει και που καθιστά δυνατή, κατά μετρήσιμο τρόπο, την αύξηση του εθνικού πλούτου και τη συνεχή βελτίωση της ευημερίας και της ευτυχίας του πολίτη, αξιοποιώντας τις ΤΠ&ΗΕ.

Η Κύπρος διαθέτει το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό και την τεχνογνωσία διαχείρισης δραστηριοτήτων και ΤΠ&ΗΕ για να μετατρέψει ταχύτατα την κρατική μηχανή σε μια αποτελεσματική, αποδοτική και ποιοτική e-Government.

Η Κύπρος χρειάζεται επειγόντως μια παραγωγική Κυβέρνηση και με το εργαλείο e-Government μπορούν, μια οραματισμένη και εμπνευσμένη πολιτική ηγεσία και μια παραγωγική δημόσια διεύθυνση να την πραγματοποιήσουν με στενή συνεργασία του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα!»

Νίκος Τιμοθέου
Τέως Ανώτατος
Εκτελεστικός Διευθυντής της CYTA

Ενεργειακή πολιτική
και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Η παγκόσμια κλιματική αλλαγή, η αναγκαιότητα της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, η συνεχιζόμενη αύξηση της ενέργειας, που απαιτείται για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών, και η ανεξέλεγκτη και με σαφώς αυξητική τάση, άνοδος στις τιμές των συμβατικών καυσίμων, αναδεικνύουν τα θέματα ενεργειακής πολιτικής ως κεντρικά και εξέχουσας σημασίας, ειδικότερα για την Κύπρο που χαρακτηρίζεται ως απομονωμένο ενεργειακό σύστημα, χωρίς προς το παρόν εγχώρια παραγωγή ενεργειακών προϊόντων, με μεγάλη εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας.

Το θέμα της ενέργειας και της ενεργειακής πολιτικής είναι και θα εξακολουθήσει να είναι, με ακόμη πιο έντονο τρόπο, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που καλείται η Πολιτεία να αντιμετωπίσει.
Η ενεργειακή πολιτική σχετίζεται με την οικονομική ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή, την τεχνολογία και την απασχόληση. Είναι επίσης αναντίλεκτα ένας σημαντικός συντελεστής κόστους για σχεδόν όλα τα προϊόντα και αγαθά που καταναλώνουμε και συνεπώς οποιεσδήποτε αυξήσεις στην τιμή της ενέργειας προκαλούν αλυσιδωτές αντιδράσεις και έντονες πληθωριστικές πιέσεις σε όλα τα προϊόντα, διαβρώνοντας την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας από τη μία και πιέζοντας τα εισοδήματα της μεσαίας και χαμηλής τάξης συμπατριωτών μας από την άλλη.

Παρόλα αυτά, η κυπριακή Πολιτεία έχει διαχρονικά αστοχήσει στην κατάστρωση και εφαρμογή μίας ολοκληρωμένης ενεργειακής πολιτικής. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της αστοχίας αυτής είναι η θεσμοθέτηση μέτρων για θερμομόνωση των κτιρίων μόλις το 2008, ένα μέτρο το οποίο τα πλείστα ευρωπαϊκά κράτη είχαν υιοθετήσει προ τριακονταετίας, η απουσία μίας ενιαίας και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ενεργειακή αποδοτικότητα, τη διαχείριση της ζήτησης και την εξοικονόμηση ενέργειας, η μικρή διείσδυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, η μη τολμηρή προώθηση των ηλιακών τεχνολογιών, οι συνεχείς παλινδρομήσεις και η τεράστια καθυστέρηση στην έλευση του φυσικού αερίου.

Το Επιμελητήριο είχε κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου και διαχρονικά κατέθετε προτάσεις και εισηγήσεις προτάσεων στην Πολιτεία και στο αρμόδιο υπουργείο για να μην φτάσουμε στη σημερινή μη ικανοποιητική κατάσταση.

Το Επιμελητήριο είχε ενεργή ανάμιξη για την ετοιμασία του κυπριακού προτύπου «CYS 98:1999 Θερμομονώσεις και ορθολογική μελέτη και χρήση ενέργειας στις κατοικίες Μέρος 1 – Απαιτήσεις θερμομόνωσης» και είχε προτείνει στην Πολιτεία όπως αυτό καταστεί υποχρεωτικό. Εκτιμάται ότι εάν η Πολιτεία ήταν αρκούντως τολμηρή το συσσωρευμένο όφελος από τη ρύθμιση της υποχρεωτικής θερμομόνωσης το 1999 θα ήταν αρκετές δεκάδες εκατομμύρια ευρώ.

Περαιτέρω το 2006 το Τεχνικό Επιμελητήριο διαφώνησε με την απόφαση του αρμόδιου υπουργείου να παρατείνει την εφαρμογή κρίσιμων άρθρων της Οδηγίας 2002/91/ΕΚ για το 2009, επικαλούμενο έλλειψη εμπειρογνωμόνων στα θέματα της ενέργειας. Στη συνέχεια ήρθε αρωγός στην αρμόδια υπηρεσία και κατέβαλε προσπάθειες να εφαρμοστεί η νομοθεσία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων το συντομότερο δυνατό.

Σε ό,τι αφορά την έλευση του φυσικού αερίου το Επιμελητήριο το 2007 και 2008 με δημόσιες παρεμβάσεις του, αλλά και με αλληλογραφία που είχε με τις αρμόδιες υπηρεσίες τόνιζε την αναγκαιότητα επίσπευσης της διαδικασίας έλευσης του φυσικού αερίου, καθώς οι παλινδρομήσεις και οι συνεχόμενες καθυστερήσεις στο θέμα θα δημιουργούσαν πρόσθετο κόστος και θα μετακυλούσαν την επίλυση των προβλημάτων στο μέλλον.

Στα πλαίσια του καταρτισμού του εθνικού σχεδίου δράσης για την υλοποίηση των στόχων που θέτει η οδηγία 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, το Επιμελητήριο σημείωσε ότι η διαδικασία του καταρτισμού της ενεργειακής στρατηγικής της Κύπρου οφείλει να έχει το στοιχείο της συμμετοχικότητας. Συνεπώς σημείωσε ότι πριν τον καταρτισμό του τελικού σχεδίου δράσης για την ανανεώσιμη ενέργεια θα πρέπει να γίνει ουσιαστική διαβούλευση με όλους τους σχετικούς με το θέμα φορείς. Πέραν αυτού, το Επιμελητήριο θεωρεί ως προϋπόθεση για την υλοποίηση της ενεργειακής στρατηγικής και των ενεργειών που καταγράφονται στα διάφορα σχέδια δράσης, την εξασφάλιση χρηματοδότησης, καθώς αυτή αποτελεί ουσιαστική και αναγκαία συνθήκη επίτευξης του επιδιωκόμενου σκοπού. Συνεπώς η Πολιτεία οφείλει να εξεύρει σήμερα τους οικονομικούς και άλλους πόρους για να εφαρμόσει την πολιτική, που θα οδηγήσει στην επίτευξη των στόχων και δεσμεύσεων μας, αλλά να αναπτύξει και τους κατάλληλους μηχανισμούς ελέγχου, παρακολούθησης και υλοποίησης των σχεδίων δράσης και των δεσμεύσεων της.

Σε δημόσια παρέμβαση του το Επιμελητήριο καυτηρίασε την έλλειψη ενός εθνικού χωροταξικού σχεδίου, ειδικά στοχευμένου και διαμορφωμένου για μεγάλες εγκαταστάσεις ανανεώσιμων, που θα καθορίζει συγκεκριμένες αρχές, προτεραιότητες, κριτήρια, όρους και προϋποθέσεις για τη χωροθέτηση έργων ΑΠΕ σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Περαιτέρω επεσήμανε ότι γραφειοκρατία, η πολλαπλή αδειοδότηση και η απροθυμία της Πολιτείας συντεταγμένα να προωθήσει τα μεγάλα έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, δημιουργεί μεγάλα προβλήματα και καθυστερήσεις.

Με δεδομένη την αναγκαιότητα για να επενδύσουμε σε έρευνα και ανάπτυξη σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η εξοικονόμηση ενέργειας και σε τεχνολογίες με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και, λαμβάνοντας υπόψη πόσο σημαντική είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και βιομηχανίας, το Επιμελητήριο εισηγήθηκε στο Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας να αυξηθούν τα διατιθέμενα κονδύλια για έρευνα και ανάπτυξη στα θέματα της ενέργειας.

Σε κείμενο πολιτικής για την ενεργειακή πολιτική της Κύπρου το Επιμελητήριο διαπίστωσε πολυπλοκότητα συστήματος αποφάσεων για την ετοιμασία και εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης ενεργειακής

πολιτική, αφού τα ενεργειακά θέματα είναι διάσπαρτα σε διάφορα υπουργεία χωρίς ικανοποιητικό συντονισμό. Για το σκοπό αυτό το Επιμελητήριο ετοίμασε πρόταση για τη δημιουργία Συμβουλίου Ενεργειακής Στρατηγικής, την οποία και προώθησε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Το Επιμελητήριο θεωρεί ότι η ετοιμασία και εφαρμογή μιας επιτυχημένης ενεργειακής στρατηγικής είναι πολυδιάστατη και απαιτεί αναλυτική αποτύπωση της κατάστασης και ορθολογική στοχοθέτηση, ευλαβική προσήλωση στους στόχους που τέθηκαν και συνεπή τήρηση των διαδικασιών και ανάπτυξη μηχανισμών παρακολούθησης που οδηγούν στην επίτευξη των στόχων. Εάν πραγματικά θέλουμε ως κράτος και ως κοινωνία μια αειφόρο ανάπτυξη, η αιχμή του δόρατος της πολιτικής μας θα πρέπει να είναι οι ΑΠΕ και η εξοικονόμηση ενέργειας.

Για να γίνει αυτό θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να καταβάλουμε σήμερα το ανάλογο τίμημα. Δηλαδή θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αποδεχθούμε τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων, την τολμηρή υποστήριξη των τεχνολογιών παραγωγής ενέργειας από τον ήλιο, τη θερμομόνωση των κατοικιών έστω και εάν αυτό σημαίνει αρχικό κόστος και τη χρήση μέσων μαζικής μεταφοράς. Κυρίως όμως θα πρέπει το κράτος να δείξει την πολιτική βούληση και την τόλμη να αποδεχθεί το όποιο πολιτικό κόστος και να προχωρήσει άμεσα με τα θέματα της ενέργειας μακριά από τοπικά ή μικροπολιτικά συμφέροντα.

Αλλιώς, συνειδητά αποφασίζουμε να κληροδοτήσουμε το κόστος της αναβλητικότητας μας, το οποίο δεν είναι μικρό αλλά παράλληλα και ένα χειρότερο περιβάλλον στις μελλοντικές γενιές.

Το θέμα της ενέργειας και της ενεργειακής πολιτικής είναι, και θα εξακολουθήσει να είναι, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα πουκαλείται η πολιτεία να αντιμετωπίσει

Το ερώτημα «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας ή Φυσικό Αέριο ή μείωση των Ενεργειακών Απαιτήσεων;» κλήθηκε να απαντήσει ο Επίτροπος Περιβάλλοντος κ. Χαράλαμπος Θεοπέμπτου:

«Το θέμα του φυσικού αερίου προκαλεί τα τελευταία χρόνια πολύ έντονες συζητήσεις, όχι όμως του τύπου των συζητήσεων που απαιτεί η σύμβαση του Άρχους, η οποία δίνει το δικαίωμα στους πολίτες να έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση, συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και πρόσβαση στη δικαιοσύνη.
Στην Κύπρο εφαρμόζεται δια νόμου μόνο το πρώτο από τα τρία, δηλαδή η πρόσβαση στην πληροφόρηση (Νόμος 119/2004).

Για τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, δεν έχουμε νομοθετήσει αλλά το Υπουργείο Οικονομικών έχει ετοιμάσει οδηγό που εφαρμόζεται σε ορισμένες πολιτικές που ετοιμάζονται λόγω διαφόρων ευρωπαϊκών Οδηγιών που προϋποθέτουν τη δημόσια διαβούλευση.

Αυτό που τώρα λείπει από τις συζητήσεις για το φυσικό αέριο είναι ακριβώς η έλλειψη πληροφόρησης και η δημόσια διαβούλευση.

Το κράτος, θα έπρεπε, καταρχήν, να έχει δημοσιευμένη την ενεργειακή πολιτική του ή τουλάχιστο να είχε δώσει στη δημοσιότητα μία έκθεση η οποία να περιλάμβανε ορισμένα δεδομένα και βασικά στοιχεία όπως:

1. *Την πρόβλεψη στη ζήτηση ενέργειας τα επόμενα 20 χρόνια.*
2. *Πώς οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα κτήρια θα επηρεάσουν τη ζήτηση ενέργειας. Για παράδειγμα όλα τα καινούργια κτήρια θα πρέπει το 2020 να παράγουν σχεδόν όλη την ενέργεια που χρειάζονται.*
3. *Τα προβλήματα με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τις μειώσεις και περιορισμούς που έχει αναλάβει η Κύπρος και τις αυξημένες απαιτήσεις για τις εκπομπές ρύπων το 2016.*
4. *Πρόβλεψη για το ύψος της ενέργειας που θα παράγεται από ΑΠΕ.*
5. *Το ύψος της εξοικονόμησης που μπορούμε να πετύχουμε και πιθανά μέτρα που θα βοηθούσαν προς αυτή την κατεύθυνση.*
6. *Πόσες ιδιωτικές εταιρείες παραγωγής ηλεκτρισμού προβλέπεται να έχουμε τα επόμενα χρόνια και ποια θα είναι η ζήτηση τους σε φυσικό αέριο.*
7. *Την πιθανή χρήση φυσικού αερίου στις μεταφορές και στον οικιστικό τομέα.*
8. *Την Οδηγία του Σεβέζο για την αντιμετώπιση κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων [96/82/ΕΚ] από επικίνδυνες ουσίες και τις απαιτούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις, εφόσον η Οδηγία αναφέρει τις εγκαταστάσεις LNG ανάμεσα σε αυτές που καλύπτει η Οδηγία. Η προστασία του πληθυσμού, τα πρότυπα που θα εφαρμοστούν, η ασφάλεια των εγκαταστάσεων είναι παράμετροι που πρέπει να καθορίσει το κράτος και όχι ο κατασκευαστής ή ο ιδιοκτήτης.*
9. *Τις προοπτικές εκμετάλλευσης του δικού μας φυσικού αερίου.*
10. *Τις ποσότητες που θα χρειαζόμαστε.*

Μετά από τη δημόσια συζήτηση που θα γινόταν με βάση τη πιο πάνω έκθεση και με βάση τα στοιχεία και τις απόψεις, που θα προέκυπταν το επόμενο βήμα, θα ήταν η συζήτηση για τον τρόπο παράδοσης του αερίου. Για παράδειγμα, οι ποσότητες, που θα κατάληγε η πιο πάνω συζήτηση είναι τέτοιες, που δικαιολογούν χερσαίες εγκαταστάσεις ή θα ήταν καλύτερα μια πιο απλή διαδικασία;

Όλα τα πιο πάνω είναι θέματα που αφορούν το κράτος που κάνει την ενεργειακή πολιτική του, και όχι φυσικά την ΑΗΚ η οποία κάνει τις δικές τις μελέτες και προγραμματισμούς.

Από την περιβαλλοντική πλευρά η προβολή μιας λανθασμένης εικόνας για το φυσικό αέριο, η οποία θα αποπροσανατολίσει την προσπάθεια εξοικονόμησης και παραγωγής από τις ΑΠΕ, είναι ένας πραγματικός κίνδυνος.

Το φυσικό αέριο δεν παύει να είναι ρυπογόνο, εκπέμπει και αυτό αέρια του θερμοκηπίου, δεν είναι ανανεώσιμη πηγή και υπάρχει σε περιορισμένες ποσότητες.

Η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ είναι η πιο συμφέρουσα ενέργεια και από περιβαλλοντική αλλά και από οικονομική πλευρά ιδιαίτερα όταν εξεταστεί σε βάθος χρόνου.

Φυσικά η πιο φτηνή ενέργεια είναι αυτή που εξοικονομούμε και είναι γι' αυτό το λόγο που θα έπρεπε να δώσουμε πολύ μεγαλύτερη σημασία από τώρα.
Η εξοικονόμηση ενέργειας δεν μπορεί να δώσει λύση στα ενεργειακά προβλήματα του τόπου. Μπορεί όμως να μειώσει κατά πολύ την εξάρτηση, να βελτιώσει την ποιότητα του αέρα, να μειώσει τα αέρια του θερμοκηπίου και να έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας.

Είμαστε στο 2011, οι αποφάσεις και τα χρονοδιαγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ήδη παρθεί και δεν υπάρχει στην Κύπρο ακόμη ένα κτήριο υπόδειγμα μηδαμινής ενεργειακής ζήτησης ενώ υπάρχουν χιλιάδες τέτοια κτήρια σε όλη την Ευρώπη.
Οι δείκτες για την περιβαλλοντική πτυχή της ενεργειακής πολιτικής ενός κράτους καθορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και είναι

- *Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την παραγωγή ενέργειας να μειώνονται κάθε χρόνο,*
- *Να υπάρχει σταδιακή μείωση στην κατανάλωση ενέργειας,*
- *Συνεχή αύξηση της αποδοτικότητας,*
- *Αλλαγή σε λιγότερα ρυπογόνα καύσιμα,*
- *Συνεχώς αυξανόμενη συνεισφορά από ΑΠΕ,*
- *Και το σύστημα τιμολόγησης να περιλαμβάνει και το περιβαλλοντικό κόστος».*

Χαράλαμπος Θεοπέμπτου
Επίτροπος Περιβάλλοντος

«Η πιο φτηνή ενέργεια είναι αυτή που εξοικονομούμε και είναι γι' αυτό το λόγο που θα έπρεπε να δώσουμε πολύ μεγαλύτερη σημασία από τώρα»

Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Για το Επιμελητήριο η αναγνώριση και επαγγελματική αποκατάσταση του Κύπριου μηχανικού δεν θα μπορούσε να είναι ανεξάρτητη από την ουσιαστική και δημιουργική συμμετοχή του Κύπριου μηχανικού στα κοινά

Η εικοσαετής παρουσία και δράση του ΕΤΕΚ αφήνει βαριά κληρονομία, η συνέχιση της οποίας δεν μπορεί να είναι επιτυχής χωρίς τη μαζική συμμετοχή των μηχανικών

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου έκλεισε 20 χρόνια δημιουργικής και ουσιαστικής παρουσίας. Στα 20 αυτά χρόνια το Επιμελητήριο άφησε ως παρακαταθήκη συγκεκριμένο και πλούσιο έργο σε ένα ευρύ τομέα θεμάτων, πολύ εκτενέστερο από το στενό πλαίσιο που θα προσδιόριζε και περιόριζε η κοντόφθαλμη προσέγγιση που θα επέβαλε την ενασχόληση μόνο με τις ανάγκες και την επαγγελματική αποκατάσταση του μηχανικού.

Άλλωστε η νομοθεσία ήταν σαφής «...Το Επιμελητήριο έχει σκοπό την προαγωγή της επιστήμης στους διάφορους τομείς που σχετίζονται με την ειδικότητα των μελών του, της μηχανικής και της τεχνολογίας γενικά και την ανάπτυξη τους για αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας...». Η ευθύνη που απέδωσε ο νομοθέτης στο Επιμελητήριο για την προαγωγή της μηχανικής επιστήμης για την αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της Δημοκρατίας ήταν βαριά, συνάμα όμως τιμητική και προδιέγραψε με σαφήνεια τη μέχρι σήμερα πορεία του.

Για το Επιμελητήριο η αναγνώριση και επαγγελματική αποκατάσταση του Κύπριου μηχανικού δεν θα μπορούσε να είναι ανεξάρτητη από την ουσιαστική και δημιουργική συμμετοχή του Κύπριου μηχανικού στα κοινά, την ανάδειξη και την πρόταξη του ρόλου που έχει η μηχανική επιστήμη στη διασφάλιση της σταθερής βελτίωσης της ποιότητας ζωής στην κοινωνία μας. Όσο ο κόσμος από τη δράση του ΕΤΕΚ καταλαβαίνει την αξία της μηχανικής επιστήμης, και τα αγαθά που προσφέρει στην ποιότητα της ζωής του, τόσο τη σέβεται και τόσο θέλει να την ανταμείψει.

Η κεντρική αυτή κοσμοθεωρία και πηγαία ανάγκη του Επιμελητηρίου για συμμετοχή στα κοινά δεν είναι νεοφανής ούτε και τυχαία. Οι ρίζες της πάνε πίσω στην αρχαία Ελλάδα και στη νομοθεσία του Σόλωνα που μας δίδαξε την υποχρέωση του πολίτη να συμμετέχει στα κοινά. Και τα κοινά δεν είναι μόνο τα της κεντρικής εξουσίας. Κοινά είναι τα του δήμου μας, τα της πόλης μας, τα του νομού μας, τα του πλανήτη μας. Όποιος δεν ασχολείται με τα κοινά είναι ιδιώτης. Και το ιδιωτεύειν δεν είναι χαρακτηριστικό ενός δημοκρατικού πολίτη, πόσο μάλλον ενός μηχανικού. Ο σημερινός, αλλά κυρίως ο αυριανός μηχανικός δεν πρέπει να είναι ένας ιδιωτεύων διανοούμενος ή απλά η επιστημονική συσκευή της τεχνολογίας. Ο μηχανικός οφείλει να συνεισφέρει στο κοινωνικό σύνολο. Πρέπει να είναι έτοιμος δηλαδή και αποφασισμένος να μετέρχεται την όσμωση της αγοράς, το διάλογο, την αντιπαράθεση, τη διακινδύνευση σε όλες της τις μορφές. Να είναι εισηγητής και υπερασπιστής των επιστημονικά τεκμηριωμένων και ορθολογικών λύσεων στην επίλυση των προβλημάτων που ταλανίζουν την κυπριακή αλλά και παγκόσμια κοινωνία. Ο δε περίφημος Περικλής του 5ου αιώνα θεωρούσε
ότι ο κάθε πολίτης έχει υποχρέωση να μετέχει στις διαδικασίες εκείνες που διασφαλίζουν το δημοκρατικό πολίτευμα και ότι αυτός που δεν αναμιγνύεται στα ζητήματα της πόλης είναι «άχρηστος πολίτης» και όχι φιλήσυχος.

Σήμερα παρά ποτέ, όπου η κοινωνία βρίσκεται υπό κρίση και μία σειρά μεγάλων ζητημάτων σε παγκόσμιο (πρόκληση των κλιματικών αλλαγών, παγκόσμια οικονομική κρίση) αλλά και τοπικό επίπεδο (κυκλοφοριακό, ενεργειακό, υδατικό, μη αειφόρο μοντέλο ανάπτυξης που ακολουθούμε) παραμένουν άλυτα, πρώτος ο Κύπριος μηχανικός οφείλει να συμμετέχει και να προσφέρει στην κοινωνία.
Μία κοινωνία η οποία μας πρόσφερε ένα ικανοποιητικό επίπεδο ζωής και τις προϋποθέσεις για ευημερία.

Το 2011 το Επιμελητήριο έχει τη δική του οργάνωση, οι οικονομικοί του πόροι είναι προγραμματισμένοι και αποδοτικοί, είναι ένας δημόσιος οργανισμός με υγιείς, παραγωγικές υπηρεσίες, παράγει πλούσιο και πολυεπίπεδο έργο. Αλλά όλα αυτά δεν δόθηκαν έτοιμα, δεν προήλθαν χωρίς μόχθο... Τα εργαλεία και η βοήθεια που δόθηκαν στο Επιμελητήριο το 1991 δεν ήταν ανάλογα της ευθύνης. Χρειάστηκε αθόρυβη, ψύχραιμη και υπομονετική εργασία. Απαιτήθηκε έργο συμπυκνωμένο, πολλών ανθρώπων χιλιάδες ώρες φιλότιμης συλλογικής εργασίας, έργο με εμφανή την αγωνία για την ποιότητα.

Το τεύχος αυτό αποτελεί μία μαρτυρία της εικοσαετούς δράσης του ΕΤΕΚ. Δράσης πολύ μεγαλύτερης των χρηματικών και ανθρώπινων πόρων που του διατέθηκαν. Δράσης που δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς την υιοθέτηση οράματος, χωρίς την αναγνώριση και ανάληψη της ιδιαίτερης ευθύνης που αναλογεί στο Τεχνικό Επιμελητήριο και στους Κύπριους μηχανικούς για τη συμμετοχή τους στα κοινά, ως ξεχωριστά μέλη της κυπριακής κοινωνίας.

Το όραμα και το έργο του Επιμελητηρίου ήταν ο τόπος, γιατί ο τόπος είναι και το Επιμελητήριο, είναι και οι μηχανικοί. Η δραστηριότητα και το έργο του Επιμελητηρίου ήταν πάντοτε συναφής με τη ζωή και τις ανάγκες των ανθρώπων της Κύπρου. Το Επιμελητήριο αγωνίστηκε έτσι ώστε τα τεχνικά έργα να έχουν βέλτιστη απόδοση, η δημόσια περιουσία ορθολογιστική αξιοποίηση, ο φυσικός πλούτος της γης της Κύπρου να τυγχάνει σεβασμού, οι άνθρωποι της να παίρνουν την ευτυχία που τους αξίζει, τα επιτεύγματα του τεχνικού κόσμου να χαρακτηρίζονται από ψηλά επίπεδα ποιότητας και ασφάλειας.

Αυτή η εικοσαετής παρουσία και δράση του Επιμελητηρίου άφησε βαριά κληρονομιά και προδιέγραψε με ασυγχώρητη σαφήνεια το μέλλον του. Το Επιμελητήριο θα συνεχίσει να είναι συνυπεύθυνο, θα συνεχίσει να συμμετέχει και να συνδιαμορφώνει τις πολιτικές που καθορίζουν το μέλλον μας, το μέλλον των μελλοντικών γενιών, το μέλλον τούτου του τόπου. Βαριά και τιμητική η ευθύνη και ο ρόλος αυτός. Η συνέχεια της παράδοσης και προσπάθειας του αυτής δεν μπορεί να είναι επιτυχής χωρίς τη μαζική συμμετοχή και συνεισφορά των μηχανικών, των μελών του.

Και ο επίλογος αυτής της έκδοσης δεν θα μπορούσε να ήταν άλλος από μία πρόκληση – πρόσκληση προς όλους του Κύπριους μηχανικούς για συμμετοχή στα κοινά, για συστράτευση με το Επιμελητήριο για μία καλύτερη κοινωνία, για ένα καλύτερο αύριο, όπου η μηχανική επιστήμη, αλλά και οι Κύπριοι μηχανικοί θα τυγχάνουν της αναγνώρισης από την κοινωνία και της προβολής που οι ίδιοι κέρδισαν.

Το όραμα και το έργο του Επιμελητηρίου ήταν ο τόπος, γιατί ο τόπος είναι και το Επιμελητήριο, είναι και οι μηχανικοί.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 1991-2011:
20 ΧΡΟΝΙΑ ΕΤΕΚ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Συντακτική Ομάδα:

Συντονιστής Στέλιος Αχνιώτης
Υπεύθυνος Σύνταξης Βαρνάβας Λάμπρου
Μέλος Λίνος Χρυσοστόμου

Το Επιμελητήριο επιθυμεί να ευχαριστήσει τους πιο κάτω συναδέλφους για την πολύτιμη συνεισφορά τους στην ετοιμασία αυτής της έκδοσης:

Φρόσω Αλβάνη
Ηρακλής Αχνιώτης
Δημήτρης Βαττής
Νεόφυτος Ζαβρίδης
Σάββας Καρατσιόλης
Κυριάκος Κούρος
Ανδρέας Κυπριανού
Χρίστος Μαξούλης
Χρύσανθος Πισσαρίδης
Χάρης Σταυρινού
Ευαγγελίτσα Τσουλόφτα
Χριστόδουλος Χατζηοδυσσέως

Έκδοση Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου. Μάιος 2011.

Σχεδιασμός και Επιμέλεια Partners Y&R
Εκτύπωση Τυπογραφεία ΚΑΪΛΑΣ